Om talspråkliga drag i ungdomsspråket – En jämförande studie av ungdomsromanerna *Vinterviken* och *När det kommer en älskare*

Tiina Saarinen

Pro gradu-avhandling

Östra Finlands universitet
Filosofiska fakulteten
Humanistiska avdelningen
Svenska språket

Februari 2020

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO – UNIVERSITY OF EASTERN FINLAND

Tiedekunta – Faculty	**Osasto – School**
Filosofiska fakulteten	Humanistiska avdelningen

Tekijät – Author

Saarinen, Tiina Emilia

Työn nimi – Title

Om talspråkliga drag i ungdomsspråket – en jämförande studie av ungdomsromanerna *Vinterviken* och *När det kommer en älskare*

Pääaine – Main subject	**Työn laji – Level**		**Päivämäärä – Date**	**Sivumäärä – Number of pages**
Svenska språket	Pro gradu -tutkielma	x	**25.02.2020**	**83**
	Sivuainetutkielma			
	Kandidaatin tutkielma			
	Aineopintojen tutkielma			

Tiivistelmä – Abstract

I denna pro gradu-avhandling betraktas det skrivet talspråk, speciellt skriven slang. Mats Wahls ungdomsromaner *Vinterviken* (1993) och *När det kommer en älskare* (2008) har valts ut som material, eftersom det finns rikligt med talspråkliga inslag i dem. Dessutom har romanerna liknande teman. Syftet är också att betrakta om det finns skillnader i slangorden mellan romanerna eftersom den ena är skriven i början av 1990-talet och den andra 15 år senare. Enligt Ulla-Britt Kotsinas, som har undersökt talspråk, förändras vissa slangord snabbt, medan andra slangord lever länge i språket. Hypotesen är att romanen *När det kommer en älskare* innehåller nyare slangord än romanen *Vinterviken*.

I studien har det använts ordböcker för att definiera om beläggen på romanerna är talspråkliga. Ordböcker som har använts är: *Svenska Akademiens ordlista* (*SAOL*), *Norstedts svenska slangordbok* (*NSS*) och *Stockholmsslang. Folkligt språk från 80 till 80-tal* (*STS*). Om ordet finns i *SAOL* kan det betraktas som etablerat i svenska språket och om ordet finns bara i slangordbok, anses det inte vara etablerat i språket.

Forskningen är främst kvalitativ, men den innehåller också kvantitativa och kontrastiva drag. Den kvalitativa metoden utgörs av alla exempel på talspråkliga inslag ur romanerna, som tas upp och kommenteras närmare. Den kvantitativa metoden används när det anges antalet belägg på olika talspråkliga ord och uttryck och deras procentuella andel av alla talspråkliga ord och uttryck. Den kontrastiva metoden används när det jämförs talspråkliga drag i romanerna med varandra.

Analysen bevisar att i romanen *Vinterviken* finns det mera talspråkliga ord än i romanen *När det kommer en älskare*. I synnerhet är antalet svordomar och skällsord stort i *Vinterviken*. Å andra sidan finns det mera kodväxling (engelska uttryck) i romanen *När det kommer en älskare*. Däremot används lånord ungefär lika mycket. De talspråkliga orden i romanerna är mestadels substantiv, verb och pronomen. När det gäller ålder av slangorden i romanerna, finns det inte stora skillnader mellan romanerna. I *Vinterviken* används inte slangord som känns mycket gammalmodiga och i *När det kommer en älskare* används inte den allra nyaste slangen.

Avainsanat – Keywords

talspråk, slang, ungdomsspråk, svordomar, kodväxling

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO – UNIVERSITY OF EASTERN FINLAND

Tiedekunta – Faculty	**Osasto – School**
Filosofinen tiedekunta	Humanistinen osasto

Tekijät – Author

Saarinen, Tiina Emilia

Työn nimi – Title

Om talspråkliga drag i ungdomsspråket – en jämförande studie av ungdomsromanerna *Vinterviken* och *När det kommer en älskare*

Pääaine – Main subject	**Työn laji – Level**		**Päivämäärä – Date**	**Sivumäärä – Number of pages**
Ruotsin kieli	Pro gradu -tutkielma	x	**25.02.2020**	**83**
	Sivuainetutkielma			
	Kandidaatin tutkielma			
	Aineopintojen tutkielma			

Tiivistelmä – Abstract

Tässä pro gradu -tutkielmassa tarkastellaan kirjoitettua puhekieltä ja erityisesti slangia. Aineistoksi on valikoitunut Mats Wahlin nuortenromaanit *Vinterviken* (1993) ja *När det kommer en älskare* (2008), sillä nämä romaanit sisältävät runsaasti puhekieltä ja ne ovat teemoiltaan samankaltaisia. Lisäksi, tarkoituksena on kartoittaa onko slangisanoissa eroja romaanien välillä, sillä toinen romaaneista on kirjoitettu 1990-luvun alussa ja toinen 15 vuotta myöhemmin. Puhekieltä tutkineen Ulla-Britt Kotsinaksen mukaan osa slangisanoista vaihtuu nopeasti, kun taas toiset slangisanat ovat paljon pitkäikäisempiä. Oletuksena onkin, että *När det kommer en älskare* –romaanissa on uudempia slangisanoja kuin *Vinterviken*-romaanissa.

Romaanien puhekielisten sanojen määrittelyssä on käytetty apuna sanakirjoja: *Svenska Akademiens ordlista* (*SAOL*), *Norstedts svenska slangordbok* (*NSS*) sekä *Stockholmsslang. Folkligt språk från 80-tal till 80-tal* (*STS*). Jos sana on *SAOL*:ssa, sitä voi pitää ruotsin kieleen vakiintuneena. Sitä vastoin, jos sana on ainoastaan slangisanakirjassa, sitä ei pidetä kieleen vakiintuneena.

Tutkimukseni on pääasiassa kvalitatiivinen, mutta myös kvantitatiivinen että kontrastiivinen. Kvalitatiivisyys ilmenee puhekielisten esiintymien ja esimerkkien läpikäymisessä. Kvantitatiivinen ote on mukana, kun sanoja ja niiden prosenttimääriä lasketaan ja kontrastiivisen tutkimuksesta tekee se, että romaanien esiintymiä verrataan toisiinsa.

Analyysi osoittaa, että *Vinterviken*-romaanissa on enemmän puhekielisyyksiä kuin *När det kommer en älskare* –romaanissa. Erityisesti kirosanojen ja haukkumasanojen määrä on *Vinterviken:*ssä suuri. Toisaalta taas *När det kommer en älskare* -romaanissa käytetään enemmän koodinvaihtoa (englanninkielisiä ilmauksia). Lainasanoja puolestaan käytetään suurin piirtein yhtä paljon. Romaaneissa olevat puhekieliset sanat ovat enimmäkseen substantiiveja, verbejä ja pronomineja. Slangisanojen i'issä ei ole suuria eroja. *Vinterviken*-romaanissa ei käytetä erityisen vanhoja slangisanoja ja *När det kommer en älskare* -romaanissa ei ole aivan uusimpia slangisanoja.

Avainsanat – Keywords

puhekieli, slangi, nuorten kieli, kirosanat, koodinvaihto

INNEHÅLL

1 INLEDNING 6
1.1 Disposition 7
1.2 Syfte och forskningsfrågor 7
2 MATERIAL OCH METOD 9
2.1 Material 9
2.1.1 Undersökningsmaterial och författare 9
2.1.2 Ordböcker 12
2.2 Metod 14
3 TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER 16
3.1 Talspråk och företeelser kring det 16
3.1.1 Talspråk 16
3.1.2 Slang 17
3.1.3 Invandrarspråk 22
3.1.4 Lånord 23
3.1.5 Kodväxling 26
3.1.6 Om svordomar 30
4 ANALYS OCH RESULTAT 35
4.1 De talspråkliga dragen i materialet 35
4.1.1 Talspråkliga substantiv i romanen *Vinterviken* 35
4.1.2 Talspråkliga substantiv i romanen *När det kommer en älskare* 38
4.1.3 Talspråkliga adjektiv i romanen *Vinterviken* 40
4.1.4 Talspråkliga adjektiv i romanen *När det kommer en älskare* 41
4.1.5 Talspråkliga pronomen i romanen *Vinterviken* 42
4.1.6 Talspråkliga pronomen i romanen *När det kommer en älskare* 43

4.1.7 Talspråkliga verb i romanen *Vinterviken* ... 44
4.1.8 Talspråkliga verb i romanen *När det kommer en älskare* ... 46
4.1.9 Talspråkliga interjektioner i romanen *Vinterviken* ... 48
4.1.10 Talspråkliga interjektioner i romanen *När det kommer en älskare* ... 50
4.1.11 Talspråkliga samtalspartiklar i romanen *Vinterviken* ... 51
4.1.12 Talspråkliga samtalspartiklar i romanen *När det kommer en älskare* ... 52
4.1.13 Övriga talspråkliga ord i romanen *Vinterviken* ... 53
4.1.14 Övriga talspråkliga ord i romanen *När det kommer en älskare* ... 54
4.1.15 Talspråkliga drag i båda romanerna ... 54
4.2 Lånord i materialet ... 56
4.2.1 Lånord i romanen *Vinterviken* ... 57
4.2.2 Lånord i romanen *När det kommer en älskare* ... 59
4.2.3 Lånord i båda romanerna ... 61
4.3 Kodväxling i materialet ... 62
4.3.1 Kodväxling i romanen *Vinterviken* ... 63
4.3.2 Kodväxling i romanen *När det kommer en älskare* ... 65
4.3.3 Kodväxling i båda romanerna ... 67
4.4 Svordomar i materialet ... 69
4.4.1 Svordomar i romanen *Vinterviken* ... 70
4.4.2 Svordomar i romanen *När det kommer en älskare* ... 72
4.4.3 Svordomar i båda romanerna ... 74
5 SAMMANFATTANDE DISKUSSION ... 77
6 LITTERATUR ... 80
BILAGA 1: Talspråkliga ord och uttryck i romanen *Vinterviken* ... 84
BILAGA 2: Talspråkliga ord och uttryck i romanen *När det kommer en älskare* ... 95

1 INLEDNING

Vanligen uppdelas alla språk i två huvudformer: i skriftspråk och talspråk. Denna indelning baserar sig på språkets olika funktioner och användningsområden i tal och skrift. Detta är ändå ingen tydlig gräns utan det beror på vilket syfte skribenten eller talaren har, vilken stil han eller hon vill använda. Man kan också skriva på talspråk (eller snarare härma det) och tvärtom.

Det är tydligt att talet är mänsklighetens mest grundläggande kommunikationssystem, och att skrivet språk kommer efter det. Det är ändå paradoxalt att det har utforskats mera hur skriftspråket fungerar. Talspråk har länge betraktats ur skriftspråkets perspektiv. Den traditionella uppfattningen har varit att skriftspråket är en typ av högre språkform, men nu inom modern språkvetenskap har man betonat skriftens sekundära roll jämfört med talat språk. Ett av kärnproblemen är att det är lättare att forska skriftlig kommunikation än talad kommunikation därför att den skriftliga kommunikationen blir kvar och dokumenteras oftare medan talat språk försvinner så fort det har yttrats. (Dahl 2000: 14.)

Skriftspråket har sin struktur och talspråket sin. Reglerna för hur man skriver är mycket striktare än för hur man talar. Talspråk har inte utforskats lika mycket som skriftspråk även om det till exempel har blivit allt mer vanligt att syssla med talspråk, samtalsanalys och samtalsgrammatik (jfr. Norrby 2004 och Lindström 2008). I min pro gradu-avhandling fokuserar jag på talspråk och speciellt på dess lexikala drag, slang. Detta gör jag genom att betrakta närmare Mats Wahls ungdomsromaner *Vinterviken* (1993) och *När det kommer en älskare* (2008). Orsaken till att jag valde dessa romaner är att det finns gott om talspråkliga drag i dem. Mats Wahl är en känd svensk författare. Han har skrivit böcker mest för ungdomar, och därmed använder han mycket ungdomsspråk i sina böcker. Romanerna ger en ganska bra bild av slang och hur talspråket ser ut. I romanerna använder Wahl stockholmsslang. Handlingen i romanerna placerar sig i Stockholm, vilket gör det naturligt att personerna i romanen talar det. Det måste dock påpekas att slangen i *Vinterviken* inte är den allra nyaste och fräschaste eftersom den är skriven i början av nittiotalet. Dessutom är boken skriven av en man i medelåldern, och därför är ungdomsslangen i romanen inte heller autentisk. Det kan dock antas att visa etablerade och vardagliga ord som kännetecknar talspråk i Stockholm förekommer i romanerna.

Man måste ta hänsyn till att språket som finns i en roman är skrivet och inte talat. Om man vill forska i autentiskt talspråk, gäller det att spela in talat språk och transkribera det. Romanerna innehåller litterärt talspråk, men jag har inte heller som avsikt att undersöka autentiskt talspråk, utan jag vill koncentrera mig mest på ordförråd som är nära slang och talspråk.

1.1 DISPOSITION

Här redogör jag kort för denna avhandlings uppläggning och kapitlens innehåll. Avhandlingen består av 5 kapitel. I inledningen ges en kort introduktion till temat och redogörs för undersökningens syfte och de centrala forskningsfrågorna. I kapitel 2 presenteras den valda metoden och materialet för undersökningen. I kapitel 3 definieras och behandlas talspråk och olika företeelser som är förknippade med det, närmare bestämt slang, invandrarspråk, lånord, kodväxling och svordomar. Kapitel 4 består av analys och resultat. I kapitlet redovisas de talspråkliga orden i materialet. De är indelade i grupper enligt ordklasser. Belägg på talspråkliga ord i romanerna jämförs också med varandra. Det betraktas också närmare vissa talspråkliga ord, det vill säga lånord, kodväxling och svordomar eftersom dessa företeelser är vanliga i materialet. Avhandlingen avslutas med sammanfattande diskussion i kapitel 5. I bilagorna 1 och 2 finns alla belägg på de talspråkliga orden och deras antal och information om orden betraktas som talspråkliga/slang i ordböckerna.

1.2 SYFTE OCH FORSKNINGSFRÅGOR

Syftet med den här undersökningen är att undersöka talspråkliga ord i Mats Wahls ungdomsromaner *Vinterviken* (1993) och *När det kommer en älskare* (2008). Den ena romanen är skriven i början av 1990-talet och den andra romanen är skriven femton år senare. Jag vill ta reda på om talspråkliga ord har förändrats mycket på 15 år.

I denna pro gradu-avhandling söker jag svar på följande forskningsfrågor:

- Vilka och hur många belägg på talspråkliga ord finns det i romanerna *Vinterviken* och *När det kommer en älskare*?
- Vilka ordklasser är de största när det gäller antalet talspråkliga ord i romanerna?
- Finns det förändringar i slangordförrådet i Mats Wahls ungdomsromaner som är skrivna med 15 års mellanrum?

- Vilka ord och uttryck har blivit etablerade? Hur stor är andelen av etablerade talspråkliga ord i materialet?
- Vilka och hur många belägg på lånord, kodväxling och svordomar finns det i materialet?

Min avsikt är att kartlägga på kvalitativt, kvantitativt och kontrastivt sätt talspråkliga drag i romaner som jag har valt. Mina hypoteser är att jag kommer att hitta mycket olika slags slangord, speciellt substantiv och verb, eftersom slangord oftast har ett mycket tydligt innehåll och därför skulle största delen av slangorden kunna ingå i dessa ordklasser. Jag antar att största delen av beläggen är etablerade och finns i standardordboken *Svenska Akademiens ordlista*. Romanen *Vinterviken* är skriven i början av 90-talet så slangen är inte den nyaste i den. Däremot har romanen *När det kommer en älskare* skrivits 15 år senare och därför kan det finnas nyare talspråkliga ord i den. Eftersom mitt material består av ungdomsromaner kan jag också anta att det finns rikligt med svordomar och kodväxling, talspråkliga företeelser, i materialet.

2 MATERIAL OCH METOD

I detta kapitel redogörs för undersökningsmaterialet och presenteras författaren till romanerna. Det tas också upp ordböcker och metoder som har använts i forskningsarbetet.

2.1 MATERIAL

2.1.1 Undersökningsmaterial och författare

2.1.1.1 Romanen *Vinterviken*

Romanen *Vinterviken* från 1993 är en av Mats Wahls mest kända romaner och den hör till en trilogi som handlar om John-Johns liv tills han är tjugo år gammal. *Vinterviken* är den första boken av tre och trilogin fortsätter med romanen *De övergivna* (1997) och *John-John* (1999). Dessa två böcker är fristående fortsättningar på *Vinterviken.* I *De övergivna* blir John-John inblandad i ett kidnappningsdrama sedan kronprinsessan Victoria satt en yxa i ryggen på en man. Den tredje delen, *John-John*, är ljusare och huvudpersonen väntar på det rättsliga efterspelet till något han kanske inte själv är skyldig till, boken handlar om denna psykiskt påfrestande väntan. (Wahl 1993: 290.)

Vinterviken handlar om den sjuttonårige John-John som bor med sin mamma, mammas sambo och syster i en socialt drabbad förort i Stockholm. Han har aldrig träffat sin pappa som försvann när han var liten. John-Johns styvpappa, som han kallar Skithuvet, är kriminell och våldsam. John-Johns bästa vän sedan barndomen är Sluggo som också börjar stjäla och umgås med fel människor. Omgivningen där John-John befinner sig i är alltså inte den bästa. John-John hittar kärleken när han träffar en vacker flicka, Elisabeth, av en slump. Han blir riktigt kär i henne och känslan är ömsesidig. De lär känna varandra genom skolan och på fritiden. Det finns bara några problem: Elisabeth bor på andra sidan Vinterviken som hör till en av de rikaste delarna av staden. Hon och hennes familj skiljer sig från sådana som John-John och Sluggo. John-John kommer från en fattig familj och dessutom är han svart. Alla tycks vara emot deras förhållande, men de bryr sig inte om det. En dag går allting ändå snett. Elisabeth vill inte ha någonting att göra med John-John eftersom hon tror att han har stulit tavlor från deras hus. John-John är ändå inte skyldig utan den skyldige är hans styvpappa Skithuvet. John-John har tipsat honom om tavlorna för att inte få stryk av honom. John-Johns och Elisabeths förhållande är på väg att ta slut men i slutändan löser sig allting.

Romanen är en modern version av Romeo och Julia, men den är inte bara en kärlekshistoria utan det finns olika teman i den. Boken handlar bland annat om John-Johns sökande efter en identitet och kärlek, men den är också en roman med inslag av thriller. Romanen handlar om hur svårt det är växa upp i en känsla av ensamhet. Den tar upp skillnaderna i samhället såsom människornas olika ekonomiska förutsättningar, diskriminering och rasism. Romanen handlar också om förortsliv och hur det är att klara sig i vardagen där.

Som karaktär är John-John intressant. Han tycker om att fundera och fantisera. Han börjar med teater på gymnasiet och där börjar han också skriva poetiska texter. Hemma och på fritiden möter han bråk, rasism och även misshandel på grund av sin hudfärg, vilket leder till att han vill fly verkligheten till sin egen värld. Elisabeth fungerar också som en utväg ur eländet. Även hans boxningsintresse hjälper honom att fly från verkligheten. Genom att lära sig att boxas kan han ta hand om sig själv. Trots allt våld, misär och orättvisor är det en ljus berättelse om John-Johns och Elisabeths kärlek för varandra.

2.1.1.2 Romanen *När det kommer en älskare*

Romanen *När det kommer en älskare* är en berättelse om en 14-årige Tom vars familj har ärvt ett hus i Stockholmstrakten. Dit flyttar Tom med sin mamma, sin syster Annie och sin halvbror Morgan. Alla syskon har olika fäder. Annie är snäll och stillsam medan Morgan är lättirriterad, våldsam och han använder fult språk. Det är inte lätt att anpassa sig till det nya livet: skolan där Tom hamnar är inte så trevlig och hemma är Morgan riktig pina: de kommer inte sams i överhuvudtaget något som leder till våldsamheter och elakheter. Toms mamma börjar dessutom träffa en ny man, en polis som heter Dick, som Tom inte gillar. Han är en älskare som kommer in i familjens liv som en orm som slingrar in i paradiset. Det kommer också en riktig orm in i huset och den blir nästan som en nära vän till Tom: han får lite makt över sin bror med hjälp av den.

Tom är en duktig pojke: han har lätt för sig i skolan, och han får lätt kompisar där, men han blundar inte för orättvisor. Han försvarar en pojke i klassen genom att slåss och hamnar själv i problem. Han försvarar också sin syster som håller på att bli våldtagen av Dick. Han skjuter honom och hindrar våldtäkten. Tom blir vän med en gammal tysk man som bor i huset bredvid. Mannen är hemlighetsfull men senare visar det sig att han är Toms morfar. Även mamman vet ingenting om sin far som är deras granne, men de hinner tala med varandra

innan mannen dör. Toms förhållande till sin far är lik med mammans förhållande till sin far: de har inte kontakt med varandra av någon anledning.

Teman som familjekonflikterna, skolliv som är i kris och invandrarfientlighet är närvarande i boken men mest handlar romanen om en ung människa som försöker hitta sin plats i världen. Berättelsen är som en vanlig ungdomsbok om pubertal rotlöshet, men den är också en skildring av människans ondska, om hur slumpmässiga skeenden kan orsaka destruktiva beteenden i normala människor.

Om man jämför romanerna *Vinterviken* och *När det kommer en älskare* med varandra, finns det många likheter i dem. Båda romanerna handlar om ungdomar och deras liv. Huvudpersonerna i romanerna är tonåriga killar, som har det svårt i sitt liv. Både John-John och Tom har en elak och våldsam styvpappa, problem med sin våldsamma bror eller bästa vän samt problem med kärleken. Trots alla svårigheter i livet försvarar de ändå rättvisan i världen.

2.1.1.3 Om Mats Wahl

Mats Wahl är född 1945 på Gotland, men han flyttade till Stockholm när han var tolv år gammal. Han studerade litteraturvetenskap, pedagogik och socialantropologi. Han arbetade som lärare nästan tjugo år och undervisade ungdomar som inte ville eller kunde anpassa sig till den vanliga skolan. (Wahl 1993: 192.) Arbetet med ungdomar väckte tankar om hur känslomässiga problem kan påverka i livet. I många av sina berättelser söker Wahl erfarenheter från arbetet med ungdomar i kris. Han har skrivit både ungdomspedagogiska böcker för vuxna och böcker för ungdomar. Hans första bok kom ut år 1978 och sedan dess har han publicerat sex faktaböcker om skolan. Nuförtiden tillhör Wahl Sveriges mest mångsidiga och produktiva författare. Wahl har skrivit ett femtiotal böcker och han har belönats med ett tiotal nationella och internationella priser. Bland annat tilldelades Mats Wahl Augustpriset 1993 för årets bästa bok, *Vinterviken*. Böcker av Mats Wahl har översatts till fjorton språk. (Mats Wahls hemsida)

På 2000-talet har han skrivit bl.a. en serie för unga som består av *Den osynlige* (2000), *Tjafs* (2002), *Kill* (2003) och *Återkomst* (2005). Han har också skrivit ungdomsromanerna: *Såpa* (2001), *Svenska för idioter* (2003), *Den vilda drömmen* (2006), *När det kommer en älskare* (2008), *Hood* (2009), *Ormfågel* (2010), *Vanja och Ville* (2012) och en kriminalserie om fem böcker (2014-2017). Berättelserna handlar om teman som är förknippade med ungdomar:

vänskap, kärlek, skola och familjeliv spelar en stor roll i dem. Genom sina böcker vill Wahl diskutera situationen i dagens skola. Därför passar hans böcker bra både för elever och föräldrar. Utöver ungdomsböcker har han skrivit teaterpjäser, skrivit manus till flera tv-serier och några filmmanuskript. Därutöver har han publicerat ett stort antal artiklar och noveller. Nuförtiden är Wahl författare på heltid, men han åker också runt till högstadie- och gymnasieskolor och håller föredrag och leder seminarier. På hans hemsida finns nyttiga artiklar för skolpersonal och föräldrar. (Mats Wahls hemsida)

2.1.2 Ordböcker

Här presenterar jag ordböcker som jag använder i undersökningen; *Svenska Akademiens ordlista*, *Nordstedts svenska slangordbok* och *Stockholmsslang. Folkligt språk från 80-tal till 80-tal*. Ordböcker använder jag mest när jag räknar frekvenser av talspråkliga ord och slangord i dessa.

2.1.2.1 *Svenska Akademiens ordlista*

Svenska Akademiens ordlista (*SAOL*) är den allmänt vedertagna normen för stavning och böjning av svenska ord. *SAOL* har en stark folklig ställning. Verket är en samling rekommendationer som huvudsakligen grundas på det etablerade bruket. Det har en strävan att anpassa nya tillskott i språket till rådande svenska normer för stavning och böjning, ordbildning och ordval. Ordlistan är ändå bara ett urval, och det går inte att anta att ord som inte står i *SAOL* inte tillhör svenska språket. Den första upplagan utgavs redan 1874. Tidsavståndet mellan upplagorna har varit ungefär ett decennium, vilket betyder att listan håller sig aktuell. (*SAOL* 13: V-VII.)

I den trettonde upplagan av *SAOL* (2006), som används i den här studien, finns flera nyheter, t.ex. ändringar ifråga om etableringen av uppslagsord. Den största förändringen gäller ändå ordförrådet med ca 10 500 nya ord och ca 5 500 gamla ord som har tagits bort. Att man tar nya ord i ordlistan är ett självklart inslag i varje ny upplaga. Däremot är det lika självklart att stryka föråldrade ord i nya upplagor vilket har lett till att sådana ord länge har funnits kvar i *SAOL*. Men eftersom *SAOL* är en rättskrivningsordlista över språket idag (och inte en historisk källa) har relativt många gamla ord tagits bort. (*SAOL* 13: VIII-IX.)

I ordboken finns det uppgifter om ords bruklighet, t.ex. om ordet är vardagligt (t.ex. *tjej*). Slangorden betecknas ofta som vardagliga och det hänvisas till användningen i vissa stilarter.

En del av slangord kan också vara nedsättande. Då kan beteckningen vara ”ngt nedsättande”, ”nedsättande”, ”starkt nedsättande” Vissa ord kan enligt *SAOL* ”väcka anstöt” (t.ex. *fitta*). Så *SAOL* anger olika grader i stilmarkeringarna, men hur olika stilmarkeringar anges, kommer inte fram i *SAOL*.

2.1.2.2 *Norstedts svenska slangordbok*

Ulla-Britt Kotsinas *Norstedts svenska slangordbok* (*NSS*) innehåller slangord som alla finns belagda under 1990-talets slut. Det finns två delar i boken. I den första delen finns det cirka 10 000 slangord och i den andra delen har orden sorterats i grupper efter sin betydelse (t.ex. mat, yrke, berusning osv.) Slangorden har insamlats på olika sätt. Största delen av orden har samlats genom enkäter, som har skickats till skolor i olika delar av Sverige. Också vuxna i olika åldrar och med olika yrken har svarat på dessa enkäter. I enkäten angavs 55-60 normalord som informanterna skulle ge så många motsvariga slangord till som möjligt. Vidare har det excerperats dags- och veckotidningar, reklambroschyrer och skönlitterära böcker. En mindre del ord har hämtats ur olika samtal. (*NSS* 1998: X.)

Syftet med slangordboken är att redovisa det folkliga ordförrådet som i slutet av 1900-talet kallades för allmänslang. Vid sidan av gamla och välkända ord som ännu är i bruk eller åtminstone fortfarande kända, hade det tagits med ord som då betecknades som ”nya ord”. Slangordboken ansågs innehålla både sådana ord som så småningom skulle få en plats i svenskan och sådana som bara blev ”dagsländor”. Eftersom det är omöjligt att försöka avgränsa och fånga slang helt och hållet, är det omöjligt att få med alla slangord i en slangordbok. (*NSS* 1998: XII-XIII.)

2.1.2.3 *Stockholmsslang. Folkligt språk från 80-tal till 80-tal*

I *Stockholmsslang. Folkligt språk från 80-tal till 80-tal* (*STS*) har Ulla-Britt Kotsinas förtecknat stockholmska slangord och folkliga ord som är upptecknade under cirka 100 år, 1880–1989. Många ord är inte bara stockholmska, utan de förekommer också i andra delar av Sverige. I den första delen är orden i bokstavsordning, och för varje ord anges det eller de årtal som ordet har förekommit i skrift. Det ges också exempel på många ord och dessa exempel är alla hämtade ur litteratur där orden förekommer. I den andra delen är samma ord som i del 1 uppställda enligt betydelse. Där kan man söka om man vill hitta slangord t.ex. för arbete, alkohol eller kraftuttryck. Slangorden är uppdelade i drygt sextio kategorier. (*STS* 1996: V.)

Slangordboken *STS* bygger mest på skriftliga källor men det finns också med slangord från 1980-talet som har samlats från inspelningar av ungdomsspråk. De flesta av orden i boken är hämtade från en stor insamling av exempel på Stockholmsspråk som är gjord på 1950- och 1960-talen vid Stockholms universitet. Insamlingen täcker det mesta av äldre och nyare skönlitteratur, språkvetenskaplig facklitteratur och också en stor del av tidningsurklipp av kåserier och artiklar med anknytning till Stockholm. Som resultat har blivit cirka 23 000 ord som finns i *Stockholmsslang*. Det finns nog inte alla möjliga ord med för att de inte är nedskrivna. Först i början av 1900-talet blev forskarna intresserade av det folkliga ordförrådet. Till dess hade man inte varit intresserad att skriva ner ”fula” ord som slangord och andra folkliga ord. Det finns inte heller lika många ord samlade från varje årtionde, bristen på slangord är främst från 1950- och 1970-talet. Detta betyder dock inte att folk inte använde slangord då. (*STS* 1996: VIII.)

Årtalsangivelserna ger en uppfattning om hur gamla orden är och hur länge de har använts. Avsikten med detta är att markera att vissa ord förekommer många gånger under ett eller flera årtionden, och andra mer sällan. Många av orden har varit kortlivade eller ovanliga och andra ord har använts under en lång period och varit allmänt kända. (*STS* 1996: X-XI.) Bokens information om slangordens ålder i Stockholmsregionen är viktig. Man bör komma ihåg att slangorden kan ha kommit in i slangen i Stockholm tidigare eller senare än till andra delar av landet. Därför kan årtalen i samband med slangorden i olika slangordböcker avvika från varandra.

2.2 METOD

Jag har läst båda romanerna och excerperat alla sidor i dem. Jag har hittat totalt 3792 belägg på talspråkliga ord och uttryck. Jag har granskat orden med hjälp av tre ordböcker; *Svenska Akademiens ordlista* över svenska språket (*SAOL*), *Norstedts svenska slangordbok* (*NSS*) och *Stockholmsslang. Folkligt språk från 80-tal till 80-tal* (*STS*). Största delen av orden är vardagsspråkliga enligt ordböckerna men eftersom ordböckerna inte är allomfattande, har jag litat på min egen språkkänsla när jag har avgjort om något ord eller uttryck är talspråkligt.

Jag har samlat alla belägg som jag har hittat och sedan kategoriserat dem först enligt ordklasser och sedan efter deras betydelse i olika semantiska fält. Till exempel ord som hör till verb, är indelade i följande semantiska fält: Verbal kommunikation, Det mentala fältet, Förflyttning och befintlighet, Ägande och transferering, Fysiska aktiviteter och Övriga verb.

Dessa semantiska fält är av Åke Viberg (1981). Alla belägg är kategoriserade i storleks- och bokstavsordning och de finns i bilaga 1 och 2.

I undersökningen använder jag både kvalitativ, kvantitativ och kontrastiv metod. Synvinkeln i studien är huvudsakligen kvalitativ. Den kvalitativa metoden utgörs av alla exempel på talspråkliga ord ur romanerna som tas upp och kommenteras närmare. Den kvantitativa metoden använder jag när jag anger antalet belägg på olika talspråkliga ord och räknar deras procentuella andel av alla talspråkliga ord. Den kontrastiva metoden använder jag när jag jämför talspråkliga ord i de två romanerna med varandra.

3 TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER

3.1 TALSPRÅK OCH FÖRETEELSER KRING DET

Talspråket är ett vitt begrepp. I detta kapitel granskas talspråk ur olika synvinklar. Det betraktas skillnader mellan talspråk och skriftspråk samt redogörs för olika företeelser kring talspråk. Slang, invandrarspråk, lånord, kodväxling och svordomar är exempel på företeelser som hör nära ihop med talspråk och således med min undersökning.

3.1.1 Talspråk

För att förstå bättre vad talspråk betyder är det nödvändigt att skilja talspråk från skriftspråk. Den svenska standardgrammatiken *Svenska Akademiens grammatik* (*SAG*) (1999 I: 230) definierar talspråket som ”en språkform som brukas när man talar, särskilt när den i något avseende skiljer sig från skriftspråk. Talspråkets olika stillägen kan grovt indelas i formellt talspråk, neutralt talspråk och vardagligt talspråk.” Formellt talspråk används till exempel i den akademiska världen och i offentlig debatt. Vardagligt talspråk används med vänner och familjemedlemmar. Neutralt talspråk befinner sig mellan dessa två termer.

Skillnaden mellan talspråk och skriftspråk ligger i stilen. Olika människor brukar ha olika uppfattningar om stilvärdet hos olika konstruktioner. I *SAG* ges det information om någon konstruktion har begränsat användningsområde, till exempel med markering ”vardagligt talspråk”. (*SAG* 1999 I: 28–29.) När man väljer i vilken sammanhang någon konstruktion passar in, så finns det en uttalad eller outtalad norm för det. Vanligtvis är normen omedveten och språkbrukaren reagerar då när han/hon möter konstruktionen utanför dess vanliga stilområde fast det kan hända att språkbrukaren inte kan påpeka vad det är som är fel med konstruktionen. I sådana fall då det finns en uttalad norm för en konstruktion, stämmer normen inte alltid med den outtalade normen som språkbrukaren följer. (*SAG* 1999 I: 29)

3.1.1.1 Skillnader mellan tal och skrift

Ett språkligt meddelande kan överföras på två olika sätt: antingen genom mun till öra eller från hand till öga. Egentligen är detta inte så enkelt eftersom talat språk är inte bara uppläst skrift och skrift är inte bara tal som är nerskrivet. Det finns djupare skillnader mellan dessa två sätt att kommunicera. Situationerna när det gäller talat språk är annorlunda än när det gäller skrivet språk. (Andersson 1985: 76.)

Den viktigaste skillnaden mellan talat och skrivet språk är att när man skriver något blir det kvar på papper (eller på datorn) som ett fysiskt resultat. Därför kan det skrivna meddelandet läsas var som helst eller när som helst. Dessutom har man tid att planera vad man ska skriva och ändra och redigera sin färdiga text tills man är nöjd. Man brukar ändå inte ha möjlighet att se mottagarens reaktioner eller inte alltid ens veta vem/vilka mottagaren/mottagarna är. Talet, däremot, är bundet till tid, plats och mottagare. När man talar kan man inte ändra på det vad man har sagt. Man kan dock säga om det tidigare sagda med andra ord, men det försvinner inte. Man har inte heller mycket planeringstid för att diskussionen flyter framåt ganska fort. Jämfört med skrivet språk, får talaren omedelbara reaktioner av samtalspartnern. Å andra sidan finns det omtagningar och felsägningar i talat språk och dessutom finns till exempel prosodi, gester och ansiktsuttryck bara i talet. (Dahl 2000: 16–17.)

Talspråket och skriftspråket är inte i samma ställning med tanke på att det ägnas mycket mer tid åt skriftspråk än talspråk i skolan. Skriftspråket är klart standardiserat till skillnad från talspråket. Man anser att det är naturligt att människorna talar olika men ändå skriver lika. Om man släpper en svordom när man talar avviker det inte lika starkt från normen än om man skriver det på papper, speciellt om det gäller en tryckt bok. Det har alltid funnits en känsla av allvar och sanning bakom det skrivna ordet. Däremot om det sägs någonting, tar man kanske inte det så allvarligt än om det var nedskrivet. Troligtvis kommer detta från en tid då en liten elit i samhället förbehöll skriftspråket. Så är det naturligtvis inte längre, men inte heller idag skriver alla artiklar eller böcker. Talat och skrivet språk styrs alltså av olika normer som produceras på olika sätt och de fyller olika funktioner. (Andersson 1985: 77.)

3.1.2 Slang

Slang är inte ett enhetligt begrepp utan det är oftast individuellt vad som ses som slang. Här redogör jag för begreppet slang, eftersom det är ett centralt talspråkligt fenomen i min studie.

3.1.2.1 Allmänt om slang

Stockholms slangspråk har varit föremål för forskning redan i början av 1900-talet. Då var Ruben G:son Berg den förste forskaren i Sverige som intresserade sig för skolungdomarnas språk och slang. En annan känd slangforskare var Gösta Bergman på 1960-talet som också var intresserad av slang som eleverna använde i Sverige. År 1969 gav Haldo Gibson ut den första riktiga slangordboken, *Svensk slangordbok*. Nästa slangordbok kom ut 1985: I *Fula ordboken* tar Bengt Dagrin upp de mest tabubelagda orden som är indelade i *fitt*-, *kuk*- och

*knull*ord. 23 år senare hade ordboken blivit betydligt mer omfattande så att hans *Stora fula ordboken* (2008) omfattar nu mer än 15 000 uppslagsord kring sex, snusk, kön och svordomar från fornnordiskan till nusvenskan. Många av moderna ord har sitt ursprung i engelsk och amerikansk slang eller invandrarspråk och är hämtade från Sveriges största städers förorter. År 1985 kom ut *Fult språk* där Lars-Gunnar Andersson påpekar att fulheten inte finns i själva språket utan att attityder till språk har ett nära samband med attityder till andra människor. Magnus Ljung har publicerat *Svordomsboken* (2006) som handlar om svordomarna i svenska och 23 andra språk. I boken betraktas bland annat svordomars ursprung och användning.

Ulla-Britt Kotsinas är en svensk som har sysslat mest med slang idag. Hon har skrivit ett tiotal böcker som alla har med slang och invandrares svenska att göra (t.ex. Kotsinas 2005). Hennes produktion utgör de viktigaste källorna i denna avhandling.

På 1990-talet publicerade Kotsinas boken *Ungdomsspråk* (1994a) och i *Vrålbedåriskt, en bok om flickslang* (1994b). Den förstnämnda behandlar ungdomsslang ur ett språksociologiskt perspektiv: boken tar fram språkliga skillnader mellan pojkar och flickor och mellan ungdomar i socialt olika områden. Även slang och svordomar tas upp ur mer allmänt perspektiv. I boken *Vrålbedåriskt* behandlas däremot Stockholmsslang och flickslang från ett historiskt perspektiv. Boken innehåller också en slangordlista från 1930-talet som är skriven av en då tonårig flicka. Kotsinas har också skrivit slangordböcker: *Stockholmsslangfolkligt språk från 80-tal till 80-tal* (1996) och *Norstedts svenska slangordbok* (1998). *Stockholmsslang* behandlar slang ur ett historiskt perspektiv medan den andra slangordboken fokuserar på nyare (från slutet av 1990-talet) slang. Dessa två slangordböcker använder jag som källor i min avhandling.

På 2000-talet publicerade Kotsinas bland annat *Lever Ekenssnacket? Om äldre och nyare Stockholmsslang* (2001) som är en undersökning om s.k. ekenssnack eller söderssnack som talades i Stockholms gamla arbetaområden åren runt sekelskiftet 1900. Syftet med undersökningen var att se i vilken mån äldre stockholmska slangord lever kvar hos dagens ungdomar. Kotsinas *En bok om slang, typ* (2003) behandlar däremot slangen ur olika synvinklar, t.ex. slangordens ursprung, ålder och ordbildningen i slangen. I boken diskuterar hon också frågan varför det finns slang. En av de senaste böckerna om slang gjorde hon tillsammans med den kända svenska rapparen Dogge Doggelito. Boken *Förortsslang* (2004) handlar om Rinkebysvenskan och annan slang som man talar i svenska invandrartäta

storstadsförorter. Med samma tema fortsätter hon i *Invandrarsvenska* (2005) där hon diskuterar också förändringarna i talspråket.

Definitionen av slang eller slangspråk, som det också kallas för, (slang är inte egentligen ett eget språk utan rättare sagt sociolekt, en social dialekt) är inte lätt att avgränsa, och det är ofta svårt att avgöra vad som är slang eller inte. Slang definieras inte genom uttalet eller grammatiska former utan det handlar om ord som skiljer sig från ord som används i skriftspråk eller vårdat talspråk. Det är oftast mycket individuellt om människor uppfattar något ord som slang eller inte. Denna uppfattning varierar från en människa till en annan. Det kan påverkas av åldern, äldre och unga personer kan tycka olika, men inte alltid. Personer i samma ålder kan också vara oeniga om något ord är slang eller ett helt normalt ord. Eftersom det inte finns någon tydlig definition av slang måste man lita på sin stilkänsla och sina egna observationer hur och i vilka situationer ordet används. (Kotsinas 2003: 15, 18–19.)

Många ser slangord som fula eller onödiga. Det är typiskt för slang att den betraktas som något fel eller olämpligt. Även om slangord ofta väcker känslor, ibland negativa sådana, finns de ändå i varje språk. Varför finns det slang då? Slang har olika funktioner. Genom slang kan man till exempel ventilera sina känslor, såsom aggressioner, och glädjeämnen och därför är slangord ofta mycket träffande. (Kotsinas 2003: 7.) En annan orsak till varför man använder slang är att man vill visa att språkbrukaren talar informellt och kanske också att man är vänligt inställd till lyssnaren; man vågar helt enkelt öppna sig själv. Slang eller slangliknande yrkesspråk binder också ihop människor med den grupp de tillhör eller vill tillhöra. Speciellt i ungdomsslangen kommer detta tydligt fram. (Kotsinas 1994a: 62.) Det allra viktigaste med slangen är ändå att den låter oss leka med språket. Man kan hitta på helt nya ord och använda de gamla för att vränga dem till nya ord. Ibland används även ord från andra språk eller används gamla slangord och ges dem nya betydelser. Med andra ord utvecklas och förändras språket också i takt med nya slangord. (Kotsinas 2003: 27.)

Som sagt finns det inte någon tydlig definition för slang för att det finns olika slags slang, och olika sociala grupper använder sina egna slangord. Det finns ändå så kallad allmänslang som de flesta känner till i någon mån. Bland annat hör ungdomsslangen till det. Det finns också olika typer av specialslang, till exempel yrkesslang som består av typiska ord/termer som används i nästan varje yrke. Denna slang kan bestå av humoristiska termer på redskap och arbetsmoment eller förkortningar av yrkestermer. Yrkesslang, som andra slang också,

har funktionen att visa att man hör till gruppen eller att de utomstående inte ska förstå slangen. Till exempel inom idrotten finns det också specialord som kan kallas en sorts slang. Det kan också finnas andra mindre grupper som har utvecklat en egen slang. Barn till exempel vränger ord efter vissa regler för att ha ett eget hemligt språk som ingen annan förstår. Förr i tiden fanns det hemliga språk även bland vuxna, till exempel *månsing* (kringresande västgötahandlarnas slangspråk) och *knoparmoj* (sotarnas yrkesspråk). Även idag finns det slang bland fångar och narkomaner. (Kotsinas 2003: 21–22.)

När man betraktar slangord talar man ofta slangordens livslängd. Enligt Kotsinas (2003: 39, 41) är man ofta övertygad om att slangen byts ut snabbt även om det finns många slangord som är gamla. En förklaring, som hon tar upp, är att intrycket av snabba förändringar i slangen kunde bero på att vissa ord byts ut oftare än andra. Sådana här ord är så kallade expressiva ord, ord som uttrycker starka känslor eller attityder. Dessa ord kan användas mycket under en tid, men när man tröttnar på dem eller de börjar kännas gammalmodiga byter man ut dem mot nyare ord. Detta är ändå inte den enda förklaringen varför slangord försvinner. Ibland försvinner ord för att de helt enkelt inte längre behövs. Världen förändras och språket förändras med. Till exempel *vitingen* 'tioöringen' finns inte längre och därför behövs inte ordet heller. *Krille* 'kristendom' finns inte i skolan, och *bille* 'biologi' och *hippe* 'historia' har blivit gammalmodiga. Kotsinas hävdar att ryktet om slangords snabba död kan vara överdrivet. Många ord som dagens ungdomar inte känner till är fortfarande kända av äldre människor som har använt orden i sin ungdom. Dessutom finns det också skillnader mellan olika delar av landet. Vissa ord blir kvar längre på vissa håll än på andra. Lars-Gunnar Andersson konstaterar däremot i *Fult språk* (1985: 165–166) att största delen av slangorden lever en kortare tid än 15–20 år. Många slanguttryck finns bara på en enda ort i landet och existerar där bara en kort tid. Samtidigt finns det också många slangord som lever vidare från en generation till en annan. Han anser ändå att den största delen av slangorden är modeord som bara lever en kort tid men att den korta livslängden inte borde få definiera slangen.

3.1.2.2 Ungdomsspråk och slang

De flesta människor använder slang då och då, men slang förknippas ofta med ungdomar. Användningen av slangord bland ungdomar visar vanligtvis att den unga hör till en viss grupp, till den ”tuffa” och moderna generationen. Det är normalt att de unga vill bryta mot de äldres konventioner och de behöver en egen slang, ungdomsslang, för att göra det. Trots att ungdomar känner till sina föräldrars slang kan man inte använda den för att den känns

gammalmodig, därför behöver det skapas nya slangord. (Kotsinas 2003: 25.) Genom att skapa nya slangord visar ungdomar sina kompisar hur skickliga de är på ett verbalt sätt. Lyssnaren tar del i denna ”lek” för att han/hon måste känna till hur slangord bildas men också veta vilka ordbildningselement som är aktuella just då. Om han/hon inte gör det, kan han/hon anses vara lite enkel. (Kotsinas 1994a: 63.)

Det klagas ofta att ungdomarnas språk låter hemskt. ”Det riktiga svenska språket” håller på att försvinna för att det ersätts med konstigheter. Det här är ändå ingenting nytt. Varken ungdomarna eller deras språk tycks ha varit så mycket bättre förr. Man har klagat över ungdomarnas språk i alla tider. Ett känt faktum är att språket som man använder i grupper med hög social status värderas vanligtvis högt, men språket som används i grupper med låg status ses ofta som felaktigt. Ungdomsslang räknas med till den senare gruppen. De nyheterna som uppkommer i ungdomsspråket och som avviker från vuxnas språk upplevs ofta som okunskap eller lathet. (Kotsinas 1994a: 9, 11, 15.)

Vuxna hävdar ibland att de inte förstår vad ungdomarna säger och att de unga inte kan uttrycka sig riktigt. Unga använder till exempel slangord och andra sådana konstruktioner som inte hör till vårdat talspråk. Men problemet är inte bara ord, även t.ex. sättet att artikulera, tonhöjd och taltempo kan ses som negativa. (Kotsinas 1994a: 36–37.)

3.1.2.3 Användningen av slang i Stockholm förr och nu

Slang kopplas oftast ihop med grovt och dåligt språk, ungdomar och storstäder. Så tidigt som på 1880- och 90-talet var det *kväsaren*, pojken av arbetarklassen i storstaden, som talade slang i Stockholm. Några årtionden senare var det i stället söderamerikanarn, också han av arbetarklass, som bodde på Söder i Stockholm och som hade kläder som var amerikanskinspirerade. På 1940- och 50-talet var det pojken med nasal stockholmska. På sin tid hade alla dessa ungdomar rykte om att vara ”tuffa” och skickliga att tala. (Kotsinas 2003: 14.)

I dagens samhälle kan man se tydligt vissa skillnader i slang mellan olika stadsdelar i Stockholm. Gamla stockholmska ord lever kvar i de äldre delarna av staden på ett sätt som de inte gör i de nyare delarna. I de invandrartäta områdena i Stockholms utkanter som Rinkeby, Tensta och Alby har det uppstått en ny ungdomskultur och en ny dialekt/slang. Språk som används i dessa områden kallas ofta *Rinkebysvenska*, *Albysvenska* eller till och med, *kebabspråk*. Under 1900-talets sista decennier kom en våg av immigranter till

Stockholm. I början kom de huvudsakligen från Grekland, Jugoslavien och Turkiet, men senare också från alla andra länder. Ungdomarna i de invandrartäta områdena började använda ord ur svensk slang och ord som de hörde i omgivningen. Till exempel turkiska ord som *guss* 'flicka', *para* 'pengar' och *aina* 'polis' är mycket välkända i invandrartäta områden. Orden används inte bara av dem som har dem i sitt modersmål utan även de svenska ungdomarna i dessa områden känner till dem. Det nya ungdomsspråket kallas för en ny dialekt. Man borde kanske hellre kalla den en ny dialekt som används som en markör för gemensam identitet och där spelar slangorden en viktig roll. (Kotsinas 2003: 26–27, 213–215.)

3.1.3 Invandrarspråk

Sedan 1960-talet har invandringen till Sverige från olika länder varit omfattande. Trots detta började talspråk hos invandrare intressera forskare så sent som på 1980-talet. Ulla-Britt Kotsinas var den första svenska (och skandinaviska) lingvisten som blev intresserad av temat. (Kotsinas 1982: 14.) Hon intervjuade sex invandrare och analyserade deras ordförråd för att få veta hur de använder svenska språket som kommunikativt medel. (Kotsinas 1982, 1985, 2005). Efter detta har hon undersökt också Rinkebysvenska (förortssvenska) - svenska som man talade i Stockholmsförort, Rinkeby. Talarna använde till exempel morfologiska (t.ex. *en* jobb), syntaktiska (t.ex. normalt *man går*…), lexikaliska (t.ex. *jalla* 'skynda dig') och fonetiska (t.ex. korta vokaler förlängs och långa vokaler förkortas) element som avvek från standardsvenska. (Kotsinas 2000: 61–62.) Enligt Kotsinas kan förortssvenskan ses som en gruppdialekt. Denna invandrarsociolekt kan anses att fylla funktionen av gruppetnisk markör och den kan jämföras med andra ungdomliga gruppspråk. (Kotsinas 2005: 244.)

Till exempel i Sverige har Henning Årman (2018) nyligen forskat förortssvenska och intervjuat invandrarungdomar. Enligt undersökningen har det blivit trendigt att använda förortssvenska ord/uttryck av de som inte har någon invandrarbakgrund. Man har också forskat i invandrarsvenska i Malmö, så kallad *rosengårdssvenska* (Bodén 2007). Sverige har en lång tradition av att ta emot invandrare. Så det är också naturligt att man gör undersökningar kring invandrarspråk där. Även i andra nordiska länder har det bedrivits forskning kring ämnet. Till exempel Quist (2005) har undersökt "multietnolekt" i Köpenhamn och Svendsen och Røyneland (2008) invandrarungdomars språk i Oslo. Svendsen och Røyneland konstaterar att ungdomarna använder både multietnisk norska/invandrarnorska och standardnorska beroende på vilken situation de befinner sig i.

Detta visar att multietnisk norska är en del av en större lingvistisk repertoar, och de som använder det förstår dess sociolingvistiska betydelse. Även om dialekterna är uppskattade i Norge och man använder dem mycket i Norge, har invandrarspråket inte än fått en likadan ställning som andra dialekter har. (Svendsen och Røyneland 2008: 80.)

3.1.4 Lånord

Det hur svenska språket ser ut idag har sitt ursprung i historien. Svenskan, precis som andra språk, förändras och utvecklas eftersom omvärlden gör det också. Det som kommer att förändras mest i svenska språket är ordförrådet och det kommer att utvecklas i allt snabbare takt. (Birch-Jensen 2007: 161.)

När man talar om ordens etymologi, ursprung, delar man språkets ordförråd i arvord, lånord och nybildade ord. Arvord har funnits i ett språk sedan urminnes tider (t.ex. *fader* och *måne*), medan lånord är inlånade från andra språk (t.ex. *kyrka*, *toalett*) och nybildade ord som är inhemska bildningar med morfem som är ärvda eller inlånade (t.ex. *hatkärlek*, efter tyskans Hassliebe). (Edlund & Hene 1996: 28). *Lånord* eller *importord*, som bland annat Birch-Jensen (2007: 104) kallar dem, är ord som hör till det svenska ordförrådet, men som egentligen kommer från andra språk. Birch-Jensen väljer att kalla dessa ord för importord eftersom det enligt honom är mera rättvisande att säga att man har importerat dem än att man har lånat dem från andra språk. Av alla importord som har bidragit till svenskan behandlar jag engelska lite närmare, eftersom det bland mina belägg mest finns lånord från engelskan

Gösta Bergman (1995) har forskat svenska språkets historia och bland annat listat ord som har lånats (eller importerats) från andra språk samt listat dem enligt årtal. Han konstaterar att inlåningen av engelska ord var som livligast på 1800-talets senare del och på 1900-talet (Bergman 1995: 181). Ändå så tidigt som på 1700-talet började engelskan påverka det svenska ordförrådet. Då kom det bland annat sjöfartstermer samt ord för maträtter och drycker in i svenska språket. (Birch-Jensen 2007: 155.) På 1800-talet kom trafiktermer (t.ex. *bicykel* 1883, som kortades senare till *cykel*), sjötermer (t.ex. *vinsch* 1870), namn på klädesplagg (t.ex. *ulster* 1885 och *smoking* 1890) och mat och dryck (t.ex. *biff* på 1820-talet och *sodavatten* 1832), sporttermer (t.ex. *sport* 1860), termer med affärsliv och arbete (t.ex. *jobb* 1875) och mycket andra (t.ex. *slang*). På 1900-talet hände snabba utvecklingar på olika områden i samhället. Detta förde med sig många nya lånord. Vissa ord var uppenbara lånord men inte alla. Efter de två världskrigen kom så mycket engelsk-amerikanska lånord in i

svenskan så att det är omöjligt ens räkna upp alla. Den största delen av lånorden hade med tekniken och sporten att göra men också andra termer som är förknippade med trafik, livsmedel, kläder och medicin dök upp i svenskan. (Bergman 1995: 181, 213–214.) Framför allt den tekniska utveckling som de engelsktalande länderna har marknadsfört har påverkat mycket det svenska ordförrådet. I slutet av 1900-talet har det också importerats ord och uttryck från underhållnings- och modebranschen eftersom den amerikanska kulturen har haft en stor påverkan både på svenskan och Sverige. Om engelskan fortsätter att vara ett högstatusspråk, vilket betyder att man lånar in ord från ett språk som man antar ha högre status, så kommer det också att påverka det svenska ordförrådet. Man behöver ändå inte vara orolig för att engelskan (eller något annat språk) kommer att ta helt över svenskan. När det gäller språk finns det ett väldigt långt steg mellan att påverka och ta helt över. (Birch-Jensen 2007: 155–156, 162–163.)

Varför ord sprider sig från ett språk till ett annat? Edlund och Hene (1996) tar upp tre orsaker till introduktion och spridning. Den första orsaken är luckor i språket. Med detta menar man att lånord introduceras när det inte finns något passande ord i själva kommunikationsspråket och därför lånar man ett ord/uttryck från ett annat språk. De nya orden, novationerna, kan också uppfylla en psykosocial funktion genom att markera identitet hos en individ eller grupptillhörighet mellan individerna. När man använder till exempel ord från engelskan (som har en hög status) kan språkbrukaren signalera vilken social eller regional grupp han eller hon tillhör eller vill tillhöra. Den andra anledningen till att något främmande ord används i det mottagande språket är att fylla luckor hos sändaren/mottagaren. Om man har luckor i ordförrådet (som andraspråksinlärare ofta har) kommer man kanske inte ihåg ordet just på svenska utan använder ord från sitt modersmål (jfr kodväxling). Man kan också kompensera lexikala luckor hos mottagaren, vilket betyder att sändaren förenklar sitt språk och kanske lånar ord från ett språk som mottagaren behärskar bättre. (Edlund & Hene 1996: 70–71, 87, 89–94.)

Det finns olika typer av lån. Edlund och Hene (1996: 33–35) indelar lånord i tre huvudkategorier: *ordlån*, *begreppslån* och *blandlån*. Av dessa kategorier uppdelas begreppslån ytterligare till översättningslån och betydelselån. Därtill finns en kategori, *pseudolån* som står utanför de tre huvudkategorierna. Ordlån, som omfattar både ord och lexikaliserade fraser, är resultat av import av ordmodellens morfem (morfem är den minsta språkliga enheten med självständig betydelse). Nya morfem eller helt nya ord utnyttjas i det

egna språket, kommunikationsspråket, så att man kan använda dem i inhemska nybildningar, som i ord *plejs* (eng. *place*) och *cool* (eng. *cool*). I begreppslån handlar det om substitution där ordets morfem får en inhemsk motsvarighet. Exempel på detta är ordet *förnybar* (eng. *renewable*). Begreppslån indelas också i två underkategorier: den första kategorin, översättningslån, kan bestå av både ord och fras/idiom. De används när novationer har översatts morfem-för-morfem. Till exempel *du är välkommen* 'ingen orsak' (eng. *you are welcome*) och *skärpa sig* (eng. *sharpen up*) är båda översättningslån. När ett begreppslån förekommer i en ny betydelse av ord som redan finns handlar det om betydelselån, som är den andra underkategorin av begreppslån. Till exempel ordet *huvudvärk* (eng. *headache*) är ett betydelselån när det förekommer i betydelsen 'problem'. I engelskan är betydelsen densamma som i svenskan. Den tredje och sista huvudkategorin är blandlån som är en blandning av ett nytt ord och minst ett nytt morfem vilket är för att skapa nya inhemska ord. Till exempel *drive-in-bio* är ett blandlån från engelskans *drive-in-cinema*. Pseudolån är den sista typen av lånord som inte finns med i de tre huvudkategorierna för att den är lite speciell. Enligt Edlund och Hene (1996: 36) är pseudolån ord "som introducerats som nybildningar med hjälp av ett eller flera morfem från ett annat språk" – men utan någon direkt ordmodell i ett annat språk." Ett exempel på pseudolån är ordet *hjärndöd* 'dum i huvudet' vilket visar att ordet har lånats in från det engelska ordet *braindead*. Ibland kan det vara svårt att göra skillnader mellan olika typer av lån. Dessutom kan det vara problematiskt att veta om det ens handlar om ett lån eller inte. Till exempel ordet *stand-up-komiker* (eng. *stand-up-comedian*) är problematiskt för detta kan betraktas som pseudolån, översättningslån eller blandlån. Eftersom det kan vara omöjligt att veta vilka ordmodeller och strategier är aktuella hos ett visst ord/uttryck, måste man bara ge hypoteser och bestämma sig vad man anser som lån. (Edlund & Hene 1996: 37–38.)

Vilka ord är sedan lånord och vilka främmande ord? Här handlar det alltså om grad av främlingskap. Främmande ord uppfattas som främmande när det handlar om ordens form eller betydelse. Till exempel ordet *apartheid* kan ses som lånord (rättare sagt ordlån) eller som främmande ord. Här beror det på hur språkbrukaren bedömer ordet och ofta påverkar språkbrukarens ålder, utbildning och språkkunskaper i bedömningen. Dessutom kan någon uppfatta ett ord som främmande och en annan som etablerat. (Edlund & Hene 1996: 38, 40.) I Tabell 1 sammanfattas lånordsterminologi.

Perspektiv	**Term**	**Typexempel**
Ordformens ursprung	LÅNORD	*kyrka, jazz*
Typ av lån	ORDLÅN	*plejs*
	BLANDLÅN	*drive-in-bio*
	BEGREPPSLÅN	*hatkärlek*
		huvudvärk 'problem'
	PSEUDOLÅN	*braindead*

Tabell 1 Lånterminologi (Edlund & Hene 1996: 41)

3.1.5 Kodväxling

Enligt Hyeon-Sook Park (2004) är ett vanligt fenomen hos två- eller flerspråkiga talare att de använder olika språk i olika situationer. Det finns också ett annat sätt att växla språk: att växla det i ett och samma samtal. Detta kallas för *kodväxling* (eng. *code-switching*). Det skiljer sig från *diglossi* där växlingen sker på ett mer institutionaliserat sätt. I diglossisituationen har de två olika språken olika användningsområden: det ena språket används t.ex. i arbetslivet, och det andra t.ex. i familjen. (Park 2004: 297–298.)

Blom och Gumperz (1972) skiljer åt två olika typer av kodväxling, nämligen *metaforisk* växling och *situationell* växling. Dessa två företeelser är förknippade med kodväxling och diglossi. Med metaforisk växling avses det ordval med vilket talarna vill skapa en känsla av intimitet, medan med situationell växling avses ett ordval som orsakas av en ny samtalspartner, ämnesbyte eller en ny plats. (Blom & Gumperz 1972: 424.)

Talaren i en diglossisituation är i allmänhet medveten om växlingen men när det gäller kodväxling sker den oftast spontant och undermedvetet. Kodväxling har man länge sett ned på men den beror inte på människornas dåliga kunskaper i det ena språket (som man tidigare har trott på), utan den är en medveten strategi för att nå en viss effekt under samtalet eller t.ex. en symbol för gruppidentitet och solidaritet, särskilt inom minoritetsgrupper.

Kodväxling är alltså inte en slumpmässig blandning av olika språk, utan den sker på ett systematiskt och även grammatiskt regelbundet sätt. (Park 2004: 298–299.) Också Kotsinas (1994a: 68–69) menar att när man använder engelska eller något annat språk inom yttrandet handlar det inte om en okontrollerad påverkan från ett annat språk utan man utnyttjar medvetet detta stilmedel för att ge en dimension åt det man säger. Det kan vara till exempel ett sätt att skapa en viss distans till känsliga ämnen eller talaren vill kanske visa att vara skämtsam, ironisk eller dylikt.

Det har gjorts en mängd undersökningar av kodväxling. Till exempel i Sverige har Kristy Beers Fägersten (2017) undersökt kodväxling i serier. Hon har betraktat hur man använder engelska svordomar i svenskspråkiga serier för att lyfta fram humor.

Jaana Kolu (2017) har forskat i tvåspråkiga elever i Haparanda, Stockholm och Helsingfors som använder kodväxling i sitt tal. Eleverna använder till exempel svenska ord med finska böjningssuffix (*uppgiftereitä* ’uppgifter’, *mysata* ’mysa’) eller tvärtom. Ofta använder de tvåspråkiga ungdomarna också diskurspartiklar (*typ*, *niinku*) som markör att man byter till ett annat språk (*kauanko se on niinku öppettider* ’hur länge är det typ öppettider’). I Kolus samtalsmaterial finns det exempel på anpassnings- och integreringsstrategier såsom att man använder dubbel morfologi, blandade böjningsformer, diskurspartiklar och hybridsammansättningar. Grammatiska strukturer kommer inte alltid från samma språk eller samtalets matrisspråk, dvs. huvudspråket som man använder i diskussionen. Talarna väljer alltså mellan olika grammatiska strukturer/drag och inte mellan ett enstaka språk eller grammatiska system. (Kolu 2017: 90, 97, 100–101.)

Enligt Kolu har ungdomarna olika anledningar till att kodväxla. Det behöver inte betyda att ungdomarna har en lucka i sitt ordförråd eller bristande språkkunskaper överhuvudtaget, om de använder finska ord i svenskan eller tvärtom. (2017: 66.) I ungdomarnas diskussioner används det till exempel ord som motsvarar den verkligheten där de lever i när de refererar till ett specifikt tema. Ord från Helsingforsmaterialet som *ripari* ’konfirmationsundervisning’ och *kässä* ’slöjd’ är exempel på termer som Helsingforsungdomar använder. Ungdomarna känner till alternativa uttryckssätt, men de väljer ett visst uttryck för att de kanske tycker att det passar bättre in i kontexten. Ordet har alltså att göra med vissa kulturella företeelser i talarens miljö och inte bara med ett visst språk. Haparandaeleverna anger också att när de talar på svenska, använder de ord som kommer från finskan för att ”det låter roligare eller är

mer träffande än det svenska ordet eller tvärtom". (2017: 92.) Ibland används det ord som väcker rätta associationer hos talaren. Dessutom finns det även olika stilistiska värden hos olika ord. En till anledning för att kodväxla är att man vill referera. De unga citerar vad de har läst eller hört på det ursprungliga språket (2017: 66.) När talarna kodväxlar med slangord och svordomar från det andra språket än kommunikationsspråket, visar de troligtvis att de hör till en grupp som består av tvåspråkiga ungdomar. Genom att använda dessa element uttrycker de unga sina attityder och känslor. Slangord och svordomar har på det sättet en metaforisk och expressiv funktion. (Kolu 2017: 87–88.)

Det brukar skiljas tre typer av kodväxling beroende på var den förekommer i samtalet (Poplack 1983): 1) *intrasententiell*, 2) *intersententiell* och 3) *tag-kodväxling*. Den första innebär en växling inom en mening och den andra vid en meningsgräns medan tag-kodväxling förekommer var som helst i samtalet. Den kan till exempel bestå av meningsutfyllnader, utrop och påhäng (eng. *tags*). Alla tre olika typer finns i Poplacks exempelmeningar:

1) He was sitting down *en la cama, mirandonos peleando, y* (in bed, watching us fighting and) really, I don't remember *si el nos separo* (if he separated us) or whatever, you know. (Poplack 1980: 589)
2) I wanna go swimming but it's too late. *¿Qué se puede hacer*? (What can you do)
3) *Ay, pero* (Hey, but…) don't hold on like that man.

I det första exemplet är både *en la cama, mirandonos peleando, y* och *si el nos separo* exempel på intrasententiell kodväxling. I exempel (2) är den andra meningen intersententiell kodväxling och det tredje exemplet är exempel på tag-kodväxling. De olika typerna förutsätter olika djupa språkkunskaper i de inblandade språken. Intrasententiell kodväxling kräver lika god språkförmåga i båda språken, medan det i de de två andra typerna räcker med mera passiva språkkunskaper i det ena språket. Enligt Poplack (1983: 63) kräver de till exempel inte så grundliga kunskaper om syntaxen.

Park (2004: 308–310) återger en modell för analys av språkliga strukturer, den så kallade *matrisspråksmodellen*, som ursprungligen skapades av den brittiska språkforskaren Myers-Scotton (1993). Med matrisspråksmodellen förklaras strukturen i intrasententiell kodväxling. I modellen talas det om blandade konstituenter som består av olika element från matrisspråk (språket som dominerar i samtalet) och inbäddat språk (språket som står för de införda elementen). Dessa kan vara bland annat olika böjningsändelser. Ett substantiv från ett främmande språk får till exempel en svensk ändelse för bestämd form, som i *peak*-en. Detta fenomen innebär kodväxling inom ett enskilt ord.

Under de senaste decennierna har det funnits mycket diskussion bland kodväxlingsforskare om vad som är skillnaden mellan kodväxling och lån. Den allmänna uppfattningen är att lån är enstaka ord och kodväxling består av längre sekvenser såsom fraser och satser. Men det har också tvivlats om det är ens möjligt att skilja kodväxling och lån eller om det är meningsfullt att göra det. Nuförtiden anser man att kodväxling och lån är besläktade eller olika faser av samma process. Vissa forskare (t.ex. Myers-Scotton 1993) menar också att när det dyker upp ett nytt ord i språket första gången handlar det först om kodväxling som i vissa fall etableras till ett lån. Annars är det en omdiskuterad fråga om enstaka ord borde räknas som kodväxling eller inte. (Park 2004: 312–314.)

Park (2004) själv har undersökt kodväxling mellan svenska och koreanska. Av hennes resultat framgår det att intrasententiell växling av enstaka ord utgör drygt 90 % av det undersökta materialet. Materialet består av bandinspelningar i vilka koreaner kodväxlar mellan koreanska och svenska. I hennes analys finns det hundratals sådana enstaka ord, bland annat substantiv i bestämd form, böjda verb och adjektiv som används intrasententiellt. När det gäller Parks material verkar det i hennes studie inte stämma att kodväxling enbart skulle gälla längre sekvenser och lån enbart skulle utgöra enskilda ord. Hon hävdar att kodväxling och lån går igenom samma morfosyntaktiska processer och befinner sig på ett kontinuum. Enligt henne finns det inte heller sådana universella modeller som förklarar all kodväxling. Parks undersökning visar också att det finns samband mellan olika typer av kodväxling och faktorer som grad av tvåspråkighet, ålder och samtalstyp: Vuxna använder till exempel nästan bara intrasententiell kodväxling, medan barn växlar vid meningsgränser och inom en mening. (Park 2004: 315–318.)

3.1.6 Om svordomar

Svordomar är starkt expressiva ord och hör utan tvekan ihop med talspråket och talspråkliga drag. Svordomar handlar oftast om olika slags tabuord. Enligt Magnus Ljung (2006: 38) kan uppfattningen om vilka ord som är tabubelagda och hur stark ordens tabuladdning är variera stort från en människa till en annan. Också det som man betraktar som tabu förändras. Detta sker i takt med att tiden går och ord som betraktats som tabubelagda förlorar största delen av sin laddning. Vissa av de ord som idag är tabubelagda kommer troligtvis förlora sin kraft och ersättas av andra nya ord i framtiden. Också Kotsinas (2003) behandlar denna förändring. De gamla svordomar som handlar om religion, har förlorat kraften som de en gång har haft. Mildrande svordomar, till exempel smeknamn på makterna dvs. eufemismer, såsom *fasiken* 'fan', *jädrar* 'jävlar', *sablar* 'satan' och *förbaskad* 'förbannad' känns nu gammalmodiga. De ord som man idag upplever som riktigt fula började användas i slutet av 1900-talet. Orden hämtades främst ur sexualitet och intima kroppsdelar, vilket kan kännas lite egendomligt eftersom det samtidigt hade blivit tillåtet att öppet tala om dessa teman. Trots detta blir man chockerad fortfarande idag av dessa ord. (Kotsinas 2003:149–150.)

Det finns också andra motiv för svordomar. Ljung skiljer sammanlagt sex större motiv i svordomar som är: det religiösa motivet, skatologiska motivet (*skat-* 'avföring'), könsorgans-samlags-, sodomi- (analsex) och mammamotivet (sexuella antydningar beträffande någons mor). Exempel på dessa motiv är: *helvete, jävla skit, fittjävel*, *fuck, ta dig i arslet* och (*knulla*) *din mamma*. Vid sidan av dessa större motiv finns det också ett antal mindre motiv som prostitution (*hora*), onani (eng. *wanker* 'onanist'), sjukdomar (hol. *krijg nu de pest* 'få nu pesten'), djur (*svin*) och döden (*sug min kuk och dö*). Alla dessa motiv finns dock inte i alla språk. Till exempel har mammamotivet inte hört till svenska (eller de övriga nordiska språken) tidigare men har sedan kommit från andra språk genom invandrarungdomar. (Ljung 2006: 62–76.)

Svordomar är mångsidiga och de har många olika funktioner. De används vid utrop av irritation/förvåning (*Fan*!), eder (*Ta mig fan*!), bejakande (*det kan du ge dig fan på*) och förnekande (*i helvete heller*), förbannelser (*Fan ta dom*!), ovänliga uppmaningar (*Dra åt helvete*!), stående förolämpningar (*Din mamma*!) skällsord (*Din skit*!), förstärkningsord (*jävla dum*) och nya ord (*skita i ngt*). Utrop är yttrande som inte ingår i andra konstruktioner. Svordomar som *jävla* kan däremot inte stå för sig själva. Utrop av irritation är ett av de mest typiska sätten att använda svordomar. Detta gäller också andra språk än bara svenska. Den

här typen av utrop är inte riktad mot någon person utan det är snarare en kommentar till talarens egen situation. I utrop använder man traditionellt ord för religiösa fenomen i svenskan, medan det i de flesta språk oftast används ord som handlar om avföring, könsorgan och samlag, t.ex. *Shit*! När det gäller eder är den ursprungliga funktionen att intyga att det man säger är sant. Förr i tiden kunde man använda Gud som vittne på att man inte ljög. En annan typ av ed är att man själv ska bli utsatt för något hemskt om man ljuger. Svenskans *fan ta mig* eller *ta mig fan* (t.ex. *Han gjorde det ta mig fan på två timmar*!) är exempel på detta. De vanligare svordomsfunktionerna än eder är bejakande och förnekande, som är populära både i svenskan och många andra språk. Om man känner sig mycket säker på något kan man använda bejakande svordomar, t.ex. *Det kan du ge dig fan på*! eller man kan förneka att någon annan har rätt genom att säga *i helvete heller*/*fan heller*! I många andra språk använder man inte så mycket religiösa uttryck utan i stället uttryck för människans bakdel och dess produkter. Svordomar används också som förbannelser vilket var vanligt speciellt förr i tiden. Uttryck som *Fan ta dig*! hör till förbannelser. De flesta språk har också svordomar som är uppmaningar till formen. I svenskan är den mest typiska ovänliga uppmaningen *Dra åt helvete*! I många andra språk använder man mammamotivet som uppmaningar: *Gå och knulla din mamma*. Mammamotivet (eller till exempel förolämpningar mot någons syster) är också vanligt i så kallade stående förolämpningar. Uttryck som *din mamma/syster är hora* används i många språk. Uttrycket kan förkortas till *Din mamma*! eller *Din syster*! Skällsord däremot är ord eller fraser som används när man vill säga något elakt till en annan person eller om man talar om föremål: t.ex. *Din skit*! Eller *Släng skiten*! Då fungerar skällsordet som ersättningsord. Det finns en stor mängd av ord eller fraser att välja emellan. I svenskan kallar man oftast någon *idiot, tönt, klant, gris* eller *kossa*. Största delen av skällsorden är inte svordomar med tabuladdning, men det finns också ord som är både skällsord och svärord, t.ex. *skit, fan*, *kuk*,*fitta*, *helvete* och *satan*. Skällsord behöver inte alltid ha en negativ laddning utan de kan fungera också som ett neutralt stödord, t.ex. *Emil är en duktig jävel*, eller ett förstärkande prefix: *skitsnygg* (Ljung 2006: 42–56.)

Det finns också andra svordomstyper än utrop. Svordomar kan också användas som bestämning till det följande ordet. Det finns ett litet antal ord som kan användas på det här sättet. Det är ofta ändå svårt eller till och med omöjligt att skilja funktionerna från varandra. När man vill uttrycka ogillande i svenskan är de vanligaste svordomarna: *jävla*, *satans*, *helvetes* och *förbannat*, t.ex. *den förbannade datorn*. Man kan använda samma svordomar också som förstärkningsord (dvs. uttrycka hög grad av något), t.ex. *Det var jävla/jävligt kallt*.

Det andra sättet att uttrycka ogillande är att placera svärordet *skit* före ett annat ord, t.ex. *en skitmatch*. När man använder ordet *skit* i sammansättningar, fungerar det som förstärkningsord, t.ex. *Maten var skitgod*. När man vill ge en extra betoning åt ett ord, använder man ordet *jävla* framför detta ord, t.ex. *Varenda jävla dag*. Man kan också förstärka frågor genom att tillägga en lämplig svordom efter frågeordet, t.ex. *Vem fan har sagt det*? Till sist presenterar Ljung en grupp nya ord som har bildats av svärord. Alla är ändå inte eniga om huruvida dessa ord ska räknas som svordomar eller inte. Sådana nya ord är till exempel orden *en jävel*, *jävlas* och *jävelskap* som kommer från ordet *djävul*. Också vidareutvecklingen *skita i* från ordet *skit,* räknade Ljung med i nya ord. (Ljung 2006: 56–60.)

Om man betraktar svordomar ur ett sociolingvistiskt perspektiv är de variablerna som antas ha samband med svordomar: ålder, kön, utbildning och social status. Då det gäller ålder visar det sig att ungdomar svär oftare än vuxna. Till exempel det engelska svärordet *fucking* används bland 16–24 åriga dubbelt oftare än bland äldre. När det gäller kön och svärande är man inte av samma åsikt. Den traditionella synen är att män svär oftare än kvinnor (och dessutom anses detta på något sätt naturligt). Kvinnor däremot anses sträva efter att använda mera vårdat språk och att ha bättre förståelse om den sociala betydelsen i språket och att använda färre och mildare svordomar samt färre slangord. Man har dock kritiserat denna uppfattning och det har påståtts att det utgår mera från stereotypier än empiriska undersökningar. Det saknas således empiriska undersökningar om hur bruket av svordomar är fördelat mellan män och kvinnor. Man ska ändå komma ihåg att det kvinnliga språket, lika mycket som det manliga språket, påverkas av bland annat sociala nätverk, ålder och utbildning. När det gäller användandet av svordomar och olika sociala grupper framkommer det enligt Ljung att man svär oftare bland arbetare än bland representanter för medelklassen. (Ljung 2006: 92–94.) Det hur man använder svordomar beror på många andra faktorer också. Det ska beaktas vilket kommunikationsmedium man använder och om man använder talspråk eller skriftspråk samt var man befinner sig (t.ex. i kyrkan anses det vara förbjudet att svära). Därtill ska åhörarnas eventuella känslighet tas i beaktande (man svär inte gärna t.ex. framför barn). (Ljung 2006: 99–101.)

När man använder svordomar har man olika motiv för det. Lars-Gunnar Andersson (1985: 110) skiljer psykologiska, sociala och språkliga motiv för att använda kraftuttryck och tabuord. Svordomar som byggs på psykologiska motiv används för att ge utlopp för känslor. Känslorna som ilska och vrede är inte planerade utan de kan förekomma till exempel om man

slår sig på tummen med hammaren. Då kan man svära utan att det är planerat och det sker oberoende av tid och plats om det gör tillräckligt ont.

Om man jämför psykologiska motiv med sociala motiv finns det åtminstone två skillnader. Psykologiska motiv bakom svordomar är individrelaterade medan sociala motiv är grupprelaterade, vilket innebär att det finns fler än en person som är inblandad. En annan skillnad är att sociala motiv inte är för att avreagera sig. Andersson delar in sociala motiv i fem grupper (som ändå överlappar varandra): för att visa sin tuffhet, för att chockera och orsaka uppståndelse, för att visa på vilken grupp man tillhör, för att förnedra eller skälla på någon eller för att genom glåpord visa sin vänskap. Den första sociala orsaken till svärandet är att visa för andra att man är tuff. De som svär är medvetna om svordomarnas kraft och de vet att det är förbjudet att svära. Det är till och med anledningen att de gör det. När till exempel en pojke som är omgiven av kompisar ropar ”*jävla* kärring” efter en kvinna på gatan, är det troligtvis fråga om ett tuffhetsprov. Han vill visa till sina kompisar att han vågar. Detsamma gäller även svordomar som används för att chockera. Det väcker uppmärksamhet när någon tar till svordomar i situationer där de sällan förekommer. Men man måste också våga göra det eller annars får man nöja sig med att klottra svordomar till exempel på toalettväggen. Genom att svära visar man också vilken grupp eller gäng man hör till. I varje grupp/gäng har man sitt sätt att tala. Svordomar kan också förekomma i språkbruket inom en grupp, och de som är med i den ska också svära. Detta gäller såväl vuxna som barn och ungdomar. Ett annat sätt att använda svordomar är att förnedra eller skälla på människor. Både de sociala och psykologiska förklaringarna är med när svordomar används för att smäda någon: genom att svära får smädaren utlopp för sina känslor och samtidigt kan man stänga en annan person ute ur gruppgemenskapen. Den sista sociala anledningen till att svära är att visa sin vänskap mot en annan genom glåpord. Om någon kallar sin arbetskamrat ”*jävla* svartskalle” känns det grovt och många reagerar starkt på det. Det kan ändå vara fråga om nära vänner som respekterar och litar på varandra. Därför kan man använda ett grovt men ändå hjärtligt språk. Man kan ju missförstå yttrandet men samtidigt kan det visa ett stort förtroende mellan arbetskamraterna. (Andersson 1985: 113–118.)

Enligt Andersson finns det också språkliga motiv för svordomar. Svordomar kan motiveras med att de hör till det vardagliga språket. Om man resonerar på detta sätt har svordomarna ingen speciell effekt och de bara smiter in i talet. En stor del av människorna är troligtvis inte av samma åsikt utan tycker att ju mera man svär desto mera förlorar svordomarna sin kraft.

Därför är det bättre att spara svordomarna till de tillfällen när de verkligen behövs. Svordomar är speciella ord och de har effekt. De används för att andra ska förstå att man är på allvar eller för att klargöra sin uppfattning. Till exempel om en politiker svär i ett offentligt sammanhang (vilket inte upplevs som önskvärt), kan hans eller hennes uttalande få både större spridning och effekt. (Andersson 1985: 122, 124.)

4 ANALYS OCH RESULTAT

I detta kapitel presenteras undersökningens analys. Först behandlas ordklasser som de talspråkliga orden hör till. Inom dessa ordklasser har de talspråkliga orden indelats i olika semantiska fält som betraktas närmare. Indelningen bygger mest på Ulla-Britt Kotsinas doktorsavhandling (1982) men när det gäller verb, är de mest av semantiska fälten av Åke Viberg (1981), (dvs. Verbal kommunikation, Det mentala fältet, Förflyttning och befintlighet och Ägande och transferering.) Vissa semantiska fält, t.ex. Skällsord och Berusningsmedel inom substantiven, är mina egna.

När orden har indelats i olika grupper anges antalet ord och belägg samt vilken procentandel orden utgör av alla de talspråkliga orden. I samband med varje kategori ges exempel på ord som betraktas närmare i analysen och i samband med exemplet ges sidnumret där exemplet har hämtats. Efter genomgången av olika grupper av ordklasser och semantiska fält tas det fram företeelser, dvs. lånord, kodväxling och svordomar, som är förknippade med de talspråkliga inslagen.

4.1 DE TALSPRÅKLIGA DRAGEN I MATERIALET

4.1.1 Talspråkliga substantiv i romanen *Vinterviken*

I det följande behandlas olika slags substantiv som kan kategoriseras som slangord. Även om det i analysen används termen slangord, är det viktigt att komma ihåg att det inte alltid är så lätt att avgöra vad som är slang eller inte. Olika människor kan ha olika åsikter om vilka ord som är slang och vilka som inte är det.

I romanen finns det totalt 111 talspråkliga substantiv eller slangord. Sammanlagt finns det 726 belägg, vilket utgör nästan 31 % av de talspråkliga orden i romanen. Substantiv är den största gruppen av alla ordklasser i romanen. Detta är inte ovanligt eftersom substantiv hör till en av de största och centrala ordgrupperna i standardspråket.

Talspråkliga substantiv i romanen *Vinterviken* har delats in i följande grupper: 1) Personbetecknande substantiv med undergruppen Skällsord/smeknamn, 2) Kroppsdelar, 3) Lokaliteter, 4) Berusningsmedel, 5) Övriga konkreta begrepp och 6) Mer abstrakta begrepp. Alla andra grupper utom Skällsord och smeknamn samt Berusningsmedel finns i Kotsinas undersökning (1982). Alla substantiv finns i bilaga 1 i storleks- och bokstavsordning.

4.1.1.1 Personbetecknande substantiv

Största delen av substantiven i *Vinterviken* handlar om personer och är till exempel släktskapsord: *farsa*, *morsa* och *syrra* eller benämningar på en pojke/man, t.ex. *kille*, *grabb*, *gubbe* och *karl* eller en flicka/kvinna: *tjej*, *sötnos*, *läckerbit*. Dessa personbetecknande substantiv utgör den största andelen av alla substantiv i romanen med 61 ord, sammanlagt 565 belägg. Av dessa ord är 46 skällsord (eller smeknamn om ordet som används för att kalla någon är positivt), sammanlagt 335 belägg, vilket betyder att man ofta använder skällsord i romanen. Vissa är tillfälliga och används oftast bara en gång, t.ex. *viktigpetter*, andra används genomgående i romanen som riktiga egennamn, t.ex. *Skithuvet*.

Skällsord ses ofta som fula och nedvärderande med en negativ klang. Skällsord kan användas till exempel om någon etnicitet (t.ex. *spaghetti* 'italienare'), grupp (t.ex. *dårar* 'korkade personer') och enskilda människor (t.ex. *snuskhummer* 'en äcklig man'). Vad som upplevs som skällsord kan i vissa fall bero på användarens värderingar och vilken laddning hen själv lägger i ordet. Kontexten och situationen spelar också alltid en stor roll. Exempel på detta är *svin*, *gris* och *cp* som har dubbelmeningar. De kan användas som skällsord, men de har också sina ursprungliga betydelser som ett djur och som en medicinsk term. Vissa skällsord som finns i romanen är etablerade och finns också med i *SAOL* (t.ex. *nolla*, *as* och *idiot*) men vissa är beroende av situationen. För att förstå till exempel att ordet *knuten* är skällsord (eller kanske hellre smeknamn) måste man känna till kontexten. Detta framgår av exempel (1):

(1)
– Jo, du förstår, säger den ena som har knut i nacken, dom har såna väldiga problem med daghemmet [...]

– Javisst, säger **knuten**, det är turen det hänger på... (242)

Knuten hänvisar alltså till en dam som har en knut i nacken. Som man kan se av exempel (1) är det är lätt att bilda skällsord efter någon egenskap, något klädesplagg eller liknande.

4.1.1.2 Kroppsdelar

Talspråkliga substantiv för kroppsdelar som förekommer i romanen består av 9 ord med sammanlagt 39 belägg. Dessa ord är *skalle*, *kuk*, *tutt*, *huvet*, *käft*, *labb*, *arschle* (*arsle*), *pitt* och *snok*. I *SAOL 13* finns det markering "kan väcka anstöt" när det gäller orden *kuk*, *arschle*

(*arsle*) och *pitt*. Jämförelsevis har orden *skalle* och *käft* inte markerats som vardagliga alls. Det finns alltså stilistiska skillnader mellan dessa ord.

4.1.1.3 Lokaliteter

Till gruppen lokaliteter hör 9 ord som har sammanlagt 47 belägg. Lokalitetsbetecknande substantiv som finns i *Vinterviken* är: *stan, Grönan, jobb, plugg, mugg, kollo, bio, dagis* och *lumpen*. Slangord kan också kännas igen av olika slags ändelser, slangsuffix. En av de vanligaste slangsuffixen är -is som i *dagis.* Ordet *Grönan* betyder nöjesparken Gröna Lund i Stockholm och är en vanlig förkortning för stockholmare. *Plugg* är ett exempel på ett ord som kan ha antingen en konkret innebörd eller ses som mer abstrakt begrepp. I vissa fall kan plugg betyda skollokal, men ordet kan användas i uttrycket *gå på plugget* 'delta i undervisning'. Gränsen mellan konkret och abstrakt är alltså flytande. Här har ordet förtecknats i gruppen Lokaliteter.

4.1.1.4 Berusningsmedel

I romanen talas det mycket om olika berusningsmedel, såsom snus, alkohol och narkotika. Det finns 7 olika slangord för dem och sammanlagt 15 belägg. Ordet *prilla* används för snus, orden *järn*, *nubbe* och *spånken* för alkohol och *gräs*, *fix* och *smack* för vissa typer av narkotika.

4.1.1.5 Övriga konkreta begrepp

I gruppen övriga konkreta belägg ingår 6 olika ord med sammanlagt 15 belägg. Orden är: *doja*, *kråka*, *smörja*, *brallor*, *trunk* och *godis*. Vissa ord t.ex. *godis* känns kanske inte längre som slangord vilket betyder att det har använts länge. I *SAOL* finns ordet utan markering vardaglig, men i *Norstedts svenska slangordbok* finns ändå *godis* med, vilket syftar att ordet räknas med som slangord.

4.1.1.6 Mer abstrakta begrepp

Till gruppen mer abstrakta begrepp har förts 19 ord med sammanlagt 45 belägg. De här orden är: *dan*, *blåtira*, *matte*, *snack, snyting, dar, grin, hundskit, jävelskap, kalas, smäll, deal, garv, grej, kiss, knock-ut-smäll*, *raggarfrisse*, *stånd* och *äääktion*. I gruppen ingår mer eller mindre abstrakta ord eftersom gränsen mellan konkreta och abstrakta begrepp inte alltid är så tydlig. I gruppen finns det också några engelska lånord med, t.ex. *deal* och *äääktion*.

4.1.2 Talspråkliga substantiv i romanen *När det kommer en älskare*

Här presenteras alla talspråkliga substantiv som förekommer i romanen *När det kommer en älskare*. I ordklassen substantiv finns det flest talspråkliga ord av alla ordklasser. Den består av 86 ord med sammanlagt 268 belägg. Detta är cirka 19 % av alla talspråkliga ord i romanen. Alla substantiv är indelade i samma grupper som i *Vinterviken*, alltså 1) Personbetecknande substantiv med undergruppen Skällsord, smeknamn, 2) Kroppsdelar, 3) Lokaliteter, 4) Berusningsmedel, 5) Övriga konkreta begrepp och 6) Mer abstrakta begrepp.

4.1.2.1 Personbetecknande substantiv

Av alla substantivgrupper är den största gruppen personbetecknande substantiv. Hälften av substantiv, det vill säga 43 ord hör till denna grupp. Totalt finns det 185 belägg. Det finns till exempel släktskapsord: *brorsa* och *syrra*, yrkesbeteckningar *snut* och *proffs* och övriga personbetecknande substantiv: *typ* och *kompis*. Majoriteten av orden är ändå olika slags skällsord som förekommer bara en gång i romanen. Exempel på sådana ord är *runkartomte*, *Tumba-Tarzan* och *neandertalare*. Det finns dock också smeknamn, alltså benämningar på människor, som kan ses som positiva. Till exempel *gullet* och *stumpan* är smeknamn som man använder när man tilltalar en flicka eller kvinna. Det används dock betydligt oftare negativa skällsord (27 ord) än positiva smeknamn (4 ord) i romanen. Detta har kommit fram även i tidigare slangstudier. Det finns fler negativt värderande än positivt värderande ord. (t.ex. Kolu 2007 och Kotsinas 1994a)

4.1.2.2 Kroppsdelar

Inom gruppen kroppsdelar finns 9 ord med sammanlagt 32 belägg. Orden *råttpitt*, *skalle*, *käft*, *huvet*, *kuk*, *labb*, *godsaker*, *gap* och *rumpa* förekommer i romanen. Största delen av uttrycken för kroppsdelarna är desamma i båda romanerna. Ordet *godsaker* skiljer sig från de andra orden för att det kan syfta på olika saker. I romanen betyder ordet bröst vilket framgår i av exempel (2):

> (2)
> Mamma kom klapprande på sina högklackade sandaler. Hon bar en bricka med fyra glas och böjde sig en aning framåt för att Dick skulle få ta sig en titt på **godsakerna**. (95)

4.1.2.3 Lokaliteter

Det förekommer 8 belägg på olika lokalitetsbetecknande substantiv i romanen. Totalt har de 14 belägg. Dessa är *stan*, *jobb*, *håla*, *mugg*, *nät*, *pendeln*, *plugg*, *toa*. För *toalett* finns det två ord i romanen: *toa* och *mugg*. Med ordet *håla* menar man ett litet ställe eller en liten stad. När Dick och Toms mamma diskuterar om staden där familjen bodde tidigare, beskriver mamman staden med detta ord:

> (3)
> – Hur känns det att lämna Sundsvall? [...]
>
> –Inget ont om Sundsvall, sa mamma. Men det är **en håla**. (95)

4.1.2.4 Berusningsmedel

Till gruppen Berusningsmedel hör bara 2 ord och båda handlar om narkotika: *gräs* och *knark*. *Gräs* är ett slangord för *marijuana* och *knark* för *narkotika*. Båda orden framkommer sammanlagt 3 gånger i romanen. Även om gruppen är så här liten, har jag velat ha den med som egen grupp för att kunna jämföra med *Vinterviken*.

4.1.2.5 Övriga konkreta begrepp

Egentligen hör nästan alla ord från ovanstående grupper till konkreta begrepp. Men eftersom jag inte har velat ha bara två grupper, konkreta och abstrakta substantiv, har jag tagit med flera semantiska fält.

I den här gruppen finns orden *fruktträn*, *sneakers*, *godis*, *goggels*, *moppe* och *pod*. Det finns 6 ord med sammanlagt 6 belägg. Varje ord framkommer alltså bara en gång i texten. Ordet *fruktträn* är ett sammansatt ord där efterledet kan ses som talspråkligt. Det är vanligt att dra samman, reducera, ord genom att förkorta dem på mitten vilket gör att *träden* blir lätt *trän*, *huvudet huvet* och *dagen dan*. *Sneakers* och *pod* är lånord och kommer från engelska. Dessa ord behandlar jag närmare senare.

4.1.2.6 Mer abstrakta begrepp

Ungefär en femtedel av romanens substantiv kan kategoriseras som abstrakta begrepp. Här finns 18 ord med sammanlagt 28 belägg. Abstrakta substantiv som finns med är: *porr*, *dan*, *matte*, *piss*, *gäng*, *dar*, *fajt*, *grej*, *hejsan*, *höjdare*, *idioti*, *kåthet*, *magknipslook*, *mens*, *party*, *smäll*, *snusk* och *snyting*. Största delen av orden som hör till denna grupp framkommer bara

en gång. Flera av orden är inte enbart abstrakta utan kan också ses som konkreta. Till exempel *party* kunde höra till gruppen Lokaliteter, men i texten syftar man med det på en tillställning, inte plats.

4.1.3 Talspråkliga adjektiv i romanen *Vinterviken*

Här tas det fram talspråkliga adjektiv som finns i *Vinterviken*. Det förekommer 32 olika ord för talspråkliga adjektiv med sammanlagt 98 belägg, dvs. cirka 4 procent av alla orden. Adjektiven har kategoriserats i följande grupper: 1) Adjektiv som betecknar berusning, 2) Positivt värderande adjektiv, 3) Negativt värderande adjektiv och 4) Övriga adjektiv. De tre sista grupperna finns också i Kotsinas undersökning (1982).

4.1.3.1 Adjektiv som betecknar berusning

Gruppen med adjektiv som betecknar berusning består av 4 ord och 11 belägg. Adjektiv som hör till denna grupp är: *full, dragen, bakfull* och *sne*. De tre första adjektiven anknyter till alkohol och det sista adjektivet *sne* handlar om att vara narkotikapåverkad. Denna grupp är inte stor men det visar att det diskuteras om berusningsmedel, dvs. alkohol, tobak och narkotika, i romanen. Det finns både substantiv och adjektiv som handlar om denna tematik i texten.

4.1.3.2 Positivt värderande adjektiv

Det finns totalt 24 ord för värderande adjektiv (både positivt och negativt) med sammanlagt 83 belägg. Av dessa är positivt värderande adjektiv 10 ord med sammanlagt 44 belägg. Adjektiven är: *snygg, klok, kul, häftig, flott, ball, skojig, redig, kåt* och *grön*. Adjektivet *snygg* är mest frekvent med 19 belägg.

4.1.3.3 Negativt värderande adjektiv

Gruppen negativt värderande adjektiv består av 14 ord med 39 belägg. Det finns inte en stor skillnad mellan antalet negativt och positivt värderande adjektiv. Å ena sidan finns det bara några fler ord för negativt värderande adjektiv, men å andra sidan finns det flera belägg på positivt värderande adjektiv. Ord som hör till denna grupp är: *tokig, förbannad, larvig, lessen, stötig, äcklig, jobbig, stöddig, vidrig, läskig, menlös, skitig, skum* och *taskig*. Adjektivet *lessen* är med i gruppen för bara för ortografins skull. Ordet har stavats som det uttalas. Adjektiv som *tokig, äcklig* och *vidrig* är etablerade ord och finns i *SAOL* som helt vanliga ord (utan markeringen ”vardaglig”). Enligt min mening har alla dessa ord fortfarande

en talspråklig klang och de finns också i slangordböckerna *NSS* och *STS*. Även kontexten där dessa ord används avgör om de används som slangord eller inte.

4.1.3.4 Övriga adjektiv

I gruppen övriga adjektiv finns 4 adjektiv och de förekommer en gång i romanen. Orden är: *snaggad*, *packad*, *grov* och *groggy*. Dessa adjektiv är varken positiva eller negativa när man betraktar kontexten. Till exempel adjektivet *grov* kan uppfattas som ett ganska neutralt ord i exempel (4):

> (4)
> Jag går upp i hallen. Ivo står lutad mot repen och passar två killar som sparrar. Det är **grova** killar, inte i min viktklass. (86)

4.1.4 Talspråkliga adjektiv i romanen *När det kommer en älskare*

Det förekommer 17 talspråkliga adjektiv med sammanlagt 38 belägg i romanen *När det kommer en älskare*. Antalet belägg är nästan 3 % av de talspråkliga orden i romanen. Adjektiv är indelade i två grupper: 1) Positivt värderande ord och 2) Negativt värderande ord. Det finns flera olika negativa adjektiv i texten men de positiva adjektiven förekommer oftare. I romanen finns det ändå inga belägg på adjektiv som betecknar berusning (jfr med de adjektiv som finns i *Vinterviken*).

4.1.4.1 Positivt värderande adjektiv i romanen *När det kommer en älskare*

Till gruppen positivt värderande adjektiv hör 6 ord med sammanlagt 21 belägg i romanen *När det kommer en älskare*. Orden är *snygg, kul, redig, klok, kåt* och *läcker*. Alla andra adjektiv utom läcker finns i båda romanerna. Adjektivet *snygg* har flest belägg, precis som i romanen *Vinterviken*. Ordet är ett gammalt slangord som fortfarande används flitigt. Till exempel slangordboken *Stockholmsslang* anger att ordet redan har använts år 1845.

4.1.4.2 Negativt värderande ord i romanen *När det kommer en älskare*

Till gruppen negativt värderande adjektiv hör 11 ord med sammanlagt 17 belägg. Dessa ord är *förbannad, jobbig, avtändande, bitig, halvrisig, kass, sjuk, skitig, snuskig, stupfull* och *äcklig*. Adjektivet *kass* förekommer i en ordlek i romanen:

> (5)

> – Varför hängde du den på dörren? frågade jag. Var det ett meddelande? [...]
>
> – Var det nånting särskilt? undrade jag. Nånting du ville säga med kassen? Att du kände dig **kass** eller nåt?
>
> – Käften! röt han. (41)

Toms bror Morgan har hängt en kasse på dörren till Toms rum. I kassen finns en orm som är där för att skrämma brodern. Tom har ändå tagit bort ormen och låtsas att inte förstå varför det finns en tom kasse hängande på dörren. Hans mening är att göra Morgan orolig genom att tro att ormen är någonstans i huset. I exemplet leker Tom med ord genom att använda adjektivet *kass* och substantivet *kasse*.

4.1.5 Talspråkliga pronomen i romanen *Vinterviken*

Det finns 11 talspråkliga pronomen i romanen. Även om antalet ord är litet förekommer de frekvent i romanen. Det finns 442 belägg, det vill säga 19 % av de talspråkliga dragen i romanen är pronomen. Detta gör ordklassen (tillsammans med verben som är en lika stor grupp) till den näst största efter substantiven. Pronomen räknas som talspråkliga drag för ortografins skull, som avviker från den normativa varianten. Talspråkliga pronomenen i *Vinterviken* är indelade i tre grupper 1) Indefinita pronomen, 2) Demonstrativa pronomen och 3) Övriga pronomen.

4.1.5.1 Indefinita pronomen

Indefinita pronomen används när man syftar på något obestämt. Det kan vara fråga om en person eller en sak. I romanen finns 4 sådana talspråkliga pronomen med sammanlagt 202 belägg. Pronomenen är *nån, nåt, nåra* och *nånting*. I det lediga språket är dessa ord vanliga varianter av orden *någon*, *något*, *några* och *någonting*.

4.1.5.2 Demonstrativa pronomen

Demonstrativa pronomen är utpekande pronomen som man använder för att göra tydligt vem eller vad man talar om. Det finns 3 talspråkliga demonstrativa pronomen i *Vinterviken* med sammanlagt 55 belägg. Pronomenen är *sån, sånt* och *såna (här/där)*. De är förkortningar från pronomen *sådan*, *sådant* och *sådana* (*här/där*).

4.1.5.3 Övriga pronomen

I gruppen övriga talspråkliga pronomen finns 4 olika slags pronomen. Antalet belägg på dessa pronomen är 185. Pronomen som finns i denna grupp är *dom, våran, varann* och *va*. Det frekventaste pronomenet är det personliga pronomenet *dom* som förekommer 164 gånger i romanen. I ledigt språk skrivs ofta *dom* i stället för *de* eller *dem*. Detta betyder att både grundformen och objektsformen är likadana. Det possessiva pronomenet *vår*, som också finns i materialet, kan förlängas i talspråket till formen *våran*. Egentligen är det inte så vanligt att ord förlängs i talspråket utan snarare förkortas. Det reciproka pronomenet *varann* som finns i romanen är förkortning från *varandra*. Det frågande pronomenet *va* 'vad' är också mycket vanligt förkortning i talspråket. I *Vinterviken* förekommer det 17 gånger.

4.1.6 Talspråkliga pronomen i romanen *När det kommer en älskare*

Det finns 9 talspråkliga pronomen med sammanlagt 256 belägg i romanen *När det kommer en älskare*. Detta är cirka 18 % av alla talspråkliga inslag. Talspråkliga pronomen är kategoriserade i samma grupper som pronomen i *Vinterviken*: 1) Indefinita pronomen, 2) Demonstrativa pronomen och 3) Övriga pronomen.

4.1.6.1 Indefinita pronomen

Fyra talspråkliga indefinita pronomen förekommer i romanen totalt 74 gånger. Dessa pronomen är *nån, nåt, nåra* och *nånting* 'någon, något, några, någonting'. Pronomen är samma som i *Vinterviken*.

4.1.6.2 Demonstrativa pronomen

Demonstrativa pronomen *sån*, *sånt*, *såna* ('sådan, sådant, sådana') eller *sån, sånt, såna här/där* finns i 44 belägg i romanen.

4.1.6.3 Övriga pronomen

Det finns två pronomen i gruppen övriga pronomen: det frekventa personliga pronomenet *dom* 'de' som förekommer 134 gånger i texten. Det andra pronomenet är frågande pronomen *va* 'vad' som förekommer 4 gånger. I exempel (6) förekommer det frågande pronomenet:

(6)
Jag gick fram till Myggan.

– Har skavsår.
Hon spände gymnastiklärarblicken i mig [...]
– Ska du försöka uttrycka dig i en fullständig sats.
– **Va**?
– Försök igen. Försök med en fullständig sats. (164)

I exemplet vill Tom inte spela brännboll i skolan för att han har skavsår. Läraren säger till honom att uttrycka sig i en fullständig sats. Detta får Tom bli häpnad och svara henne ännu kortare genom att använda det frågande pronomenet *va*.

4.1.7 Talspråkliga verb i romanen *Vinterviken*

Verben är en av de mest centrala ordklasserna såväl i skriftspråket som i talspråket. Detta är också en anledning till att det finns många olika talspråkliga former för verb. I romanen *Vinterviken* finns det 60 talspråkliga verb och totalt 441 belägg, vilket utgör cirka 19 % av det totala antalet belägg. Vissa verb består av ett ord och andra är antingen partikelverb eller längre konstruktioner. Alla verb finns i bilaga 1.

En grov indelning med verb (precis som med substantiv) kunde vara konkreta och abstrakta ord. Till exempel verben *garva* och *käka* skulle höra till konkreta verb och verben som *jävlas* och *skärpa sig* skulle höra till abstrakta ord. I den här avhandlingen har jag ändå indelat verben i mer detaljerade grupper: 1) Verbal kommunikation, 2) Det mentala fältet, 3) Förflyttning och befintlighet, 4) Ägande och transferering, 5) Fysiska aktiviteter och 6) Övriga verb. Denna indelning (grupperna 1–4) bygger på indelningen i Åke Vibergs undersökning (1981). Ulla-Britt Kotsinas har senare tillagt gruppen 5 i sin avhandling (1982).

4.1.7.1 Verbal kommunikation

10 ord i romanen betecknar verbal kommunikation i sammanlagt 216 belägg. Alla dessa ord är: *prata, sa, tjata, snacka, tjoa, blåneka, gapa, hojta, tjafsa* och *vräka ur sig*. Det vanligaste verbet är *prata* och det förekommer 104 gånger i texten. *Prata* har blivit så vanligt ord i språkbruk så att det inte längre finns stilmarkeringen ”vardaglig” i *SAOL*. Ordet kan ändå anses att höra till den ledigare stilen och därför är det med på listan. Det näst frekventaste verbet, med 94 belägg, är *sa* som är förkortning från imperativformen *sade*. Det är inte ovanligt att förkorta imperativformer i talspråket utan exempelvis orden *lade* och *var* förkortas ofta till *la* och *va*.

4.1.7.2 Det mentala fältet

Gruppen det mentala fältet består av verb som har att göra med perception, kognition och värdering, alltså det mentala. Verben inom det mentala fältet indelas av Viberg (1980: 40 ff) bl.a. i dessa underavdelningar och här görs samma indelning. I gruppen finns det 10 ord med sammanlagt 61 belägg. Verben är: *begripa, gilla, glo, kika, skita i, fatta, stirra, bliga, blänga och strunta* i. Av dessa verb är *kika, stirra, bliga, blänga* och *glo* perceptionsverb och de syftar till att titta på någonting på ett visst sätt. Verben *begripa* och *fatta* handlar däremot om tänkande och de är kognitiva verb. Verben *gilla, skita i* och *strunta i* handlar i sin tur om värdering. De har att göra med bedömningen av vad som är bra eller dåligt. Det frekventaste verbet inom gruppen är *begripa*. Det förekommer 15 gånger i romanen.

4.1.7.3 Förflyttning och befintlighet

Det finns 5 verb med sammanlagt 24 belägg som betecknar förflyttning eller befintlighet i *Vinterviken*. De här verben är *sticka, kuta, jumpa, hänga och sitta inne*. De tre första verben betecknar förflyttning och av dessa verb är *sticka* det vanligaste verbet med 11 belägg. *Hänga* och *sitta inne* 'avtjäna fängelsestraff' är verb för befintlighet. De förekommer bara en gång i texten.

4.1.7.4 Ägande och transferering

Gruppen ägande och transferering består av 4 verb med 40 belägg. Verben *sno* och *blåsa*, som båda betyder stjäla, betecknar ägande - eller rättare sagt situationen när ägandet börjar. Däremot betecknar verben *la* och *kånka* transferering. De två frekventaste verben är *sno* med 25 belägg och *la* med 11 belägg.

4.1.7.5 Fysiska aktiviteter

Till gruppen fysiska aktiviteter har förts alla verb som beskriver konkreta fysiska aktiviteter och som inte har förts in de tidigare grupperna som jag har behandlat. Gruppen är störst med 22 ord och 86 belägg. Alla verb som hör till denna grupp är: *jobba, klippa till, garva, ducka, grina, gå för, runka, flina, knulla, pissa, morsa, snyta till, spöa, fika, få på nöten, få spö, få stryk, käka, nita, råsupa, sätta på* och *veva*. Dessa verb beskriver aktiviteter som har bland annat med kroppsfunktioner och emotioner att göra. Verb för kroppsfunktioner som finns med är: *pissa, käka, råsupa, fika* samt olika verb för att ha sex: *gå för, runka, knulla och sätta på*. Verb för emotioner är *garva och grina*. *Grina* kan ha dubbelbetydelse beroende på

kontexten. Det kan betyda antingen *gråta* eller *skratta*. I nästa exempel där Skithuvet undrar varför Lena gråter och om sex inte var bra med honom, använder han slangordet *grina* för ordet gråta.

(7)
– Vad **grinar** du för? Var det inte bra? (56)

I romanen finns det också flera fysiska verb i bemärkelse slå någon eller slåss. Sådana verb är: *klippa till, snyta till, spöa, få på nöten, få spö, få stryk, nita och veva*.

4.1.7.6 Övriga verb

I gruppen övriga verb ingår 9 ord med sammanlagt 14 belägg. Verben är: *låssas, hålla käften, jävlas, sno sig på, larva sig, repa sig, skärpa sig, stöta på* och *åka fast*. Dessa verb kan uppfattas som mer abstrakta än konkreta verb. *Låssas* 'låtsas' är det frekventaste verbet och förekommer 3 gånger i romanen. Ordet är med på listan för ortografins skull – ordet stavas som det uttalas.

4.1.8 Talspråkliga verb i romanen *När det kommer en älskare*

I romanen *När det kommer en älskare* är verb största ordklassen bland alla talspråkliga ord. Det finns totalt 47 talspråkliga verb med sammanlagt 743 belägg. Detta utgör 51 % av alla talspråkliga ord i romanen. Det finns inte så många olika talspråkliga verb men det totala antalet verb är stort. Om man tittar närmare på listan över de talspråkliga verben (se bilaga 2), märker man att verbet *sa* förekommer till och med 555 gånger, Detta är orsaken till det stora antalet belägg på verb i romanen.

De talspråkliga verben är indelade i samma grupper som i *Vinterviken*. Grupperna är: 1) Verbal kommunikation, 2) Det mentala fältet, 3) Förflyttning och befintlighet, 4) Ägande och transferering, 5) Fysiska aktiviteter och 6) Övriga verb.

4.1.8.1 Verbal kommunikation

Det finns 8 talspråkliga verb som betecknar verbal kommunikation i romanen. Dessa verb förekommer 613 gånger. Verb som hör till denna grupp är: *sa, prata, tjata, gnöla, gnälla, haspla ur sig, skoja* och *säja*. Verbet *sa* är det frekventaste verbet med 555 belägg i romanen. Också verbet *prata* förekommer relativt ofta, 48 gånger. Verben *gnöla* och *gnälla* använder

man som synonymer för verbet *klaga*, och verbet *säja* är med på listan på grund av stavningen.

4.1.8.2 Det mentala fältet

10 verb i romanen hör till gruppen det mentala fältet. Det finns sammanlagt 69 belägg på dessa verb. Verb som ingår i den här gruppen är: *begripa, fatta, gilla, glo, kolla, skita i, kika, blänga, stirra* och *strunta i.* Alla verb, utom kolla, är desamma som i *Vinterviken*. Av dessa verb betecknar 5 verb perception: *glo, kika, kolla, stirra* och *blänga*. Alla de här orden har med tittande att göra. Däremot är verben *begripa* och *fatta* kognitiva och handlar om tänkande. De resten av verben, *gilla, strunta i* och *skita i* betecknar värdering.

4.1.8.3 Förflyttning och befintlighet

Gruppen förflyttning och befintlighet består av bara två verb: *sticka* och *rusa runt*. De förekommer i sammanlagt 6 belägg. Båda verben beskriver förflyttning men namnet på gruppen har bestämts ha kvar som det är i Vibergs (1981) undersökning. I exempel (8) förekommer förflyttningsverbet *rusa runt*. Verbet är talspråkligt och beskriver subjektets sätt att förflytta sig planlöst på staden.

> (8)
> Så försvann fotbollsdåren ut i hallen och sprang uppför trappan medan han vrålade som om han **rusade runt** ute på stan och var stupfull. (234)

4.1.8.4 Ägande och transferering

Verben *sno, kånka* och *tappa* beskriver ägande och transferering. Dessa verb förekommer 6 gånger i texten. Verbet *sno* betecknar att ett ägande börjar och verbet *tappa* betecknar att ett ägande upphör. Däremot verbet *kånka* betecknar transferering. Ordet *tappa* känns möjligtvis inte längre mycket talspråkligt, och enligt *SAOL* är ordet inte vardagligt. Verbet finns ändå i båda slangordböckerna *STS* och *NSS*. I *STS* anges årtalet 1912 vid ordet, vilket betyder att verbet är ett äldre slangord.

4.1.8.5 Fysiska aktiviteter

Gruppen fysiska aktiviteter består av 18 verb med sammanlagt 37 belägg. Gruppen innehåller ändå inte verb som handlar om kommunikation, förflyttning och transfer – grupper som har

behandlats tidigare. Verben som hör till fysiska aktiviteter är: *jobba, fixa, gå för, sabba, flina, garva, klippa till, snoka, få spel, hångla, kissa, knulla, maila, ragga, runka, skita, stoppa i sig* och *supa*. Den här gruppen är störst när det gäller antalet olika slags verb i romanen *När det kommer en älskare*. 7 av verben som finns i den här gruppen förekommer också i *Vinterviken*. Verbet *jobba* förekommer 10 gånger i texten och det är det mest frekventaste verbet i gruppen. Ordet finns i slangordboken *STS* men inte i *SAOL* som vardagligt ord. *Jobba* är ett gammalt slangord och till exempel i *STS* anges årtalet 1892, vilket syftar till att ordet jobba har använts i skrift redan då. Verbet *maila* 'skicka e-post' är däremot ett av de nyaste slangord som finns i materialet. Ordet finns inte i slangordböckerna *NSS* och *STS*. Största delen av verb som handlar om fysiska aktiviteter har med kärlek och sex att göra. Sådana verb är: *gå för, hångla, knulla, ragga* och *runka*.

4.1.8.6 Övriga verb

Gruppen övriga verb består av 6 verb som förekommer i sammanlagt 13 belägg. Verben är: *hålla på med, skolka, skärpa sig, funka, syssla med* och *tända på*. *SAOL* betraktar inte verben *skolka, syssla med* och *tända på* som vardagliga men de finns ändå i slangordböckerna. Verben *tända på, skolka och skärpa sig* är slangord som har förekommit i skrift i början av 60-talet. *Funka* är nyare slangord och det har förekommit i slutet av 80-talet. Det frekventaste verbet i gruppen är *hålla på med* 'göra'. Det förekommer 4 gånger i romanen.

4.1.9 Talspråkliga interjektioner i romanen *Vinterviken*

Interjektioner har tagits med i talspråkliga drag eftersom de är mer typiska för talspråket än för skriftspråket. Interjektioner är oböjliga utropsord som kan anses vara en självständig sats både syntaktiskt och grammatiskt men de behöver oftast kontext för att få sin betydelse.

I *Vinterviken* finns 43 olika interjektioner med sammanlagt 285 belägg. Cirka 12 % av det totala antalet belägg utgörs av interjektioner, vilket är en relativt hög siffra. Alla interjektioner har inte tagits med, utan till exempel hälsningsfraser har lämnats bort eftersom de är vanliga i skrivet språk också. Interjektionerna är kategoriserade i följande grupper: 1) Svarsord, 2) Svordomar och 3) Övriga interjektioner.

4.1.9.1 Svarsord

Svarsord är interjektioner som anger svar på frågor. Till svarsord räknas ordet *ja* och dess olika varianter (t.ex. *jaha, jo, javisst*), ordet *nej* med olika varianter (t.ex. *neeej* och *näää*)

samt en rad andra svarsord. Alla talspråkliga svarsord som förekommer i *Vinterviken* är: *javisst, jaså, jo, tja, jaha, ok, jaaa, jamen, jovisst, nja, näää, neeej, nåja, tjaha* och *åjo*. I gruppen Svarsord finns det alltså 15 ord med sammanlagt 78 belägg. Interjektionerna *javisst, jo, jaaa, jovisst* och *åjo* använder man när man svarar på frågorna i bekräftande syfte. Dessa ord förekommer i 36 belägg i romanen. De förnekande orden *neeej* och *näää* förekommer däremot bara 3 gånger.

Det finns olika funktioner hos interjektioner. Interjektionen *ok* är allmänt bekräftande. Med *tja, tjaha, nåja* och *nja* uttrycker man missnöje eller tvekan och med *jaså* och *jaha* uttrycker man oftast förvåning. Dessa två ord är enligt Jan Lindström nyhetsmottagande partiklar och de signalerar att man har tagit emot ny information (Lindström 2008: 83).

Interjektionerna som hör till den här gruppen kan anses vara innehållstomma vilket betyder att de är småord som kan tas bort utan att betydelsen påverkas. Innehållsrika interjektioner, t.ex. svordomar, däremot har betydelsebärande funktion.

4.1.9.2 Svordomar

I gruppen svordomar består av sådana svordomar som har utrop som funktion och som således hör till interjektioner. Eftersom det finns också mycket andra svordomar i romanen, betraktas dem närmare i kapitel 4.4.

I den här gruppen finns 9 svordomar i sammanlagt 113 belägg. Det finns alltså rikligt med svordomar i romanen. Svordomar som fungerar som interjektion och som förekommer i *Vinterviken* är: *fan/faen, fy fan/faen, skit, helvete, för fan, vafan/vafaen, jävlar, satan* och *far åt helvete*. Antalet olika svordomar är inte stort inom gruppen utan olika svordomar finns bara 5 stycken. Ordet *fan* (eller dess talspråkshärmande variant *faen*) förekommer i 4 av 9 svordomar i sammanlagt 70 belägg och ordet *helvete* i 2 av 9 svordomar i sammanlagt 17 belägg. Det vanligaste motivet bland dessa svordomar är religiöst. Alla andra svordomar är religiösa utom ordet *skit*.

4.1.9.3 Övriga interjektioner

Gruppen övriga interjektioner består av olika slags av interjektioner. Till gruppen hör till 19 ord med totalt 94 belägg. Dessa interjektioner är: *tsss, äh, hörru/hörrudu, herregud, usch, å, åh, guuud, jesus, jippee, öh,öh,ööh, aj, bravo, heja, hurra, hörni, jäää-jäää, oj* och *åååå*. De

frekventaste interjektionerna är *tsss* med 22 belägg och *äh* med 20 belägg. Hälften av interjektionerna förekommer dock bara en eller två gånger i romanen.

I gruppen övriga interjektioner finns till exempel prototypiska utropsord, såsom *bravo*, *heja* och *hurra*. En del av orden är onomatopoetiska i formen, dvs. de är ljudhärmande. Sådana är till exempel *tsss, äh* och *öh,öh,ööh*. Bland beläggen finns det också det vagt uppmanande och appellerande *hörru/hörrudu/hörni* som man kan använda när man vill ha mottagarens uppmärksamhet. Den här typen av diskursmarkör har en generell närhetsskapande funktion eftersom tonen blir familjär och signalerar förtrolighet emellan talarna. (Lindström 2008: 85–86.)

4.1.10 Talspråkliga interjektioner i romanen *När det kommer en älskare*

Det finns 25 talspråkliga interjektioner med sammanlagt 65 belägg i romanen *När det kommer en älskare*. Detta är cirka 4% av det totala antalet belägg i romanen. Det procentuella antalet är inte speciellt stort. Om man jämför antalet belägg med *Vinterviken* finns det mindre än en fjärdedel belägg på interjektioner i *När det kommer en älskare*.

4.1.10.1 Svarsord

Det finns 7 ord som hör till gruppen svarsord och dessa interjektioner förekommer 26 gånger i romanen. Interjektionerna är: *jaså, jaha, javisst, jaaaa, tja, nå* och *åjo*. Den vanligaste interjektionen är *jaså* med 12 belägg. Det finns flera bekräftande svarsord; *javisst, jaaaa* och *åjo*, men inga förnekande svarsord i romanen.

4.1.10.2 Svordomar

Gruppen svordomar består av bara sådana svordomar som har utrop som funktion. Det finns närmare analys av olika slags svordomar i romanen *När det kommer en älskare* i underkapitel 4.4.2.

I romanen finns 5 svordomar, som har utrop som funktion. De förekommer i sammanlagt 12 belägg. Svordomarna är: *skit, fy fan, satan, fan* och *som sjutton. Skit* finns i 6 belägg och de andra förekommer 1–2 gånger. Som det framgår av antalet belägg används det inte mycket svordomar i romanen. Svordomen *som sjutton* avviker från de andra svordomarna eftersom den är mildare. De andra svordomarna syftar till olika tabuord som *satan*, *djävul* och *skit*, men svordomen *som sjutton* syftar till ett räkneord.

4.1.10.3 Övriga interjektioner

Det finns 13 övriga interjektioner i sammanlagt 27 belägg i romanen *När det kommer en älskare*. Interjektionerna som hör till denna kategori är: *hallå, oj, så ja, åh, fy skam, ha, herregud, hörni, ssscccch, usch, uuuuu, yeah* och *äsch*. Den frekventaste interjektionen är *hallå* som förekommer 9 gånger. Flera interjektioner är ljudhärmande.

4.1.11 Talspråkliga samtalspartiklar i romanen *Vinterviken*

Samtalspartiklar, precis som interjektioner, är oböjliga småord. Dessa partiklar är mycket vanliga i talspråket. Samtalspartiklar, t.ex. *liksom* och *alltså*, kan verka onödiga, men de har sin funktion i samtal.

Samtalspartiklar kan också kallas diskurspartikel, diskursmarkörer eller pragmatiska artiklar. Gemensamt för alla dessa termer är att olika slags ord och uttryck fungerar som samtalsreglerande signaler. Diskursmarkörer kan på ett avgörande sätt påverka mottagandet, eftersom de signalerar på vilket sätt yttrandet är relevant i sammanhanget, hur talaren förhåller sig till yttrandet och dess mottagare, och hurdan respons man förväntar sig att få (Lindström 2008: 78.)

Samtalspartiklar utgör en egen grupp vid sidan av olika ordklasser eftersom antalet belägg är stort i *Vinterviken.* Det finns ungefär lika mycket samtalspartiklar som adjektiv. Det förekommer 7 samtalspartiklar med sammanlagt 96 belägg vilket är 4% av alla talspråkliga drag i romanen. Samtalspartiklar som förekommer i romanen är: *då, vaddå, liksom, jodå, såhär/sådär, alltså* och *dåså*.

Ordet *Liksom* hör till fokalpartiklar och dessa partiklar är rörligare inom yttranden och kan fokusera ett visst led inom ett yttrande. De kan fungera som inskott och ha en tunn egen betydelse som inte påverkar det sagda mycket. *Liksom* är mångfunktionellt och mycket rörligt på ett syntaktiskt sätt. Det kan förekomma initialt, finalt eller medialt i yttranden. *Liksom* kan förekomma till exempel vid vad som påminner om ordsökningar eller det kan avgränsa talet. (Lindström 2008: 93.) Enligt Kotsinas (1994a) kan *liksom* också vara ett tecken på att talaren har ett bristande ordförråd och därför tar han/hon till tomma utfyllnadsord. Användning av fokalpartiklar kan också vara ett tecken på talarens osäkerhet i talsituationen. Då skulle de fungera som en sorts signaler som talaren ger ifrån sig när han vill ha feedback från samtalspartnern som en bekräftelse på att personen lyssnar och håller med. Ytterligare en

annan möjlighet är att sådana ord fungerar som utfyllnader och pauser som talaren kan behöva för att planera sitt tal och att hitta det rätta uttrycket för sina tankar. (Kotsinas 1994a: 74–75.) Exempel (9) är exempel på användningen av *liksom* i romanen *Vinterviken*. I exemplet är *liksom* placerat finalt i meningen.

(9)
– [...] jag tycker inte att du ska säga att du älskar mig, det låter så, ja, för mycket **liksom**. (193)

I exempel (9) använder Elisabeth samtalspartikel *liksom* när hon säger till John-John att det låter för mycket när han säger att han älskar henne. Hon söker det rätta uttrycket och kommer fram till *för mycket liksom*. Elisabeth verkar vara osäker på vilket uttryck hon ska välja och därför tillägger hon *liksom* i slutet av meningen.

Alltså är specificerande samtalspartikel och är vanligt i samtalsspråk. Den har vagt semantiskt innehåll och den signalerar främst att det som sägs är någon typ av vidareutveckling, specificering eller korrigering av det föregående. (Lindström 2008: 108.)

(10)
– [...] Jag var på väg till planetariet för att mamma har sagt att pappa jobbar där. **Alltså** han hade jobb där innan han kom till Sverige för nästan tjugo år sen. (106)

I exempel (10) använder John-John samtalspartikeln *alltså* för att specificera det tidigare sagda. Först säger han att hans pappa arbetar på Planetariet men sedan, genom att använda ordet *alltså,* specificerar han att pappan arbetade där för tjugo år sedan.

4.1.12 Talspråkliga samtalspartiklar i romanen *När det kommer en älskare*

Det finns 4 samtalspartiklar i sammanlagt 20 belägg i romanen *När det kommer en älskare*, vilket är cirka 1 procent av alla talspråkliga drag. I alla samtalspartiklar finns ordet *då* med. Samtalspartiklarna är *vaddå*, *då*, *hurdå* och *dåså*. Alla utom *hurdå* finns också i *Vinterviken*.

Det temporala och kausala adverbialet *då* används som yttrandepartikel. Yttrandepartiklar kallas sådana partiklar som ansluter sig till ett yttrande, snarare än bildar ett självständigt yttrande. Partikel *då* uppträder vanligen finalt i frågor men det har också lexikaliserats som ett påhäng till vissa responsivt använda ord, t.ex. *vaddå* och *hurdå*. I dessa kombinationer

markerar *då* att ordet syftar tillbaka på något som redan har aktualiserats i dialogen. (Lindström 2008: 89.) Så är det också i exempel (11) där det förekommer samtalspartiklarna *då* och *dåså*.

(11)
–Ska vi åka till farmor? frågar hon?

–Javisst ja, säger Frank och tittar på Patricia. Orkar du Patricia?

Hon nickar. Frank ser på sin hustru och sedan på Elisabeth.

–**Dåså**. Då åker vi.

–När **då**? frågar Elisabeth [...] (18)

4.1.13 Övriga talspråkliga ord i romanen *Vinterviken*

I kategorin övriga talspråkliga ord finns med alla sådana fall som inte passar in i de andra kategorierna. Dessa fall består av olika typer av ord, såsom förstärkningsprefix t.ex. *skit-*, och av ord som hör till andra ordklasser än de största ordklasserna som finns med som egna kategorier, t.ex. adverbet *jävligt*. Kategorin innehåller också olika slags engelska uttryck som kallas för *kodväxling* Dessa uttryck behandlas senare i kapitel 4.3.1. I *Vinterviken* finns det totalt 21 ord eller uttryck i sammanlagt 259 belägg vilket är 11 procent av alla talspråkliga ord och uttryck i romanen.

Jätte-, *skit-* och *as-* är vanliga prefix som har funnits länge och är fortfarande produktiva. Förstärkande prefix används expressivt och för att få lyssnaren att reagera. De bildas ofta av ord som syftar på sådant som det annars anses opassande att talas om, till exempel *askorkad*, eller smuts och avföring; *skitkorkad*. Till en början kopplar man ofta sådana prefix till negativt laddade ord, men ganska snart tappar de en del av sitt ursprungliga betydelseinnehåll och man börjar använda dem tillsammans med positiva ord, t.ex. *skitbra* och *asbra*. (Kotsinas 1994a: 66–67.)

Många av beläggen handlar om ortografi. Till exempel adverbet *sen* är mycket vanligt och förekommer 76 gånger i romanen. Räkneordet *tie* 'tio' och adverbet *mesamma* 'med detsamma' finns också i kategorin för ortografins skull.

4.1.14 Övriga talspråkliga ord i romanen *När det kommer en älskare*

I romanen *När det kommer en älskare* finns 26 övriga talspråkliga ord eller uttryck och de förekommer 55 gånger i romanen. Detta är cirka 4 % av alla talspråkliga drag i romanen. Antalet belägg är inte stort och varje ord/uttryck förekommer bara fem gånger eller mindre i romanen.

Till största delen består den här kategorin av engelska uttryck, kodväxling, som betraktas närmare senare. Det finns också talspråkliga uttryck i kategorin som i exempel (12):

> (12)
> – [...] Och ta reda på vem Johnny Weissmüller var. Du har väl en dator, så det är gjort **i rappet**, inte sant? (84)
>
> –Vi kunde springa ihop. En mil tre gånger i veckan är det minsta. [...] Du skulle komma i form **på nolltid**. (202)

De båda ovanstående uttrycken har ungefär samma betydelse ’genast’ eller ’snabbt’. Det första uttrycket *i rappet* finns i *SAOL* som vardagligt uttryck. Också det andra uttrycket *på nolltid* finns i *SAOL*, men det betecknas inte som vardagligt. Uttrycket finns dock i slangordböckerna *STS* och *NSS* och därför anses det som talspråkligt.

4.1.15 Talspråkliga drag i båda romanerna

Det finns rikligt med talspråkliga ord och uttryck i materialet. I *Vinterviken* finns 2347 belägg och i *När det kommer en älskare* 1445 belägg. En del av orden är desamma i båda romanerna. Sådana ord finns totalt 101.

Talspråkliga ord i materialet är kategoriserade i olika ordklasser vilket illustreras i Figur 1:

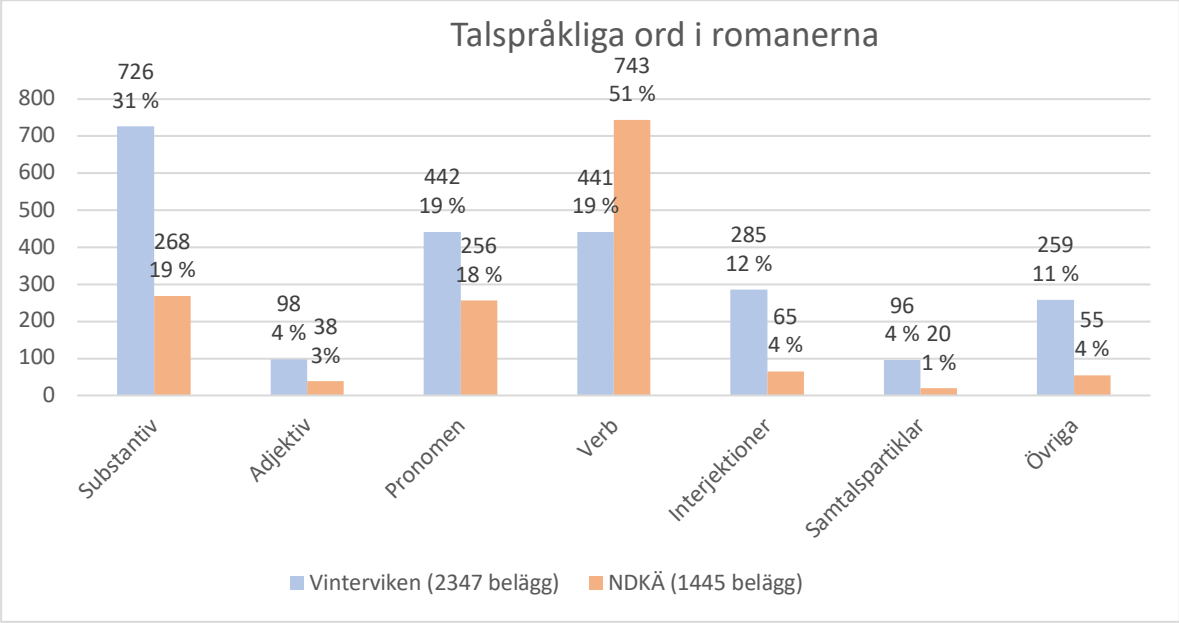

Figur 1 Talspråkliga ord i romanerna

Figuren visar att de tre största grupperna av talspråkliga ord är substantiv, pronomen och verb i båda romanerna. Ordningen av dessa ordklasser skiljer sig ändå från varandra. I *Vinterviken* finns det mest talspråkliga substantiv och sedan kommer pronomen och verb. Båda finns cirka 19%. I *När det kommer en älskare* finns det däremot mest talspråkliga verb. Den näst största ordklassen är substantiv och på tredje platsen är pronomen. Det måste dock påpekas att inom de största kategorierna, substantiv och verb, finns ord som är mycket frekventa. Till exempel verbet *sa* förekommer 555 gånger och *skithuve*t 173 gånger i materialet.

De största skillnaderna mellan antalet talspråkliga ord finns i verb, substantiv och interjektioner. I romanen *När det kommer en älskare* förekommer 743 talspråkliga verb vilket motsvarar 51% av de talspråkliga orden i romanen. I *Vinterviken* finns det 32% mindre talspråkliga verb. Däremot finns det 12% mera substantiv och 8% interjektioner i *Vinterviken* än i *När det kommer en älskare*.

Om det betraktas närmare olika semantiska fält märks det att det finns mycket mera personbetecknande substantiv, speciellt skällsord/smeknamn, i *Vinterviken* än i *När det kommer en älskare*. Inom adjektiv finns det en egen grupp för adjektiv som betecknar berusning i *Vinterviken* men det finns inga ord som hör till denna grupp i *När det kommer en älskare*. När det gäller verb finns det mera ord för ägande och transferering samt verb för

fysiska aktiviteter i *Vinterviken*. Däremot finns det nästan tre gånger mera ord som hör till verbal kommunikation i *När det kommer en älskare*. Av interjektioner finns det betydligt mera svarsord, svordomar och övriga interjektioner i *Vinterviken*. Speciellt svordomar som fungerar som interjektioner finns i den ena romanen 113 gånger och i den andra bara 12 gånger. Om det räknas ihop alla svordomar, och inte bara svordomar som fungerar som interjektioner, är skillnaden ännu större: det finns totalt 475 svordomar i *Vinterviken* och 48 svordomar i *När det kommer en älskare* (se närmare 4.4.3). Samtalspartiklar och övriga ord/uttryck finns nästan 5 gånger mera i *Vinterviken* än i *När det kommer en älskare*.

När det granskas hur etablerade olika talspråkliga ord i romanerna är, märks det att största delen av de talspråkliga orden i romanerna finns i standardordboken *Svenska Akademiens ordlista* (*SAOL*). 204 talspråkliga ord av alla 285 talspråkliga ord i *Vinterviken*, finns med i *SAOL*, och dessa ord kan betraktas som etablerade ord. Detta är cirka 72% av alla talspråkliga ord i *Vinterviken*. I *När det kommer en älskare* finns det cirka 68% av talspråkliga ord som är etablerade: 145 ord av alla 214 ord finns i *SAOL*. I bilaga 1 och 2 finns de etablerade orden i romanerna. Antalet etablerade ord är stort i båda romanerna. Språket i romanerna innehåller således inte de nyaste och ”trendigaste” slangorden.

4.2 LÅNORD I MATERIALET

Antalet lånord är stort i svenskan. Om man betraktar ordens ursprung kommer orden oftast från ett annat germanskt språk såsom tyska, holländska eller engelska. Lånord som finns i mitt material kommer just från dessa språk samt några ord från italienska. När man tar reda på ordets etymologi måste man göra distinktion mellan långivande språk, dvs. det språk där ett lånord har ursprungligen kommit, och lånförmedlande språk, dvs. det eller de språk som har förmedlat ordet (Edlund & Hene 1996: 31). I min undersökning koncentrerar jag mig ändå inte på att undersöka hur inlåningen har gått till. För mig räcker information att ordet är inlånat och att jag känner till i vilket/vilka språk ordet förekommer. Till exempel det talspråkliga ordet *stan* ’staden’ finns både i tyskan (*Stadt*) och holländskan (*stad*). Ibland kan det vara svårt eller även omöjligt att veta exakt av vilket språk något ord kommer från för att det skulle kräva mycket djupgående utredning och som inte är möjligt inom den här undersökningen. För att kartlägga ordens etymologi har jag använt som källa *SAOB*, *Svenska Akademiens ordbok*. *SAOB* är en historisk ordbok som beskriver svenska språket från 1521 till det nutida och omfattar 500 000 uppslagsord (*SAOB*).

Om man ser ord på historiskt perspektiv skiljer man lånord från arvord och nybildade ord. Arvord definieras som ord som har sedan urminnes tid funnits i svenskan. Nybildade ord är däremot inhemska bildningar som är kombinationer av inhemska morfem eller morfem från ett annat språk. (Edlund & Hene 1996: 28.) I mitt material finns det några slangord som har bildats ur arvord: *farsa* 'fader' och *morsa* 'moder' samt nybildade ord som *skärpa sig* efter engelskans *sharpen up*. Även om denna distinktion är ganska klar teoretiskt sätt finns det problem med den konkreta analysen när etymologin ska klarläggas. Det är möjligt att ord som ser mycket likadana ut och har samma betydelse kan vara oberoende av varandra. Sådana ord är ofta ljudhärmande (onomatopoetiska) ord. (Edlund & Hene 1996: 28.) I mitt material finns det några ljudhärmande ord, såsom *pissa* och *kissa* 'urinera'. Ordet kan också av en slump likna varandra betydelse- och ljudmässigt utan att det har inlånats från ett annat språk, som till exempel engelskans och persiskans *bad* 'dålig'. Ordet kan också höra etymologiskt sätt ihop med ett annat ord även om de inte liknar varandra ljudmässigt. Samhörigheten mellan orden kan oftast ligga flera hundra år tillbaka. Exempelvis *hjul* hör ihop lånorden *cykel* och *cyklop* 'rundögd' som i sin tur kommer det grekiska ordet *ky'klos* 'ring, krets'. Till sist finns det ord som ser lånade ut men ändå finns inte i det språk som man tror det kommer från. Sådana här ord är pseudolån, t.ex *braindead*. Det engelska lånordet *braindead* 'dum i huvudet' används i samma betydelse som det inhemska ordet *hjärndöd* 'dum i huvudet'. I engelska används ordet ändå inte i samma betydelse som i svenskan. (Edlund & Hene 1996: 31.) I mitt undersökningsmaterial förekommer det inga ord som kunde klassificeras som pseudolån.

I nästa underkapitel kommer jag att behandla närmare talspråkliga lånord som förekommer i romanerna *Vinterviken* och *När det kommer en älskare*. Jag betraktar lånorden genom att kartlägga hur många inlånade ord/uttryck det finns i materialet samt se om de har blivit etablerade i svenskan. Jag betraktar också vilka typer av lån det finns i materialet och till slut jämför jag resultat av båda romanerna med varandra.

4.2.1 Lånord i romanen *Vinterviken*

I *Vinterviken* finns det 63 ord eller uttryck som kan anses vara inlånade av andra språk. Dessa lånord kommer från andra germanska språk, engelska, tyska och holländska. Dessutom finns det några belägg från italienska. Den största delen av lånord är substantiv, adjektiv och verb men det förekommer inga belägg på lånord som skulle vara pronomen eller samtalspartiklar. Av alla 63 ord är 16 ord (ca 25 %) etablerade och resten av lånorden är tillfälliga. De svenska

lånorden som finns i *Svenska Akademiens ordlista* (*SAOL*) utan speciella markeringar (”vardagligt” eller ”kan väcka anstöt”) anses som etablerade. Det vill säga att de är eller har blivit vanliga i språket. I *Vinterviken* finns det flera exempel på talspråkliga lånord som har blivit etablerade, till exempel *karl* ’man’ (jfr. tyskans *Kerl* ’man’ och engelskans *churl* ’bonde, tölp’), *jobbig* ’ansträngande’ (jfr. engelskans *job* ’arbete’) och *prata* ’tala’ (jfr. holländskans *praten* ’tala’ och engelskans *prate* ’tala (länge, långtråkigt)’). Ännu mera finns det belägg på talspråkliga lånord som är tillfälliga, exempelvis *gräs* ’marijuana’ (jfr. engelskans *grass* ’marijuana’), *skitig* ’smutsig’ (jfr. tyskans *scheißig*, ’smutsig’) och *snacka* (jfr. tyskans *Schnack* ’småprat’) är sådana. Skillnaden mellan antalet etablerade och tillfälliga lånord är stor i romanen. Av alla lånord är tre fjärdedelar ord tillfälliga och bara en fjärdedel etablerade. Bland tillfälliga lånord, det vill säga de nya lånorden som har kommit in i språket, finns det ofta intressantare fall än bland de gamla, etablerade lånorden. I *Vinterviken* finns det till exempel verbet *jumpa* ’hoppa från ett isflak till ett annat’ (jfr. eng. *jump* ’hoppa’), substantiven *smack* ’heroin’ (jfr eng. *smack* ’heroin’) och *arschle* ’bak’ (jfr. ty. *Arsch* ’bak’)

Det finns olika typer av lånord som enligt Edlund & Hene (1996: 33–35) är: ordlån, begreppslån och blandlån. Inom begreppslån finns det också översättningslån och betydelselån (se närmare tabell 1). När det inlånade ordet ser likadant eller nästan likadant ut och har samma betydelse som ordet i det språket det har lånats från, handlar det om ordlån. Ordlån som finns i *Vinterviken* är t.ex. *fix* ’narkotikainjektion’ (eng. *fix* ’narkotikainjektion’). En annan typ av lån är begreppslån, dvs. ord som är antingen nybildningar som har översatt morfem-för-morfem, exempelvis *skärpa sig* ’ta sig samman’ (eng. *sharpen up* ’ta sig samman’) eller redan existerande ord som har fått en annan betydelse efter ett annat språk, till exempel *hänga* ’hålla till’ (eng. *hang out* ’hålla till’). Båda dessa exempel finns i *Vinterviken*. Den sista lånordstypen är blandlån. Om ordet kategoriseras som blandlån behåller ordet en del av sin utländska form men den andra delen översätts eller anpassas enligt det inhemska språket. *Knock-ut-smäll* ’fällande slag’ (eng. *knock-out* ’fällande slag’) och *CP-gäng* ’en grupp av cp-skadade’ (eng. *CP-gang* och ty. *CP-Gang* ’en grupp av CP-skadade’) är exempel på blandlån som finns i romanen. I det förstnämnda exemplet har ordet *knock* lånats i oförändrad form från engelskan men *out* har fått den inhemska formen *ut*. Uttrycket innehåller också det svenska ordet *smäll* för tydlighetens skull. Blandlånet *CP-gäng* i sin tur består av förkortningen *CP* som kommer från engelskans *cerebral pares* och som syftar till hjärnskada och rörelsehinder. En engelsk förkortning och ett svenskt substantiv har satt ihop till blandlån.

(13)
Pojkarna som jag mötte i entrén i morse står före oss i kön. De vänder sig om mot Staffan.

– Jaså, **CP-gänget** kommer nu? fnyser ”The Bull” (75)

I exempel (13) mobbar Staffan ”The Bull” en grupp av pojkar i skolan och kallar dem *CP-gäng*. Pojkarna är inte handikappade utan här är det fråga om skällsord. Enligt slangordbok *NSS* betyder förkortning cp bl.a. ”dum, korkad, konstig” och det fungerar som prefix och är användbar i olika slags kombinationer, t.ex. *cp-skalle* ’dum, idiot’, *cp-dum* ’mycket dum’ och *cp-kamel* ’dum, korkad person’.

Ordlån är största gruppen av lånord. Det finns 40 ordlån av 63 lånord och procentuellt är det ungefär 64 procent. Den näst största gruppen är begreppslån med 21 belägg (ca. 33 %) Där har jag inte separerat översättningslån och betydelselån utan betraktat dem som en kategori. Ytterligare finns det bara två belägg på blandlån (se ovanför), vilket är ca. 3 % av alla lånord. Det finns inga pseudolån i *Vinterviken*.

4.2.2 Lånord i romanen *När det kommer en älskare*

I romanen *När det kommer en älskare* finns det totalt 61 lånord och av dem är 19 etablerade ord (ca. 31 %) och 42 tillfälliga ord (ca. 69 %). Alla lånord som förekommer är av germanskt ursprung (engelska, tyska eller holländska) och hör mest till substantiv, adjektiv och verb. Exempel på etablerade lånord i romanen är *nät* ’internet’ (eng. *net* ’internet’), *skolka* ’vara borta från skolan utan giltig anledning’ (eng. *skulk* ’smyga sig undan’) och *slyngel* ’ung busig man’ (ty: *Schlingel* ’ung busig man’). Alla dessa ord finns i slangordboken men också i *SAOL* utan några markeringar för att vara vardagliga. Man ska komma ihåg att det handlar också om tidsperioden. Till exempel ord som har med teknik att göra blir gamla eller betydelsen kan ändras relativt snabbt och så har det hänt exempelvis med ordet *nät* ’internet’ som har kommit i *SAOL* år 1998. I den tidigare versionen (1986) har det varit med i ordboken fast inte med samma betydelse. Ordet *skolka* har motsvarighet i engelskans *skulk* och båda är betydelsemässigt nära varandra. Också skällsordet *slyngel* är betydelsemässigt mycket nära med tyskans *Schlingel*.

(14)
– Det stora problemet är gängen, sa Dick. Varje **slyngel** som inte lärt sig att läsa och räkna hoppas på en framtid som

> gängledare. Han vill ha skinnväst med ett märke på ryggen, tatueringar på halsen, morakniv i bakfickan och revolver i en skokartong i källaren. (120)

I exempel (14) talar polis om kriminaliteten i Sverige. Han beskriver män som hör till gäng och kallar dem *slynglar*. Enligt honom är de farliga eftersom de har kniv i fickan och revolver hemma. *Slyngel* kan också ha lättare eller mera humoristisk betydelse och till exempel ett barn kan kallas *slyngel*. Bland etablerade lånord finns också *sneakers* och *look* som kan betraktas som relativt nya ord i svenskan. Anledning till att *sneakers* 'sportiga fritidsskor' ses som etablerat ord kan bero på att det inte finns någon svensk motsvarighet och som inte kan översättas till träningsskor som har en annan betydelse. Lånordet *look* förekommer i sammansättningen *magknipslook* som finns i exempel (15):

> (15)
> Morgan suckade och såg ut som om han hade magknip. Han klarar att se både enfaldig och olycklig ut och ibland klarar han av båda uttrycken på samma gång. Det är vid sådana tillfällen som magknips**looken** dyker upp. (46)

Som det kommer fram i exempel (15), handlar *magknipslooken* om att pojken ser ut att ha ont i magen, det vill säga att han visar med sitt ansiktsuttryck att allting inte är bra. Ordet *look* har lånats från engelska i oförändrad form och enligt slangordboken betyder det stil, utseende eller ansikte. Av någon anledning har ordet accepterats etablerat redan när det första gång kom in i *SAOL* år 1986.

I romanen finns det tillfälliga lånord över dubbelt så mycket som etablerade ord. Lånord som *fajt* 'slagsmål' (eng. *fight* 'slagsmål'), *porr* 'pornografi' (eng. *porn* 'pornografi') och *yeah 'ja'* (eng. *yeah* 'ja') är exempel på tillfälliga lånord i *När det kommer en älskare*. Dessutom finns det också andra tillfälliga lånord från engelska som handlar om teknik. Sådana är *pod* 'musikspelare Ipod' och *maila* 'skicka e-post' samt det finns ordet *nät* 'internet' men det har blivit så vanligt att det anses vara etablerat. De tillfälliga orden *maila* och *fajt* skrivs som de uttalas vilket är tecken på att de har anpassats till svenska språket.

När det gäller olika lånordstyper är den största gruppen ordlån. Det finns 46 ordlån som motsvarar ca. 75 % av alla lånord. Begreppslån finns 15 belägg vilket motsvarar ca. 25 %. Det finns inga blandlån i romanen. Ordlån (dvs. ord som ser likadant/nästan likadant ut och

betyder samma sak i det språket det har lånats från) är således den mest typiska lånordstypen och det omfattar tre fjärdedel av alla lånord. Resten av lånord, en fjärdedel, är begreppslån (som är bl.a. existerande ord som får nya betydelser från ord i ett annat språk). Lånord som *proffs* 'professionell', *fixa* 'ordna' och *mens* 'menstruation' är ordlån som förekommer i *.När det kommer en älskare.* I romanen förekommer det två skällsord, *missfoster* och *neandertalare,* som kan uppfattas som begreppslån och närmare bestämt betydelselån. Skällsord är ofta ord som ursprungligen har haft en helt annan betydelse och således hör till begreppslån om de är inlånade. Det finns varken blandlån eller pseudolån i romanen.

4.2.3 Lånord i båda romanerna

Det finns många likheter i lånord när man jämför resultat med varandra. Det finns inte en stor skillnad mellan antalet lånord i romanerna. I *Vinterviken* finns det 63 lånord och i *När det kommer en älskare* 61 lånord. Lånord i materialet är samlade i Figur 2.

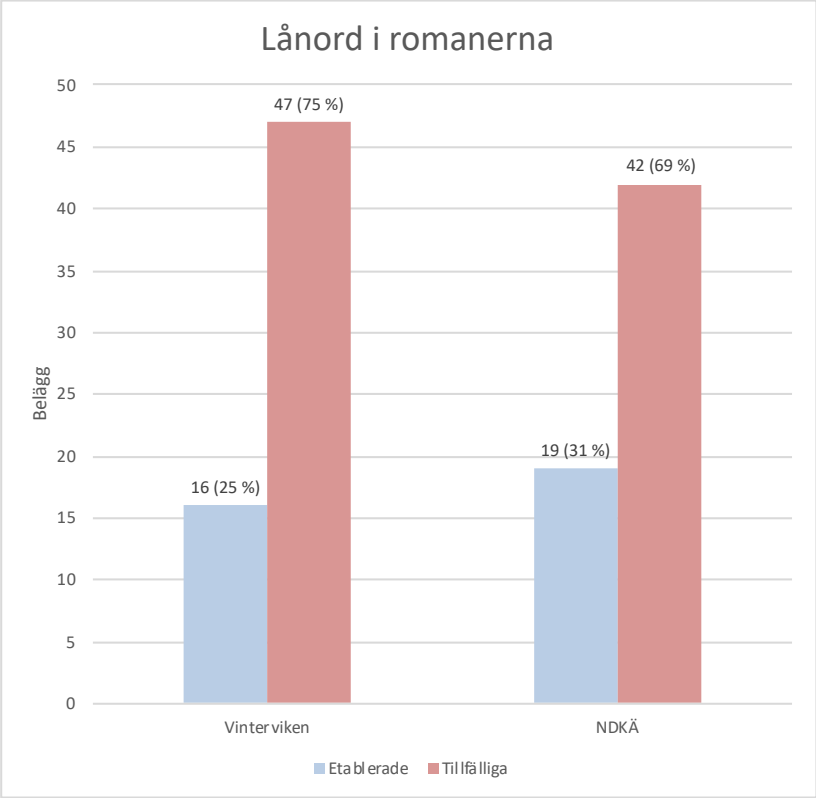

Figur 2 Lånord i romanerna

Såsom man kan se i Figur 2 finns det mycket mera tillfälliga än etablerade lånord i materialet och av alla lånord finns det mest ordlån. Resultatet är inte överraskande. Om man tänker på

ord som lånas från andra språk är de (åtminstone i början) tillfälliga, dvs. nya och ”fräscha”. När ord lånas in i språket är de oftast i oförändrad form. I mitt material finns också sådana ordlån, bl.a. *fix*, *trunk*, *deal*, *smack*, *groggy*, *sneakers*, *look*, *goggles*, *party* och *pod* – alla ord från engelskan. Det finns också lånord som skrivs som de uttalas, vilket är tecken på att de har anpassats till svenskan. I materialet finns det anpassade lånord som *arschle*, *sticka*, *jumpa*, *toa*, *fajt*, *nät*, *maila*, *fixa*, *funka* och *sabba*. När man betraktar etablerade lånord visar de sig att vara äldre och välanpassade in i språket.

Den näst största gruppen av olika typer av lån är begreppslån. I *Vinterviken* utgör begreppslån ungefär en tredjedel av alla lånord. I *När det kommer en älskare* är andelen av begreppsord en fjärdedel av alla lånord. En stor del av begreppsord är skällsord/smeknamn som till exempel *spaghetti* ’italienare’, *läckerbit* ’vacker flicka’ och *neandertalare* ’dum person’. Blandlån finns bara två stycken i materialet - båda i *Vinterviken*: *Knock-ut-smäll* och *CP-gäng*. Det förekommer inga pseudolån i någon av romanerna.

Om man tänker på åldern av lånord i materialet kan man märka att det inte finns de allra nyaste lånord i romanerna, vilket också är förståeligt med tanke på romanernas ålder. Lånord kommer och går och det kan hända mycket redan på tio år. Om man vill undersöka de nyaste lånord ska man söka material på internet eller till exempel ungdomstidningar. Man ska också komma ihåg att det alltid är författaren som gör sitt val om hur mycket han/hon använder till exempel engelska i sin bok. När det gäller ungdomsböcker är det troligtvis mera sannolikt att det finns lånord från engelska med.

Det är ändå inte alltid lätt att avgöra varför något ord har lånats från ett annat språk, vilket kan bero på att det finns flera orsaker för att låna ord. Edlund och Hene (1996) listar ett antal olika syften varför man använder novationer, nya inlånade ord. Ett av dem, ”att markera identitet eller grupptillhörighet” är en av den viktigaste anledningen för att använda lånord i mitt material. När ungdomar använder till exempel engelska lånord, markerar de att de hör till en grupp av unga. Det kan finnas också andra skäl att använda lånord. Man kanske vill ge komisk effekt, beteckna en ny företeelse (t.ex. *sneakers*) eller skapa positiva eller negativa associationer. (Edlund & Hene 1996: 70.)

4.3 KODVÄXLING I MATERIALET

Här presenterar jag kodväxling som förekommer i mitt material. Enligt några forskare kan kodväxling ske inom ett ord (se t.ex. Park 2004). Detta kan ses problematiskt eftersom

distinktionen mellan lånord och kodväxling blir otydlig. I min undersökning har jag använt principen att kodväxling sker när minst två olika språk förekommer i samma mening och det ska vara längre sekvenser än bara enstaka ord som uppträder. Som lånord har jag räknat främmande enstaka ord i min undersökning (ord som *sneakers*, *party* och *look* hör alltså till lånord och inte till kodväxling). För att yttrandet kategoriseras som kodväxling måste det finnas minst två ord från ett främmande språk. Största delen av kodväxlingen förekommer i repliker. Det är vanligt att kodväxling förknippas med talat språk (Park 1996: 1), men i skönlitteratur kan replikerna representera talat språk. Jag tar fram vanliga eller på något sätt intressanta fall genom mina exempel. Wahl har använt i sina böcker också andra språk än svenska och engelska (t.ex. i *När det kommer en älskare* finns det också tyska för att grannen till huvudpersonen har ett tyskt ursprung), men jag har valt att ta bara fram fall där det finns kodväxling mellan svenska och engelska, språk som jag själv har studerat.

4.3.1 Kodväxling i romanen *Vinterviken*

I romanen *Vinterviken* förekommer det sju olika slags kodväxlingar och de förekommer sammanlagt åtta gånger. Nästan alla belägg förekommer i materialet alltså bara en gång. Jämfört med romanen *När det kommer en älskare* är antalet olika kodväxlingsfall hälften så litet samt det totala antalet kodväxling är tre gånger mindre. Nästan all kodväxling är intersententiell, dvs. växling vid meningsgränser (se närmare Poplack 1980). Det finns bara ett belägg på intrasententiell växling, växling inom en mening, vilket jag illustrerar i exempel (16):

> (16)
> Frank har satt på sig ett bredrandigt förkläde och han vänder T-benstekarna med en lång gaffel.
>
> – Hur vill du ha den? ropar han åt mig där jag står vid salladsbordet och lägger för mig av tomaterna och babymajsen.
>
> – På en tallrik.
>
> – Röd eller **well done**? (126)

I exempel (16) frågar Frank, Elisabeths pappa, hur John-John vill ha sin stek. Han förstår inte frågan eller han vill visa att han är skämtsam när han svarar ”*på en tallrik*”. Då preciserar Frank om John-John vill ha steken röd eller *well done*. I exempel (16) bäddas den engelskspråkiga termen in i meningen vilket är ett typiskt exempel på intrasententiell växling.

Det finns inga belägg på tag-kodväxling (växling som förekommer var som helst i samtalet, t.ex. meningsutfyllnader och påhäng) i mitt material utan resten av beläggen är intersententiell växling. Exempell (17) och (18) är exempel på intersententiell växling:

(17)
– Marockanskt gräs, väser han. Vill ni köpa? [...]

– Nej tack, säger hon.

– **No business**? frågar Kurt och ser från den ene till den andra.
– **No business**, säger jag.

– **There's no business like showbusiness, there's no business at all,** sjunger Kurt [...]. (116)

Kurt vill sälja marockansk marijuana till John-John och Elisabeth och när de tackar nej, frågar Kurt igen på engelska *No business?* om det verkligen inte blir någon affär. John-John bekräftar på engelska att det inte blir någon affär, vilket får Kurt börja sjunga "*There's no business like showbusiness, there is no business at all…*" Orsaken till kodväxling i exemplet kan ha att göra med att Kurt, som är vän till John-John, vill lätta upp situationen genom att använda engelska. Han vill visa att han inte tar illa upp även om de andra inte vill köpa hans marijuana eller att Kurt inte vill att John-John och Elisabeth behöver skämmas för att de inte vill köpa den.

I exempel (18) illustreras också intersententiell kodväxling:

(18)
– [...] Charlie Parker, Miles Davis, Billie Holliday, Lester Young. Han fan blekna. Det är voodoo i dom namnen! Så suger han tag i mig och pekar upp i luften.

– **Ghostriders in the sky**, säger han och släpper taget om armen.

– Nu ska jag handla smack. **Take care**! (252)

Kurt ser upp till jazzmusikerna Parker, Davis, Holliday och Young. Han pekar upp i luften och hänvisar till de döda musikerna genom att använda det engelska uttrycket *ghostriders in the sky*. Här handlar det troligtvis om att det engelska uttrycket är stilistiskt mera slående än den svenska motsvarigheten *spökryttare i skyn*. Dessutom är den engelska varianten välkänd av en Johnny Cash låt, vilket kanske också påverkar att Kurt väljer att kodväxla här på

engelska. I nästa replik, innan han går och köper heroin, säger han till John-John att ta hand om sig. Detta gör Kurt med att använda det engelska uttrycket *take care*. Uttrycket är vanligt som avskedsfras och det känns naturligt (kanske för att han har använt engelska i sin förra replik) att använda uttrycket i detta sammanhang.

Sammanfattandevis kan man säga att det inte finns mycket kodväxling i *Vinterviken*. Det finns bara sju olika sekvenser där man använder engelska. Det är svårt att säga varför Wahl inte har velat använda engelska mera i sin roman. I romanen är det ungdomar som talar mest och som alla kan engelska. Man kan anta att också största delen av läsarna kan engelska. Därför kunde det också finnas mera engelska i romanen.

4.3.2 Kodväxling i romanen *När det kommer en älskare*

I romanen *När det kommer en älskare* finns det olika slags kodväxlingar 14 gånger och sammanlagt 24 gånger. Nio belägg förekommer bara en gång och resten under fem gånger. Nästan all kodväxling är intersententiell, växling vid meningsgränser, utom två fall som är intrasententiell, växling inom en mening. Det finns inga exempel på tag-kodväxling. Jag presenterar först de intrasententiella fallen eftersom de förekommer bara två gånger i romanen.

> (19)
> – Bra att du inte slog ihjäl den, sa Nadja och så gick vi tillsammans ner till bryggan. **Live and let live** är mitt motto.
> (195)

I exempel (19) är Nadja glad att Tom inte slog ihjäl en orm. Hon berättar att *live and let live* ’lev och låt leva’ är hennes motto. Detta är ett slagord som hon skulle kunna säga också på svenska men slagordet finns också på engelska. Det låter troligtvis mera träffande att använda den engelska versionen än den svenska versionen av sloganen. Den engelskspråkiga sekvensen förekommer i början av meningen och sedan fortsätter Nadja på svenska, vilket är ett exempel på kodväxling inom en mening.

I exempel (20) finns ett annat exempel på växling inom en mening som finns i romanen:

> (20)
> – En kukskalle snodde min pod idag och jag är förbannad, förbannad, förbannad. Halvrisig, nano på noll gb, men i alla fall. Tvåtusen låtar och spellistor och annan skit. Allt borta. Bryr

mig inte, men i alla fall. Så ser ni en svart nano i **dirty hands**, då vet ni vad matte heter. (273)

I exempel (20) förklarar en arg flicka till sina vänner att hennes musikspelare, iPod Nano, är stulen och den är i *dirty hands* 'smutsiga händer'. Hon fortsätter med att säga att om någon ser den så vet de att det är hon som äger den. Flickan använder rikligt slangord och andra talspråkliga drag (hon använder till exempel inte subjekt i varje mening) när hon talar. Repliken är ett typiskt exempel på ungdomsspråk (se närmare Kotsinas 1994a). Växlingen mellan svenska och engelska förekommer också naturligt mitt i meningen i hennes replik. Slangord och kodväxling verkar fungera bra ihop. De ger en ungdomlig nyans till repliken.

Sedan presenterar jag några repliker där det finns intersententiell växling, vilken är den vanligaste formen av kodväxling i romanen.

(21)
– [...] Du undrar hur narkotikan kommer hit, var den odlas, hur den säljs?

– Just det! sa Tubal. Särskilt gräs. Var odlar dom allt gräs? Tubal skrattade.

–**Yeah man! Get stoned! Smoke y'a brains!** (187)

I exempel (21) diskuterar läraren och Tubal om droger i klassrummet. Kontrasten mellan läraren och eleven är stor när de talar med varandra: Tubal använder talspråk och läraren mera vårdat språk. Den ena talar t.ex. om *narkotika* den andra om *gräs*. Tubal använder också engelska när han beskriver om att röka marijuana: *Yeah man! Get stoned! Smoke y'a brains*! 'Ja, bli hög, rök din hjärna'. Tubal vill antagligen visa för klasskompisarna hur "tuff" han är genom att använda slang och engelska. Han vill kanske uppmuntra de andra i klassen att röka hasch eller bara visa andra att han vill göra det.

I det sista exemplet på kodväxling, exempel (22), diskuterar Tom och hans syster Annie om Toms kärleksliv:

(22)
– Tarzan, sa hon och böjde sig fram och kysste mig hastigt och lätt på pannan. Var har du din Jane?

> –Jag har en gorilla, sa jag. Och så knackade jag på väggen mellan mitt och Morgans rum.
>
> – Tarzan, sa Annie. **Where is your Jane?** (138)

Annie vill veta var Toms flickvän är. Hon kallar sin bror för Tarzan eftersom Tom har tittat på en Tarzan-film alldeles nyss. Annie frågar först på svenska ”var har du din Jane?” och eftersom Tom går runt frågan, ställer hon samma fråga till honom men på engelska den här gången. Språkbyte fungerar här bra eftersom Annie verkligen vill få svar på sin fråga och på så sätt behöver hon inte fråga samma sak med exakt samma ord. Samtalsämnet kan också vara lite känsligt för brodern och det är lättare att fråga om flickvännen på engelska. Dessutom är språket i Tarzan-filmen, som Tom har tittat på, på engelska och därför passar det bra att använda engelska i detta sammanhang också.

Det finns inte mycket kodväxling i *När det kommer en älskare* -romanen heller. Det förekommer 14 olika slags sekvenser med kodväxling sammanlagt 24 gånger i romanen. Dessa engelska sekvenser finns i diskussionerna mellan ungdomarna. Av all kodväxling är det ungefär en tredjedel filmrepliker som Tom använder. Han tycker om filmer och han använder repliker ur dem i passande situationer. En annan person som kodväxlar mest i boken är Toms bror Morgan. Han har dock en annan anledning att växla till engelska: han vill visa vara ”cool”. Genom kodväxling för författaren Wahl fram stilistiska nyanser. Språket i texten är rikare och texten är intressantare. Detsamma gäller ju också talat språk.

4.3.3 Kodväxling i båda romanerna

När man betraktar kodväxling i hela materialet, både i *Vinterviken* och *När det kommer en älskare*, finns det likheter mellan dem. Kodväxling består huvudsakligen av intersententiella växlingar, växlingar mellan meningsgränser. I materialet finns det totalt bara tre belägg på intrasententiella växlingar, växlingar inom meningen. Det finns ändå inga belägg på tag-kodväxling (till exempel meningsutfyllnader, utrop eller påhäng) i romanerna. Nedan i Figur 3 finns antalet kodväxlingar samt växlingstyperna i materialet.

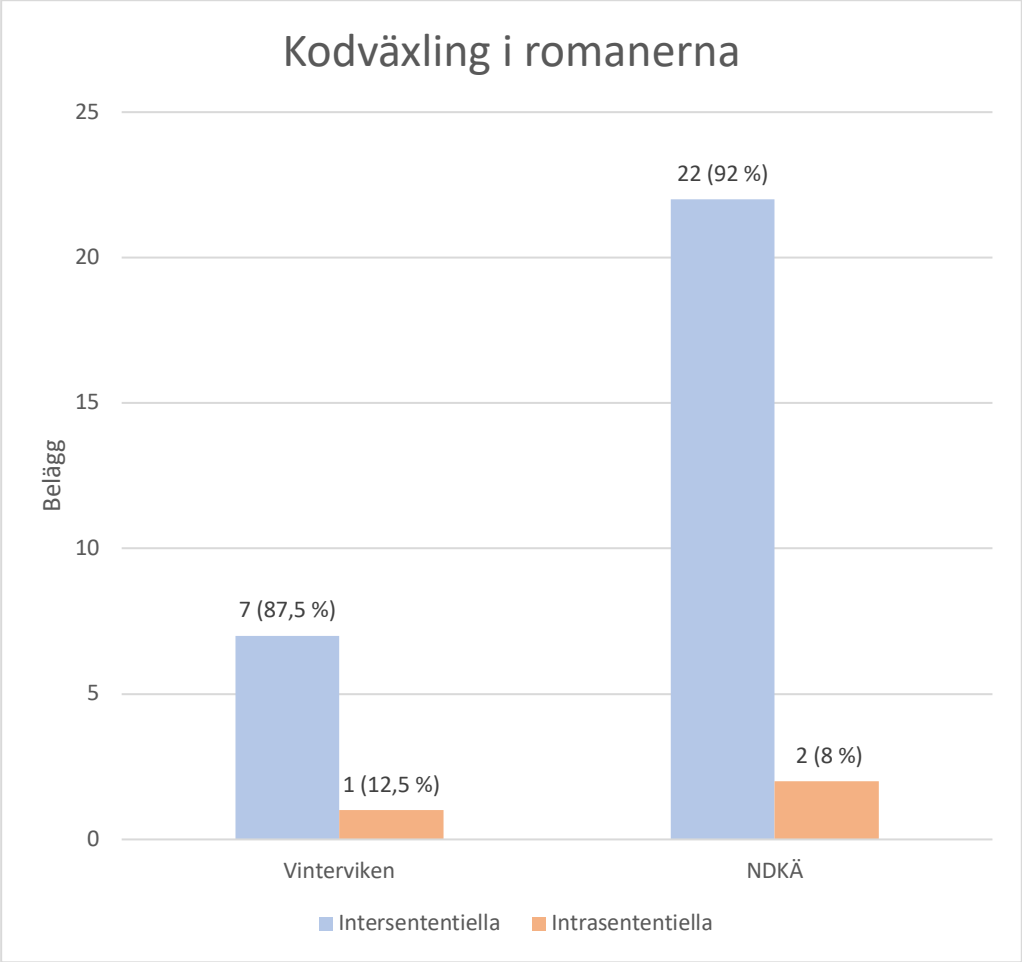

Figur 3 Kodväxling i romarnerna

Enligt Poplack (1983: 63) kräver intrasententiell kodväxling lika god språkförmåga i båda språken medan det räcker mera passiva språkkunskaper i det ena språket om man använder intersententiell eller tag-kodväxling. Eftersom personerna i romanerna nästan helt och hållet växlar språk mellan meningsgränser kan man konstatera att de snarare har passiva kunskaper i engelska.

Kodväxling sker mest i replikerna mellan ungdomarna. Anledningar till kodväxling är många och beror på kontexten. Delvis är orsakerna samma som Kolu (2017) tar fram i sin avhandling: man använder ett engelskt uttryck för att det låter roligare eller mer träffande än den svenska motsvarigheten. Personerna är troligtvis medvetna om alternativa uttryckssätt men de väljer ett visst uttryck för att de tycker att det passar bättre i sammanhanget.

Om man betraktar kodväxling i materialet ur en sociolingvistisk synvinkel så är pojkar/män välrepresenterade. I *Vinterviken* framförs alla repliker där det växlas till engelska av män eller pojkar (mest John-John och Kurt). I romanen *När det kommer en älskare* är det också pojkar (Tom och Morgan) som kodväxlar mest men också flickor/kvinnor växlar några gånger, närmare bestämt fem gånger. Pojkar eller män använder således mera kodväxling än flickor eller kvinnor. Detta beror nog på att de har större roll i båda böckerna.

Enligt Kotsinas (1994a: 68) är det vanligt att engelska lånord och längre sekvenser finns i överflöd i ungdomsspråk. När jag betraktar mitt undersökningsmaterial kan jag inte hålla med henne fullständigt. Engelska ord och uttryck används sparsamt i Mats Wahls ungdomsromaner. Wahl laborerar inte så mycket med språket när det gäller kodväxling. Man bör dock komma ihåg att romanerna inte är de nyaste, utan till exempel *Vinterviken* är skriven i början av 1990-talet. Kodväxling förekommer också mest i talat språk men romanerna härmar bara det.

4.4 SVORDOMAR I MATERIALET

Kraftuttryck, det vill säga svordomar, är en del av språkbruk och de hör närmast till talat språk än skrivet språk. De är oftast olika slags utrop och således är de grammatiskt interjektioner. De kan också vara bestämningar till andra ord, t.ex. *jävla* tråkigt.

Magnus Ljung (2006) definierar svordomar genom att dra gränsen mellan fula ord och svordomar. Han skriver att ”Det finns en viktig skillnad mellan fula ord som används som beteckningar för något och samma ord då de används som svärord. Fula ord som används i svordomar förlorar alla sin ursprungliga bokstavliga betydelse, som ersätts med ett slags negativ laddning. Den som utropar *Skit (också)! Scheisse!, Shit!* eller *Merde!* försöker inte säga något om avföring, utan använder orden *skit*, *Scheisse*, *shit*, *merde* enbart för att ge uttryck åt sin sinnesstämning.” (Ljung 2006: 36.) Denna definition använder också jag när jag definierar vilka ord som är svordomar.

I detta underkapitel behandlar jag om svordomar som förekommer i mitt undersökningsmaterial. Jag kommer att betrakta dessa tabuord genom att titta närmare vilka svordomsmotiv och -funktioner det finns samt betrakta vilka motiv det finns för att använda svordomar (psykologiska, sociala och språkliga motiv). Till slut jämför jag resultat av båda romanerna med varandra.

4.4.1 Svordomar i romanen *Vinterviken*

Det används mycket svordomar i *Vinterviken*. Jag har samlat svordomarna i en egen kategori och den består av de mest prototypiska svordomarna, svordomar som har funktion som utrop. Bara i denna kategori förekommer svordomarna 113 gånger. Antalet olika slags svordomar är ändå inte stort: det finns bara fem olika slags svordomar. Den vanligaste svordomen är *fan* (eller *faen*) och den förekommer i utrop som *fy fan*/*fy faen*, *för fan* och *vafan*/*vafaen*. Andra svordomar som förekommer i romanen är *skit*, *helvete*/ *far åt helvete*, *jävlar* och *satan*. Det finns också andra typer av svordomar än de vars funktion är utrop. Dessa svordomar finns i olika kategorier. Bland substantiv finns det *jävelskap* och *arschle*. Bland adjektiv finns det *skitig* och *förbannad* och bland verb förekommer svordomarna *skita i*, *hålla käften*, och *jävlas*. Bland interjektioner finns det *guuud*, *herregud* och *jesus* och bland skällsord förekommer det *skithuvet*, *skitstövel*, *jävel, fitta* och *hora*. I kategorin övriga finns *jävla*, *jävligt*, *skit-* och *förbannat*. Totalt finns det 11 olika slags svordomar i *Vinterviken* och de förekommer i 28 olika slags kombinationer så som *skit, skitstövel, skitig och skita i*. Även om det inte finns gott om olika slags svordomar, förekommer svordomar frekvent i romanen. Det totala antalet svordomar är 475.

Svordomarna har olika motiv. Svordomarna som förekommer i *Vinterviken* har det vanligaste motivet religiöst: Sju av elva olika svordomar har ett religiöst motiv. Svordomarna *fan*, *helvete*, *satan*, *jävlar*, *förbannat*, *gud* och *jesus* hör till detta motiv. Det näst vanligaste motivet i materialet är skatologiska motivet (skat- 'avföring'). Dit hör svordomarna *skit* (också *skita i*, *skitig* och *skit-*) och *arschle*. Speciellt *skit* och dess olika varianter är mycket frekventa. De förekommer 214 gånger i romanen. Man måste dock påpeka att största delen av belägg utgör namnet *Skithuvet* som förekommer 173 gånger i romanen. Ytterligare finns det ett ord som hör till könsorgans motiv, *fitta*, och ett ord som hör till prostitutions motiv, *hora*.

Svordomar har olika funktioner och den vanligaste funktionen är utrop (t.ex. *fan*!). Detta är fallet också i *Vinterviken*. Det finns till exempel en ovänlig uppmaning *Far åt helvete*!, förnekande *I helvete heller*! och skällsord som fungerar som svordomar *den jäveln*! Utöver svordomar som fungerar som utrop finns det också svordomar som fungerar som ett slags bestämningar till andra ord. De kan bland annat ge en extra betoning åt det ord som följer eller uttrycka ogillande. I exempel (23) finns exempel på detta:

(23)

”**Jävla** snygga skjortor somliga får” (55)

– Att man ska behöva leva i ett sånt här **skit**klimat. (49)

–Du ska va **jävligt** tyst. (75)

Bland belägg ur *Vinterviken* finns det också ord som har utvecklats från svärorden. De har alltså fått en ny betydelse men räknas ändå som svordomar (se mera Ljung 2006: 59). Ett produktivt ord är *djävul* där det har bildats svordomarna *en jävel*, *jävlas*, *jävelskap*, *jävlar*, *jävla* och *jävligt*. Alla dessa svordomar finns också i *Vinterviken*.

Om man betraktar närmare vilka personer som använder mest svordomar i romanen, så är det John-John, romanens huvudperson, och hans vän Sluggo. Också John-Johns styvfar Skithuvet och Kurt svär ofta. Alla dessa personer har någonting gemensamt: de är lågutbildade pojkar/män som inte har det bra ekonomiskt. John-John och Sluggo är tonåringar medan Skithuvet och Kurt är män i medelåldern. De kvinnliga personerna, t.ex. John-Johns mamma och flickvän Elisabeth, använder mera vårdat språk och svär inte alls lika mycket som männen. Det kommer alltså tydligt fram i romanen att unga lågutbildade män från lägre sociala klasser svär mest, vilket också är den traditionella synen om svärandet (se t.ex. Ljung 2006: 92–94).

Andersson (1985: 110) presenterar olika motiv för svordomar. Dessa är: psykologiska, sociala och språkliga motiv. När man ger utlopp för sina känslor genom att svära är det fråga om psykologiska motiv. Dessa motiv är individrelaterade. Sociala motiv i stället är grupprelaterade. Det handlar om att man vill visa sin tuffhet, chockera eller skälla på någon. Eller det kan också vara fråga om att man vill visa sin vänskap genom glåpord eller att visa på vilken grupp man tillhör. Det tredje motivet för svärandet är språkliga motiv vilket betyder att genom att använda svordomar visar man för andra att man är på allvar. Man vill alltså klargöra sin uppfattning. Även om olika motiv för svordomar verkar vara tydliga är det inte så lätt i praktiken att veta vad personens motiv är just då för att använda svordomar. Olika motiv kan dessutom överlappa varandra. Man kan samtidigt svära för att ge utlopp för sina känslor, visa sin tuffhet, skälla på någon och visa att man är på allvar. Så är fallet i exempel (24), där Sluggo tänker skjuta några invandrare eftersom de har stulit hans och John-Johns alkohol. John-John hindrar ändå sin vän från att göra det genom att ta vapnet från honom.

(24)
– [...] Kom bara svartskalle**jävlar** så ska ni få se på **satan**!

Jag rycker åt mig revolvern

– **Vafan** gör du! Är du inte klok, tjuter han och försöker ta tillbaka den.

– **Vafan** gör *du*! ropar jag. Är *du* inte klok!

– Ge mig den.

– **I helvete heller**. [...] (45)

Stämningen i denna dialog är intensiv och spänd vilket syns att både Sluggo och John-John svär mycket. Kampen om revolvern orsakar att båda pojkarna visar att de är på allvar genom att svära. När Sluggo kallar invandrare för s*vartskallejävlar* och fortsätter att de *ska få se på satan* vill han skälla på dem samt visa att han är bättre än de och visa sin tuffhet. Samtidigt ger han utlopp för sina känslor och klargör att han menar vad han säger. Också de andra svordomarna som används i dialogen har inte bara ett enda motiv utan samtidigt psykologiska, sociala och språkliga motiv. Också John-John svär när han märker att Sluggo har vapen. Han härmar Sluggo genom att använda uttrycket *vafan* och när Sluggo ber revolvern tillbaka vägrar han göra det genom att säga *i helvete heller*. Meningen med att svära är att visa sin vän att han verkligen är på allvar. Om man sedan jämför användandet av svordomar hos John-John och Sluggo så svär John-John oftast just med honom. John-John brukar kontrollera sitt svärande när han talar till exempel med sin mamma eller flickvän medan Sluggo svär lika ofta i vilken situation eller med vilka personer som helst. Han förändrar alltså inte sitt språkbruk som John-John gör.

4.4.2 Svordomar i romanen *När det kommer en älskare*

Antalet svordomar är inte stort i *När det kommer en älskare*. Det finns nio olika svordomar som förekommer i 16 olika kombinationer. Totalt finns det 48 svordomar i romanen. Den mest frekventa svordomen är *en jävel* som finns med nio gånger. I kategorin svordomar finns det *skit*, *satan*, *fan* och *för fan* och *som sjutton*. Uttrycket *som sjutton* är mildare svordom än de andra. Dessutom finns det räkneord med i svordomen. Enligt Jan Einarsson (2009) kan kraftorden förstärkas med stora tal eller ett heligt tal: *hundra*, *tusen*, *sju*, *sjutton* eller *attan*. Detta är troligtvis ganska unikt universellt sett och det är möjligen bara i svenskan där det går att svära med räkneord. (Einarsson 2009: 133.) De andra kategorierna där svordomarna finns i är substantiv (*käft*, i texten i formen *käften*! ”håll käften”), adjektiv (*skitig* och

förbannad), verb (*skita i*), interjektioner (*herregud*), skällsord (*jävel*, *fanskap* och *fitta*) och övriga (*jävla*, *jävligt* och *skit-*). Svordomen *skit* finns i orden *skitig*, *skita i*, och i prefixet *skit-* (t.ex. *skitsjukt*!). *Fan* finns i skällsordet *fanskap* och i uttrycket *för fan*. Ordet *djävel* finns i orden *en jävel, jävla* och *jävligt*.

I *När det kommer en älskare* finns det olika motiv för svordomarna. De vanligaste motiven är religiösa motiv men det finns också skatologiska och könsorgans motiv. Till religiösa motiv hör till svordomarna *satan*, *förbannad*, *herregud* samt *fan* (och *för fan* och *fanskap*) och *jävel* (och *jävla* och *jävligt*). Totalt är det ungefär hälften av svordomarna som har religiösa motiv. Till skatologiska motiv hör ordet *skit* samt *skita i, skitig* och *skit-*. Totalt finns det sådana här svordomar 14 stycken. Till könsorgans motiv hör skällsordet *fitta* som används i romanen när det talas om en flicka eller en kvinna. Det mildrande uttrycket *som sjutton* passar inte in i några av dessa eller andra kategorier som Ljung (2006) presenterar. Som sagt, är det inte vanligt att använda räkneord som svordomar i olika språk och kanske därför finns det inte en egen kategori för den här typen av svordomar. En annan svordom som inte passar in i någon av de ovanstående kategorierna är *käft.* Därför finns den och svordomen *som sjutton* i kategorin Övriga motiv.

I *När det kommer en älskare* finns det mest svordomar som har utrop som funktion. Detta är inte ovanligt för att den mest prototypiska svordomen är interjektion. Svordomen *skit*! är det mest använda utropet i romanen. Också svordomar som är skällsord hör till utrop och i exempel (25) förekommer ett exempel på det. I exemplet är Morgan arg på sin bror och använder skällsordet *din jävel* av sin bror.

> (25)
> – **Din jävel**! ropade Morgan. Jag ska döda dig! Jag ska döda dig! (129)

Det är också möjligt att använda svordomar som bestämningar, till exempel som förstärkningsord. I romanen finns förstärkningar som är mycket vanliga i talspråket: ***jävla*** *dum* (90) och ***skit****sjukt*! (192).

Om man betraktar användandet av svordomar från ett sociolingvistiskt perspektiv, dvs. variabler som ålder, kön, utbildning och social status, märker man att i den här romanen spelar de inte en stor roll. Man använder inte mycket svordomar i romanen överhuvudtaget.

Personen som svär mest är Morgan, 17 år, som är storebror till huvudpersonen Tom. Största delen av svordomarna som förekommer i texten är hans. I stället svär huvudpersonen Tom, 14 år, nästan inte alls. Han använder mera vårdat språk och svordomarna hör inte till hans språkbruk. De andra som svär i romanen är eleverna i skolan samt mamman till Tom och Morgan. När det gäller svärandet i romanen handlar det mest om ålder: svordomar används mest av tonåringar. Personens karaktär påverkar dock också som man kan se i Morgans språkbruk. Han är personen som använder mest svordomar och den största delen av svordomarna finns i hans repliker.

Det finns olika motiv för svordomar i romanen. När man betraktar skäl för svordomar finns det både psykologiska, sociala och språkliga motiv på bakgrunden. Det går ändå inte att ge bara en anledning till varför man använder en viss svordom just då utan det kan finnas olika motiv som är inblandade samtidigt. I exempel (26) är Morgan frustrerad och förolämpar sin bror.

> (26)
> – Den **jäveln** tycker bara om sig själv! Har inga kompisar, inga intressen, ingenting, så **jävla** fel i huvet så man blir sjuk av att se **fanskapet**! (152)

Här kan man se att genom att svära ger Morgan utlopp för sina känslor (ett psykologiskt motiv) men samtidigt skäller han på sin bror (ett socialt motiv) och klargör sin uppfattning om vad han tänker om sin bror (ett språkligt motiv). Som man kan se på exemplet finns det sällan bara ett visst motiv bakom svordomarna.

4.4.3 Svordomar i båda romanerna

Svordomarna i *Vinterviken* och *När det kommer en älskare* är desamma till största delen. Den vanligaste svordomen är *fan* i *Vinterviken* och *en jävel* i *När det kommer en älskare*. Dessa båda orden har ett religiöst motiv och just detta motiv är det vanligaste bland alla svordomar i romanerna. Enligt Jan Einarsson (2009) finns det fem grundsvordomar i svenska språket som är *helvete*, *fan*, *satan* och *djävulen*/*djävlarna* (t.ex. *jävel*/*jävlar*) och verbet *förbanna* hör också till den här kretsen. (Einarsson 2009: 133.) Alla dessa svordomar har med religion att göra och de finns i båda romanerna. De andra mindre svordomsmotiv som förekommer i materialet är skatologiskt, könsorgans-, prostitutions- och övriga motiv. Dessa motiv finns nedan i Figur 4.

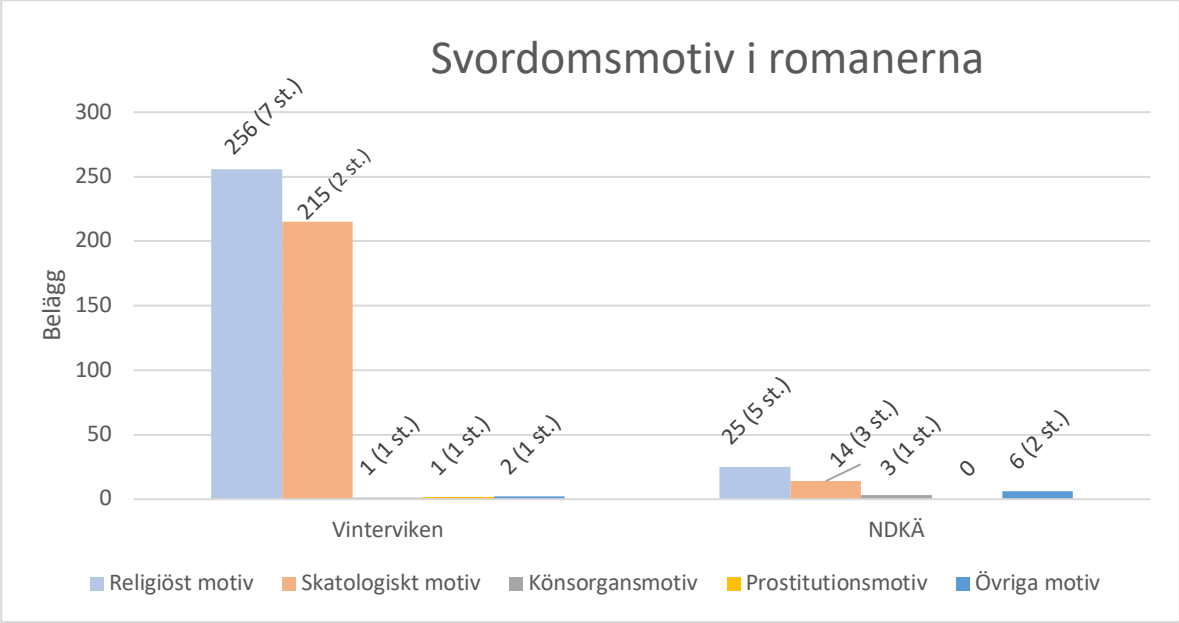

Figur 4 Svordomsmotiv i romanerna

Antalet svordomar skiljer sig från varandra. I *Vinterviken* finns det betydligt mera svordomar än i *När det kommer en älskare*: det förekommer 475 svordomar i *Vinterviken* medan i *När det kommer en älskare* finns det bara 48 svordomar. Det finns alltså nästan 10 gånger mera svordomar i den ena boken än i den andra. Man ska ändå komma ihåg att det frekventa skällsordet *Skithuvet* i *Vinterviken* påverkar antalet svordomarna i romanen (173 belägg). Även om det finns ett stort antal svordomar i *Vinterviken* finns det ändå bara 11 olika svordomar. I *När det kommer en älskare* är antalet olika svordomar ännu mindre, bara 9 stycken. Den vanligaste funktionen för svordomarna är utrop i båda romanerna.

Varför man svär, beror på olika anledningar och det kan finnas flera anledningar till svärandet samtidigt. Svärandet är till exempel ett sätt att ge utlopp för sina känslor (ett psykologiskt motiv) men man kan också till exempel skälla på någon (ett socialt motiv) eller visa att man är på allvar (ett språkligt motiv). Alla dessa motiv finns i båda romanerna men det finns också många andra. Alltid är det inte ens möjligt att få veta en anledning eller anledningar till svärandet. Oftast har svordomar ändå med att göra att personen vill vädra sina känslor eller betona det man har att säga.

När man betraktar personerna i romanerna, kommer det fram att det finns en person i båda romanerna som använder mera svordomar än de andra. Sluggo i *Vinterviken* och Morgan i

När det kommer en älskare är mycket lika när det gäller deras språkbruk: båda använder rikligt svordomar. Huvudpersonerna John-John i *Vinterviken* och Tom i *När det kommer en älskare* däremot använder inte mycket svordomar. Generellt sett använder ungdomarna mera kraftord än vuxna och pojkar/män mera än flickor/kvinnor i romanerna. Man ska ändå komma ihåg att huvudpersonerna är unga pojkar så att mängden av svordomar inte ger en helt rättvis bild på skillnader mellan män och kvinnor när det gäller användning av svordomar.

5 SAMMANFATTANDE DISKUSSION

I den här pro gradu-avhandlingen har det granskats talspråkliga drag i Mats Wahls ungdomsromaner *Vinterviken* (1993) och *När det kommer en älskare* (2008). Det har tagits reda på vilka och hur många belägg på talspråkliga ord det finns i romanerna, samt vilka ordklasser är de största när det gäller antalet talspråkliga ord. Det har också granskats vilka ord har blivit etablerade och hur stor är andelen av etablerade talspråkliga ord i materialet. Syftet har också varit att ta reda på om det finns förändringar i slangordförrådet i *Vinterviken* och *När det kommer en älskare* som är skrivna med 15 års mellanrum. Till sist har det också behandlats närmare lånord, kodväxling och svordomar -företeelser kring talspråk som finns i materialet.

Det har kartlagt på kvalitativt, kvantitativt och kontrastivt sätt talspråkliga ord och uttryck, t.ex. slang, lånord och kodväxling, i romanerna. Synvinkeln i studien har huvudsakligen varit kvalitativ. Den kvalitativa metoden har använts när det har kategoriserats och analyserats talspråkliga inslag, i synnerhet slangord, i materialet. Den kvantitativa metoden har använts när det har angetts belägg på olika talspråkliga ord och den kontrastiva metoden finns med i studien i form av jämförelse av talspråkliga drag mellan romanerna.

Det visade sig att det fanns rikligt med talspråkliga ord och uttryck i materialet. I *Vinterviken* fanns 2347 belägg och i *När det kommer en älskare* 1445 belägg. En del av orden var desamma i båda romanerna. Sådana ord fanns totalt 101.

De tre största ordklasserna av talspråkliga ord var substantiv, pronomen och verb i båda romanerna. Ordningen av dessa ordklasser skilde sig ändå från varandra. I *Vinterviken* fanns mest talspråkliga substantiv och sedan kom pronomen och verb. I *När det kommer en älskare* fanns det däremot mest talspråkliga verb. Den näst största ordklassen var substantiv och på tredje platsen var pronomen. Inom de största kategorierna, substantiv och verb, fanns det några ord som var mycket frekventa. Till exempel verbet *sa* förekom 555 gånger i *När det kommer en älskare* och substantivet *skithuve*t 173 gånger i *Vinterviken*. De största skillnaderna mellan antalet talspråkliga ord fanns i verb, substantiv och interjektioner. I romanen *När det kommer en älskare* fanns det 51% talspråkliga verb medan i *Vinterviken* fanns det 32% mindre talspråkliga verb. Däremot fanns det 12% mera substantiv och 8% mera interjektioner i *Vinterviken* än i *När det kommer en älskare*.

Kategoriseringen av talspråkliga ord i studien baserar sig på Kotsinas doktorsavhandling (1982). Jag har utnyttjat både Kotsinas (1982) och Vibergs (1981) semantiska fält men också tillagt några egna fält för att kunna beskriva mitt material bättre. De talspråkliga orden i materialet har sorterats i följande semantiska fält: Substantiv: 1) Personbetecknande substantiv med undergruppen Skällsord/smeknamn, 2) Kroppsdelar, 3) Lokaliteter, 4) Berusningsmedel, 5) Övriga konkreta begrepp och 6) Mer abstrakta begrepp, Adjektiv: 1) Adjektiv som betecknar berusning, 2) Positivt värderande adjektiv, 3) Negativt värderande adjektiv och 4) Övriga adjektiv, Pronomen: 1) Indefinita pronomen, 2) Demonstrativa pronomen och 3) Övriga pronomen, Verb: 1) Verbal kommunikation, 2) Det mentala fältet, 3) Förflyttning och befintlighet, 4) Ägande och transferering, 5) Fysiska aktiviteter och 6) Övriga verb, Interjektioner: 1) Svarsord, 2) Svordomar och 3) Övriga interjektioner, Samtalspartiklar och Övriga talspråkliga ord.

Det visade sig att det fanns mera personbetecknande substantiv, speciellt skällsord och smeknamn, i *Vinterviken* än i *När det kommer en älskare.* I *Vinterviken* fanns det också många adjektiv som betecknade berusning och därför bildade jag en egen grupp för dessa ord. När det gällde verb, fanns det mera ord för ägande och transferering samt verb för fysiska aktiviteter i *Vinterviken.* Däremot i *När det kommer en älskare* fanns det nästan tre gånger mera ord som hörde till gruppen verbal kommunikation. Av interjektioner fanns det betydligt mera svarsord, svordomar och övriga interjektioner i *Vinterviken* än i *När det kommer en älskare*. Största delen av interjektionerna var svordomar. Svordomar som fungerade som interjektioner förekom 113 gånger i *Vinterviken* medan i *När det kommer en älskare* förekom svordomar som interjektioner bara 12 gånger. När det räknades ihop alla svordomar (och inte bara svordomar som fungerade som interjektioner) var skillnaden ännu större: det fanns totalt 475 belägg på svordomar i *Vinterviken* och 48 belägg i *När det kommer en älskare*. Även om det fanns ett stort antal belägg på svordomar i *Vinterviken* fanns det bara 11 olika svordomar i romanen. I *När det kommer en älskare* var antalet olika svordomar ännu mindre, bara 9 stycken. Den vanligaste svordomen var *fan* i *Vinterviken* och *en jävel* i *När det kommer en älskare*. Dessa båda orden har ett religiöst motiv och just detta motiv var det vanligaste bland alla svordomar i romanerna. De andra mindre svordomsmotiv som förekom i materialet var skatologiskt, könsorgans-, prostitutions- och övriga motiv.

När jag granskade hur etablerade olika talspråkliga ord i romanerna var, märkte jag att största delen av dessa ord fanns i standardordboken *Svenska Akademiens ordlista* (*SAOL*). Cirka 72

% av alla talspråkliga ord i *Vinterviken*, fanns med i *SAOL*, vilket betydde att de kunde betraktas som etablerade ord. I *När det kommer en älskare* fanns det cirka 68 % av talspråkliga ord som var etablerade: Antalet etablerade ord var stort i båda romanerna, vilket betydde att språket i romanerna inte innehöll de nyaste och trendigaste slangorden. I *Vinterviken* användes det till exempel orden *freestyle* 'en bärbar kassettbandspelare', *gympadojor* och *kalas* medan i *När det kommer en älskare* användes orden *pod* 'musikspelare', *sneakers* och *party*. Dessutom fanns det dubbelt så mycket engelska uttryck, kodväxling, i *När det kommer en älskare* vilket kan anses vara ett tecken på viljan att använda lite nyare och mera ungdomligt språk i romanen. Allt som allt fanns det inte stora skillnader i användningen av slangord mellan romanerna. I *Vinterviken* användes det inte slangord som kändes mycket gammalmodiga och i *När det kommer en älskare* användes det inte allra nyaste slang.

6 LITTERATUR

Undersökningsmaterial

Wahl, Mats 1993: *Vinterviken*. Avesta: Bonniers Juniorförlag.

– 2008: *När det kommer en älskare*. Stockholm: Opal.

Övrig litteratur

Andersson, Lars-Gunnar 1985: *Fult språk. Svordomar, dialekter och annat ont*. Stockholm: Carlssons.

Beers Fägersten, Kristy 2017: *English-language swearing as humor in Swedish comic strips*. Journal of Pragmatics 21. S. 175–187.

Bergman, Gösta 1995: *Kortfattad svensk språkhistoria*. Stockholm: Prisma.

Birch-Jensen, Jörgen 2007: *Från rista till chatta*. Falun: ScandBook AB.

Blom, Jan-Petter & Gumperz, John 1972: Social meaning in linguistic structure: Code-switching in Norway. I: Gumperz John & Hymes Dell (red.), *Directions in Sosiolinguistics. The Ethnography of Communication.* New York. S. 407–434.

Bodén, Petra 2007: ”Rosengårdssvensk” fonetik och fonologi. I: Ekberg Lena (red.) *Språket hos ungdomar i en flerspråkig miljö i Malmö*. Småskrifter från Nordiska språk vid Lunds universitet; 27. S. 1-47.

Dagrin, Bengt 1985: *Fula ordboken.* Stockholm: J. A. Lindblads Bokförlag.

– 2008: *Stora fula ordboken*. *Baktalade och försummade ord i full frihet*. Stockholm: Carlssons.

Dahl, Östen 2000: *Språkets enhet och mångfald*. Lund: Studentlitteratur.

Doggelito, Dogge & Kotsinas, Ulla-Britt 2004: *Förortsslang*. Stockholm: Norstedts Ordbok.

Edlund, Lars-Erik & Hene Birgitta 1996: *Lånord i svenskan. Om språkförändringar i tid och rum*. Stockholm: Norstedts Förlag AB.

Einarsson, Jan 2009: *Språksociologi*. Lund: Studentlitteratur.

Gibson, Haldo 1969: *Svensk slangordbok*. Stockholm: Bonniers.

Hultman, Tor 2003: *Svenska Akademiens språklära*. Stockholm: Svenska Akademien.

Kolu, Jaana 2007: *Fene, jämä och boysen. Slang och språkkontakt bland ungdomar i Haparanda*. Licentiatavhandling. Institutionen för främmande språk vid Joensuu universitet.

– 2017: *"Me ollaan mukana tässä experimentissä" Lingvistiska resurser och språkpraktiker i tvåspråkiga ungdomssamtal i Haparanda, Stockholm och Helsingfors*. Doktorsavhandling. Jyväskylä universitet. http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-159533

Kotsinas, Ulla-Britt 1982: *Svenska svårt. Några invandrares svenska talspråk*. Doktorsavhandling. Institutionen för nordiska språk, Stockholms universitet

–1985: *Invandrare talar svenska*. Ord och stil. Lund: Liber förlag.

– 1994a: *Ungdomsspråk*. Ord och stil 25. Uppsala: Hallgren & Fallgren.

– 1994b: *Vrålbedåriskt. Flickslang på 1930-talet. Astrid Brismans slangordbok*. Skrifter utgivna av Svenska språknämnden 78. Stockholm: Svenska språknämnden och Norstedts Förlag AB.

– 1996: *Stockholmsslang. Folkligt språk från 80-tal till 80-tal*. Stockholm: Norstedts.

– 1998: *Norstedts svenska slangordbok*. Stockholm: Norstedts.

– 2000: *Kontakt, variation och förändring – studier i Stockholmsspråk: ett urval uppsatser av Ulla-Britt Kotsinas*. Stockholm: Almqvist & Wiksell International.

– 2001: *Lever EkeNSSnacket? Om äldre och nyare Stockholmsslang*. Uppsala: Kungl. Gustav Adolfs Akademien.

– 2003: *En bok om slang, typ*. Stockholm: Norstedts Ordbok.

– 2005: *Invandrarsvenska*. Uppsala: Hallgren & Fallgren.

Köykkä, Lea, Saanila, Marianne, Saari, Marianne, Tirkkonen, Kirsti, Viljanen, Kari 1999: *Finsk svensk finsk ordbok*. Jyväskylä: Gummerus.

Lindström, Jan 2008: *Tur och ordning. Introduktion till svensk samtalsgrammatik*. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag.

Ljung, Magnus 2006: *Svordomsboken*. *Om svärande och svordomar på svenska, engelska och 23 andra språk*. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag.

Myers-Scotton, Carol 1993: *Duelling Languages. Grammatical Structure in Code-switching*. Oxford.

Norrby, Catrin 2004: *Samtalsanalys. Så gör vi när vi pratar med varandra*. Lund: Studentlitteratur.

Park, Hyeon-Sook 1996: *Två analysmodeller för kodväxling. En jämförande kritisk diskussion.* SoLiD 7. FUMS Rapport 181. Uppsala: Uppsala universitet.

– 2004: Kodväxling som fenomen – exemplet svenska-koreanska. I: Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.), *Svenska som andra språk – i forskning, undersökning och samhälle.* Lund: Studentlitteratur. S. 297–325.

Poplack, Shana 1980: *Sometimes I'll start a sentence in Spanish y termino en español: Toward a typology of code-switching*. Linguistics, 18. S. 581–618.

–1983: Intergenerational variation in language use and structure in a bilingual context. I: Rivera, Charlene (red.), *An Ethnographic/Sosiolinguistic Approach to Language Proficiency Assessment*. (Multilingual matters 8.) Clevedon. S. 42–70.

Quist, Pia 2005: *Sociolinguistic approaches to multiethnolect: Language variety and stylistic practice*. International Journal of Bilingualism, 12 (1, 2), S. 43–61.

SAG: Teleman, Ulf & Hellberg, Staffan & Andersson, Erik 1999: *Svenska Akademiens grammatik I*. Första upplagan. Stockholm: Norstedts Ordbok.

SAOL 13, 2006: *Svenska Akademiens ordlista över svenska språket*. 13. uppl. Stockholm: Norstedts Ordbok.

Svendsen Bente Ailin & Røyneland Unn 2008: *Multiethnolectal facts and functions in Oslo, Norway*. International Journal of Bilingualism, 12 (1, 2), S. 63–83.

Viberg, Åke 1980: *Tre semantiska fält i svenskan och några andra språk*. SSM Report 7, Projektet Svenska som målspråk. Stockholm: Institutionen för lingvistik, Stockholms universitet

– 1981: *Studier i kontrastiv lexikologi*. Stockholm: Institutionen för lingvistik, Stockholms universitet

Årman, Henning 2018: *Speaking 'the Other'?: Youths' regimentation and policing of contemporary urban vernacular*. Language & Communication, 58, S. 47–61.

Elektroniska källor

Språkvård 3/03 Kotsinas: Språkets uppkomlingar

https://www.isof.se/download/18.42699e142b734b55168a/1529494720738/Språkvård%202003-3.pdf

Hämtat 20.10.2019

Mats Wahls hemsida: www.storyland.se

Hämtat 24.11.2019

SAOB, Svenska Akademiens ordbok

www.svenska.se

Hämtat 17.01.2020

BILAGA 1: TALSPRÅKLIGA ORD OCH UTTRYCK I ROMANEN *VINTERVIKEN*

STS= Ordet finns i *Stockholmsslang. Folkligt språk från 80-tal till 80-tal*

NSS= Ordet finns i *Norstedts svenska slangordbok*

SAOL= Ordet finns i *Svenska Akademiens ordlista*

Substantiv 111 ord 726 belägg

Personbetecknande 61 ord 565 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
kille	41	*STS*: 1892, *NSS*, *SAOL*: vard.
grabb	40	*STS*: 1877, *NSS*, *SAOL*: vard.
kompis	35	*STS*: 1926, *NSS*, *SAOL*: vard.
tjej	30	*STS*: 1911, *NSS*, *SAOL*: vard.
skådis	22	*STS*: 1946, *NSS*, *SAOL*: vard.
karl	16	*STS*: 1876, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
farsa	11	*STS*: 1879, *NSS*, *SAOL*: vard.
polare	8	*STS*: 1934, *NSS*, *SAOL*: vard.
gubbe	7	*STS*: 1897, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
morsa	5	*STS*: 1879, *NSS*, *SAOL*: vard.
typ	5	*STS*: 1911, *NSS*
nasse	3	*NSS*, *SAOL*: vard.
snut	3	*STS*: 1892, *NSS*, *SAOL*: vard.
syrra	3	*STS*: 1932, *NSS*, *SAOL*: vard.
snattare	1	*STS*: 1879, *SAOL*: ej vard.

Skällsord, smeknamn 46 ord 335 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
skithuvet	173	
jävel	23	*STS*: 1953, *NSS*, *SAOL*: kan väcka anstöt
svartskalle	22	*STS*: 1987, *NSS*, *SAOL*: kan uppfattas som nedsättande
unge	18	*STS*: 1943, *NSS*, *SAOL*: vard.
idiot	16	*STS*: 1900, *NSS*, *SAOL*: vard.

svin	11	*STS*: 1916, *NSS*
as	9	*STS*: 1916, *NSS*
grobian	6	*NSS*, *SAOL*: ej vard.
paddan	5	
lirare	3	*STS*: 1961, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
sötnos	3	*NSS*, *SAOL*: vard.
CP-etta	2	*STS*: 1987, *NSS*
CP-gäng	2	*STS*: 1911, *NSS*, *SAOL*: vard.
dåre	2	*STS*: 1931, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
fete	2	
italianos	2	
nolla	2	*STS*: 1987, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
skitstövel	2	*STS*: 1987, *NSS*, *SAOL*: vard.
spaghetti	2	*NSS*
teaterapa	2	*SAOL*: vard.
tofsen	2	
tuffing	2	*STS*: 1963, *NSS*, *SAOL*: vard.
äckel	1	*STS*: 1934, *NSS*, *SAOL*: vard.
bull	1	
dummer	1	*NSS*, *SAOL*: ej vard.
dumskalle	1	*STS*: 1987, *NSS*, *SAOL*: vard.
fitta	1	*STS*: 1966, *NSS*, *SAOL*: kan väcka anstöt
gris	1	*STS*: 1927, *NSS*
hårding	1	*STS*: 1987, *NSS*, *SAOL*: vard.
hora	1	*STS*: 1987, *NSS*
hundskit	1	
kärring	1	*STS*: 1845, *NSS*, *SAOL*: vard., ngt nedsättande
knatte	1	*NSS*, *SAOL*: vard.
knuten	1	
läckerbit	1	*STS*: 1987, *NSS*
mössa	1	
noll-nolla	1	
pepparkaka	1	
roffe	1	
rövslickare	1	*NSS*, *SAOL*: kan väcka anstöt
skarping	1	*NSS*
snuskhummer	1	*STS*: 1843, *NSS*, *SAOL*: vard.
snyggis	1	*NSS*
stumpen	1	
viktigpetter	1	*SAOL*: vard.

yngel	1	*STS*: 1897, *NSS*, *SAOL*: vard. och nedsättande

Kroppsdelar 9 ord 39 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
skalle	17	*STS*: 1835, *NSS*
kuk	7	*STS*: 1966, *NSS*, *SAOL*: kan väcka anstöt
tutte	4	*STS*: 1989, *NSS*, *SAOL*: vard.
huve	3	*NSS*, *SAOL*: vard.
käft	3	*STS*: 1842, *NSS*
labb	2	*STS*: 1889, *NSS*, *SAOL*: vard.
arschle	1	*STS*: 1900, *NSS*, *SAOL*: kan väcka anstöt
pitt	1	*STS*: 1912, *NSS*, *SAOL*: kan väcka anstöt
snok	1	*STS*: 1879, *NSS*, *SAOL*: vard.

Lokaliteter 9 ord 47 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
stan	20	*SAOL*: vard.
grönan	8	*STS*: 1949
jobb	5	*STS*: 1892, *SAOL*: ej vard.
plugg	5	*STS*: 1911, *NSS*, *SAOL*: vard.
mugg	4	*STS*: 1912, *NSS*, *SAOL*: vard.
kollo	2	*STS*: 1953, *NSS*, *SAOL*: vard.
bio	1	*STS*: 1911, *SAOL*: ej vard.
dagis	1	*STS*: 1989, *NSS*, *SAOL*: vard.
lumpen	1	*STS*: 1932, *NSS*, *SAOL*: vard.

Berusningsmedel 7 ord 15 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
gräs	6	*NSS*
prilla	3	*NSS*, *SAOL*: vard.
fix	2	*NSS*
järn	1	*STS*: 1892, *NSS*
nubbe	1	*STS*: 1892, *NSS*, *SAOL*: vard.
smack	1	
spånken	1	*STS*: 1923, *NSS*, *SAOL*: vard.

Övriga konkreta begrepp 6 ord 15 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
doja	4	*STS*: 1923, *NSS*, *SAOL*: vard.
kråka	3	*NSS*
smörja	3	*STS*: 1891, *SAOL*: ej vard.
brallor	2	*STS*: 1883, *NSS*, *SAOL*: vard.
trunk	2	*STS*: 1944, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
godis	1	*STS*:1900, *NSS*, *SAOL*: ej vard.

Mer abstrakta begrepp 19 ord 45 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
dan	10	*SAOL*: vard.
blåtira	5	*STS*: 1934, *NSS*, *SAOL*: vard.
matte	4	*STS*: 1924, *SAOL*: vard.
snack	3	*STS*: 1842, *NSS*, *SAOL*: vard.
snyting	3	*STS*: 1910, *NSS*, *SAOL*: vard.
dar	2	*SAOL*: vard
grin	2	*SAOL*: ej vard.
hundskit	2	
jävelskap	2	*SAOL*: kan väcka anstöt
kalas	2	*NSS*, *SAOL*: vard.
smäll	2	*STS*: 1910-tal, *SAOL*: ej vard.
deal	1	*SAOL*: vard.
garv	1	*STS*: 1962, *NSS*, *SAOL*: vard.
grej	1	*STS*: 1901, *NSS*, *SAOL*: vard.
kiss	1	*SAOL*: vard.
knock-ut-smäll	1	*SAOL*: ej vard.
raggarfrisse	1	*NSS*, *SAOL*: vard.
stånd	1	*NSS*, *SAOL*: vard.
äääktion	1	

Adjektiv 32 ord 98 belägg

Adjektiv som betecknar berusning 4 ord 11 belägg

ord	Antal	Förekomst i ordböcker
full	7	*STS*: 1912, *NSS*
dragen	2	*STS*: 1875, *NSS*, *SAOL*: vard.
bakfull	1	*STS*: 1989, *NSS*, *SAOL*: vard.
sne	1	*STS*: 1840, *NSS*

Positivt värderande adjektiv 10 ord 44 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
snygg	19	*STS*: 1845, *SAOL*: vard.
klok	8	*STS*: 1935, *SAOL*: ej vard.
kul	5	*STS*: 1910, *NSS*, *SAOL*: vard.
häftig	4	*STS*: 1987, *NSS*, *SAOL*: vard.
flott	2	*STS*: 1866, *SAOL*: ej vard.
grön	2	*STS*: 1961, *NSS*
ball	1	*STS*: 1910, *NSS*, *SAOL*: vard.
kåt	1	*STS*: 1949, *NSS*, *SAOL*: kan väcka anstöt
redig	1	*SAOL*: vard.
skojig	1	*STS*: 1907, *SAOL*: ej vard.

Negativt värderande adjektiv 14 ord 39 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
tokig	6	*STS*: 1987, *SAOL*: ej vard.
förbannad	5	*NSS*, *SAOL*: ej vard.
larvig	4	*STS*: 1924, *NSS*, *SAOL*: vard.
lessen	4	*SAOL*: vard.
stötig	4	*NSS*
äcklig	4	*STS*: 1932, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
jobbig	3	*STS*: 1911, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
stöddig	2	*STS*: 1908, *NSS*, *SAOL*: vard.
vidrig	2	*STS*: 1987, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
läskig	1	*STS*: 1924, *NSS*, *SAOL*: vard.
menlös	1	*STS*: 1987, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
skitig	1	*STS*: 1989, *NSS*, *SAOL*: vard.
skum	1	*STS*: 1949, *NSS*
taskig	1	*STS*: 1897, *NSS*, *SAOL*: vard.

Övriga adjektiv 4 ord 4 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
groggy	1	*STS*: 1989, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
grov	1	*STS*: 1934, *NSS*
packad	1	*NSS*, *SAOL*: vard.
snaggad	1	*STS*: 1951, *SAOL*: vard.

Pronomen 11 ord 442 belägg

Indefinita pronomen 4 ord 202 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
nån, nåt, nåra	163	*SAOL*: vard.
nånting	39	*SAOL*: vard.

Demonstrativa pronomen 3 ord 55 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
sån, sånt, såna	31	*SAOL*: vard.
sån, sånt, såna här/där	24	*SAOL*: vard.

Övriga pronomen 4 ord 185 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
dom	164	*SAOL*: vard.
va	19	*SAOL*: vard.
varann	1	*SAOL*: vard.
våran	1	*SAOL*: vard.

Verb 60 ord 441 belägg

Verbal kommunikation 10 ord 216 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
prata	104	*SAOL*: ej vard.
sa	94	*SAOL*: vard.
tjata	7	*SAOL*: ej vard.
snacka	4	*STS*: 1842, *NSS*, *SAOL*: vard.
tjoa	2	*NSS*, *SAOL*: vard.
blåneka	1	*SAOL*: vard.
gapa	1	*STS*: 1845

hojta	1	*STS*: 1916, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
tjafsa	1	*STS*: 1989, *NSS*, *SAOL*: vard.
vräka ur sig	1	*NSS*

Det mentala fältet 10 ord 61 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
begripa	15	*SAOL*: ej vard.
gilla	15	*STS*: 1911, *SAOL*: ej vard.
glo	11	*STS*: 1877, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
kika	8	*STS*: 1879, *SAOL*: ej vard.
skita i	5	*STS*: 1916, *NSS*, *SAOL*: vard.
fatta	2	*STS*: 1935, *SAOL*: ej vard.
stirra	2	*STS*: 1946, *SAOL*: ej vard.
bliga	1	*STS*: 1847, *SAOL*: vard.
blänga	1	*STS*: 1916, *SAOL*: vard.
strunta i	1	*STS*: 1949, *SAOL*: vard.

Förflyttning och befintlighet 5 ord 24 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
sticka	11	*STS*: 1934, *NSS*, *SAOL*: vard.
kuta	9	*STS*: 1879, *NSS*, *SAOL*: vard.
jumpa	2	*SAOL*: vard.
hänga	1	*STS*: 1949, *NSS*
sitta inne	1	*STS*: 1879, *NSS*

Ägande och transferering 4 ord 40 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
sno	25	*STS*: 1898, *NSS*, *SAOL*: vard.
la	11	*SAOL*: vard.
blåsa	2	*STS*: 1932, *NSS*, *SAOL*: vard.
kånka	2	*STS*: 1861, *NSS*, *SAOL*: vard.

Fysiska aktiviteter 22 ord 86 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
jobba	16	*STS*: 1892, *SAOL*: ej vard.
klippa till	13	*STS*: 1934

garva	7	*STS*: 1924, *NSS*, *SAOL*: vard.
ducka	6	*STS*: 1934, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
grina	6	*STS*: 1912, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
gå för	5	*NSS*
runka	5	*STS*: 1946, *NSS*, *SAOL*: kan väcka anstöt
flina	4	*STS*: 1850, *SAOL*: vard.
knulla	4	*STS*: 1966, *NSS*, *SAOL*: kan väcka anstöt
pissa	4	*STS*: 1949, *NSS*, *SAOL*: kan väcka anstöt
morsa	3	*STS*: 1934, *SAOL*: vard.
snyta till	2	*STS*: 1912
spöa	2	*STS*: 1910, *NSS*, *SAOL*: vard.
fika	1	*STS*: 1927, *NSS*, *SAOL*: vard.
få på nöten	1	*STS*: 1912, *NSS*
få spö	1	*STS*: 1910, *NSS*, *SAOL*: vard.
få stryk	1	*SAOL*: ej vard.
käka	1	*STS*: 1897, *NSS*, *SAOL*: vard.
nita	1	*STS*: 1946. *NSS*, *SAOL*: vard.
råsupa	1	*STS*: 1832, *NSS*
sätta på	1	*NSS*
veva	1	*STS*: 1948

Övriga verb 9 ord 14 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
låssas	3	*SAOL*: vard.
hålla käften	2	*STS*: 1938, *NSS*
jävlas	2	*STS*: 1935, *NSS*, *SAOL*: kan väcka anstöt
sno sig på	2	*STS*: 1943, *SAOL*: vard.
larva sig	1	*STS*: 1955, *SAOL*: ej vard.
repa sig	1	*NSS*, *SAOL*: ej vard.
skärpa sig	1	*STS*: 1962, *NSS*, *SAOL*: vard.
stöta	1	*STS*: 1944
åka fast	1	*STS*, *SAOL*: ej vard.

Interjektioner 43 ord 285 belägg

Svarsord 15 ord 78 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker

javisst	19	*SAOL*: interj.
jaså	13	*SAOL*: interj.
jo	10	*SAOL*: interj.
tja	9	*SAOL*: interj.
jaha	6	*SAOL*: interj.
ok	5	*SAOL*: interj.
jaaa	4	*SAOL*: interj.
jamen	2	*SAOL*: vard.
jovisst	2	*SAOL*: interj.
nja	2	*SAOL*: interj.
näää	2	*SAOL*: interj., mest vard.
neeej	1	*SAOL*: interj.
nåja	1	*SAOL*: interj.
tjaha	1	
åjo	1	*SAOL*: interj.

Svordomar 9 ord 113 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
fan/faen	30	*STS*: 1844, *NSS*, *SAOL*: kan väcka anstöt
fy fan/faen	21	*STS*: 1935, *NSS*
skit	17	*STS*: 1944, *NSS*, *SAOL*: vard.
helvete	15	*STS*: 1838, *NSS*, *SAOL*: kraftuttryck
för fan	13	*NSS*
vafan/vafaen	6	
jävlar	5	*STS*: 1872, *NSS*, *SAOL*: svordom
satan	4	*NSS*, *SAOL*: kan väcka anstöt
far åt helvete	2	*NSS*

Övriga interjektioner 19 ord 94 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
tsss	22	
äh	20	*SAOL*: vard.
hörru/hörrudu	13	*SAOL*: vard.
herregud	6	*SAOL*: interj.
å	5	*SAOL*: interj.
åh	5	*SAOL*: interj.
usch	5	*SAOL*: interj.
guuud	3	

jesus	3	
jippeee	2	
öh, öh, öööh	2	*SAOL*: interj.
åååå	1	*SAOL*: interj.
aj	1	*SAOL*: interj.
bravo	1	*SAOL*: interj.
heja	1	*SAOL*: interj.
hörni	1	
hurra	1	*SAOL*: interj.
jäää-jäää	1	
oj	1	*SAOL*: interj.

Samtalspartiklar 7 ord 96 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
då	62	
vaddå	11	
liksom	8	
jodå	5	
såhär /sådär	4	
alltså	3	
dåså	3	

Övriga 21 ord 259 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
jävla	92	*STS*: 1891, *NSS*, *SAOL*: kan väcka anstöt
sen	81	*SAOL*: vard.
jävligt	22	*STS*: 1936, *NSS*, *SAOL*: kan väcka anstöt
skit-	16	*STS*: 1908, *NSS*, *SAOL*: vard.
massa	13	*STS*: 1927, *SAOL*: ej vard
nånstans	10	*SAOL*: vard.
mesamma	5	*SAOL*: vard.
nånsin	4	*SAOL*: vard.
förbannat	2	*STS*: 1937, *NSS*
läget	2	*NSS*
no business	2	
as-	1	*STS*: 1987, *NSS*, *SAOL*: vard.
ghostriders in the sky	1	
hemskt	1	*STS*: 1927, *NSS*, *SAOL*: vard.

here I come	1	
i see you in my dreams	1	
jätte-	1	*STS*: 1846, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
take care	1	
there's no business like showbusiness, there's no business at all	1	
tie	1	
well done	1	

BILAGA 2: TALSPRÅKLIGA ORD OCH UTTRYCK I ROMANEN *NÄR DET KOMMER EN ÄLSKARE*

STS= Ordet finns i *Stockholmsslang. Folkligt språk från 80-tal till 80-tal*

NSS= Ordet finns i *Norstedts svenska slangordbok*

SAOL= Ordet finns i *Svenska Akademiens ordlista*

Substantiv 86 ord 268 belägg

Personbetecknande 43 ord 185 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
kompis	23	*STS*: 1926, *NSS*, *SAOL*: vard.
grabb	18	*STS*: 1877, *NSS*, *SAOL*: vard.
gubbe	11	*STS*: 1897, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
tjej	11	*STS*: 1911, *NSS*, *SAOL*: vard.
karl	10	*STS*: 1876, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
kille	10	*STS*: 1892, *NSS*, *SAOL*: vard.
brorsa	7	*STS*: 1879, *NSS*, *SAOL*: vard.
typ	4	*STS*: 1911, *NSS*
farsa	3	*STS*: 1879, *NSS*, *SAOL*: vard.
proffs	3	*NSS*, *SAOL*: ej vard.
snut	3	*STS*: 1892, *NSS*, *SAOL*: vard.
syrra	3	*STS*: 1932, *NSS*, *SAOL*: vard.

Skällsord, smeknamn 31 ord 79 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
kisse	15	*SAOL*: vard.
van Gegg	14	
jävel	8	*STS*: 1953, *NSS*, *SAOL*: kan väcka anstöt
neger	5	*SAOL*: kan uppfattas som nedsättande
fitta	3	*STS*: 1987, *NSS*
svin	3	*STS*: 1916, *NSS*
fanskap	2	*NSS*, *SAOL*: vard.
idiot	2	*STS*: 1900, *NSS*, *SAOL*: vard.
missfoster	2	*NSS*

nolla	2	*STS*: 1987, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
stumpa	2	*STS*: 1860, *SAOL*: vard.
unge	2	*STS*: 1943, *NSS*, *SAOL*: vard.
bögjävel	1	*NSS*
bögäckel	1	*STS*: 1934, *NSS*, *SAOL*: kan uppfattas som nedsättande
fisk	1	*STS*: 1876, *NSS*
fotbollsdåre	1	*STS*: 1931, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
frö	1	*STS*: 1901, *NSS*, *SAOL*: vard.
gull	1	*STS*: 1987, *NSS*, *SAOL*: vard.
kukskalle	1	*NSS*
neandertalare	1	*NSS*
ohyra	1	
pittrunkare	1	
rackare	1	
runkartomte	1	
slyngel	1	*STS*: 1916, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
snorskalle	1	
snorunge	1	*STS*:1897, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
sopa	1	*STS*: 1987, *NSS*
spjuver	1	*NSS*, *SAOL*: ej vard.
svartskalle	1	*STS*: 1987, *NSS*, *SAOL*: kan uppfattas som nedsättande
Tumba-Tarzan	1	

Kroppsdelar 9 ord 32 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
råttpitt	7	*STS*: 1912, *NSS*, *SAOL*: kan väcka anstöt
skalle	7	*STS*: 1835, *NSS*
huvet	5	*NSS*, *SAOL*: vard.
käft	5	*STS*: 1842, *NSS*
kuk	4	*STS*: 1966, *NSS*, *SAOL*: kan väcka anstöt
gap	1	*STS*: 1932, *NSS*
godsaker	1	
labb	1	*STS*: 1889, *NSS*, *SAOL*: vard.
rumpa	1	*NSS*, *SAOL*: vard.

Lokaliteter 8 ord 14 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
stan	6	*SAOL*: vard.

jobb	2	*STS*: 1892, *SAOL*: ej vard.
håla	1	*STS*: 1934, *NSS*
mugg	1	*STS*: 1912, *NSS*, *SAOL*: vard.
nät	1	*NSS*, *SAOL*: ej vard.
pendeln	1	*SAOL*: ej vard.
plugg	1	*STS*: 1911, *NSS*, *SAOL*: vard.
toa	1	*STS*: 1989, *NSS*, *SAOL*: vard.

Berusningsmedel 2 ord 3 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
gräs	2	*NSS*
knark	1	*STS*: 1959, *NSS*, *SAOL*: vard.

Övriga konkreta begrepp 6 ord 6 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
fruktträn	1	*SAOL*: vard.
godis	1	*STS*:1900, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
goggels	1	*NSS*, *SAOL*: ej vard.
moppe	1	*STS*: 1963, *NSS*, *SAOL*: vard.
pod	1	
sneakers	1	

Mer abstrakta begrepp 18 ord 28 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
porr	4	*STS*: 1989, *NSS*, *SAOL*: vard.
dan	3	*SAOL*: vard.
matte	3	*STS*: 1924, *SAOL*: vard.
piss	3	*STS*: 1966, *NSS*, *SAOL*: kan väcka anstöt
gäng	2	*STS*: 1911, *NSS*, *SAOL*: vard.
dar	1	*SAOL*: vard.
fajt	1	*STS*: 1934, *NSS*, *SAOL*: vard.
grej	1	*STS*: 1901, *NSS*, *SAOL*: vard.
hejsan	1	
höjdare	1	*NSS*
idioti	1	*SAOL*: vard.
kåthet	1	*SAOL*: ej vard.
magknipslook	1	

mens	1	*NSS*, *SAOL*: vard.
party	1	*NSS*, *SAOL*: ej vard.
smäll	1	*STS*: 1910-tal, *SAOL*: ej vard.
snusk	1	*SAOL*: ej vard.
snyting	1	*STS*: 1910, *NSS*, *SAOL*: vard.

Adjektiv 17 ord 38 belägg

Positivt värderande adjektiv 6 ord 21 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
snygg	10	*STS*: 1845, *SAOL*: vard.
kul	5	*STS*: 1910, *NSS*, *SAOL*: vard.
kåt	2	*STS*: 1949, *NSS*, *SAOL*: kan väcka anstöt
redig	2	*SAOL*: vard.
klok	1	*STS*: 1935
läcker	1	*STS*: 1987, *NSS*

Negativt värderande adjektiv 11 ord 17 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
förbannad	4	*NSS*, *SAOL*: ej vard.
jobbig	3	*STS*: 1911, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
sjuk	2	*STS*: 1987, *NSS*
avtändande	1	*NSS*
bitig	1	
halvrisig	1	*STS*: 1963, *NSS*, *SAOL*: vard.
kass	1	*STS*: 1949, *NSS*, *SAOL*: vard.
skitig	1	*STS*: 1989, *NSS*, *SAOL*: vard.
snuskig	1	*NSS*, *SAOL*: ej vard.
stupfull	1	*NSS*, *SAOL*: ej vard.
äcklig	1	*STS*: 1932, *NSS*, *SAOL*: ej vard.

Pronomen 9 ord 256 belägg

Indefinita pronomen 4 ord 74 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
nån, nåt, nåra	51	*SAOL*: vard.
nånting	23	*SAOL*: vard.

Demonstrativa pronomen 3 ord 44 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
sån, sånt, såna	35	*SAOL*: vard.
sån, sånt, såna här/där	9	*SAOL*: vard.

Övriga pronomen 2 ord 138 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
dom	134	*SAOL*: vard.
va	4	*SAOL*: vard.

Verb 47 ord 743 belägg

Verbal kommunikation 8 ord 613 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
sa	555	*SAOL*: vard.
prata	48	*SAOL*: ej vard.
tjata	4	*SAOL*: ej vard.
gnöla	2	*NSS*, *SAOL*: ej vard.
gnälla	1	*STS*: 1949
haspla ur sig	1	*SAOL*: vard.
skoja	1	*STS*: 1912, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
säja	1	*SAOL*: vard.

Det mentala fältet 10 ord 69 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
begripa	16	*SAOL*: ej vard.
fatta	15	*STS*: 1935, *SAOL*: ej vard.
gilla	12	*STS*: 1911, *SAOL*: ej vard.
glo	12	*STS*: 1877, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
kolla	4	*NSS*, *SAOL*: vard.
skita i	4	*STS*: 1916, *NSS*, *SAOL*: vard.
kika	3	*STS*: 1879, *SAOL*: ej vard.
blänga	1	*STS*: 1916, *SAOL*: vard.
stirra	1	*STS*: 1946, *SAOL*: ej vard.
strunta i	1	*STS*: 1949, *SAOL*: vard.

Förflyttning och befintlighet 2 ord 5 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
sticka	4	*STS*: 1934, *NSS*, *SAOL*: vard.
rusa runt	1	

Ägande och transferering 3 ord 6 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
sno	3	*STS*: 1898, *NSS*, *SAOL*: vard.
kånka	2	*STS*: 1861, *NSS*, *SAOL*: vard.
tappa	1	*STS*: 1912, *NSS*, *SAOL*: ej vard.

Fysiska aktiviteter 18 ord 37 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
jobba	10	*STS*: 1892, *SAOL*: ej vard.
fixa	3	*STS*: 1946, *NSS*, *SAOL*: vard.
gå för	3	*NSS*
sabba	3	*NSS*, *SAOL*: vard.
flina	2	*STS*: 1850, *SAOL*: vard.
garva	2	*STS*: 1924, *NSS*, *SAOL*: vard.
klippa till	2	*STS*: 1934
snoka	2	*STS*: 1916, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
få spel	1	*NSS*
hångla	1	*STS*: 1932, *NSS*, *SAOL*: vard.
kissa	1	*NSS*, *SAOL*: vard.
knulla	1	*STS*: 1966, *NSS*, *SAOL*: kan väcka anstöt
maila	1	
ragga	1	*STS*: 1959, *NSS*, *SAOL*: vard.
runka	1	*STS*: 1946, *NSS*, *SAOL*: kan väcka anstöt
skita	1	*STS*: 1989, *NSS*, *SAOL*: kan väcka anstöt
stoppa i sig	1	*STS*: 1897, *NSS*
supa	1	*STS*: 1951, *NSS*, *SAOL*: ej vard.

Övriga verb 6 ord 13 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
hålla på med	4	*NSS*

skolka	3	*STS*: 1962, *SAOL*: ej vard.
skärpa sig	3	*STS*: 1962, *NSS*, *SAOL*: vard.
funka	1	*STS*: 1989, *NSS*, *SAOL*: vard.
syssla med	1	*NSS*, *SAOL*: ej vard.
tända på	1	*STS*: 1964, *NSS*, *SAOL*: ej vard.

Interjektioner **25 ord** **65 belägg**

Svarsord 7 ord 26 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
jaså	12	*SAOL*: interj.
jaha	4	*SAOL*: interj.
javisst	4	*SAOL*: interj.
jaaaa	2	
tja	2	*SAOL*: interj.
nå	1	*SAOL*: interj.
åjo	1	*SAOL*: interj.

Svordomar 5 ord 12 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
skit	6	*STS*: 1944, *NSS*, *SAOL*: vard.
fy fan	2	*STS*: 1935, *NSS*
satan	2	*NSS*, *SAOL*: kan väcka anstöt
fan	1	*STS*: 1844, *NSS*, *SAOL*: kan väcka anstöt
som sjutton	1	

Övriga interjektioner 13 ord 27 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
hallå	9	*SAOL*: interj.
oj	5	*SAOL*: interj.
åh	2	*SAOL*: interj.
så ja	2	*SAOL*: interj.
fy skam	1	
ha	1	*SAOL*: interj.
herregud	1	*SAOL*: interj.
hörni	1	

ssscccch	1	
usch	1	*SAOL*: interj.
uuuuu	1	
yeah	1	
äsch	1	*SAOL*: interj.

Samtalspartiklar 4 ord 20 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
vaddå	9	
då	7	
hurdå	3	
dåså	1	

Övriga 26 ord 55 belägg

Ord	Antal	Förekomst i ordböcker
jätte-	5	*STS*: 1846, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
massa, massor	5	*STS*: 1927, *SAOL*: ej vard.
sen	5	*SAOL*: vard.
they are all going to die	4	
what is it about	4	
jävla	3	*STS*: 1891, *NSS*, *SAOL*: kan väcka anstöt
nånsin	3	*SAOL*: vard.
skit-	3	*STS*: 1908, *NSS*, *SAOL*: vard.
what's your name again	3	
hård i byxan	2	
I can't imagine why	2	
it's in his nature	2	
dirty hands	1	
get stoned	1	
hemskt	1	*STS*: 1927, *NSS*, *SAOL*: vard.
i rappet	1	*SAOL*: vard.
it's in my nature	1	
live and let live	1	
mom, I got bit by a vampire	1	
på nolltid	1	*STS*:1989, *NSS*, *SAOL*: ej vard.
sådär	1	*SAOL*: ej vard.
smile, you son of a bitch	1	
smoke y'a brains	1	

where is your Jane	1	
yeah man	1	
överjävligt	1	*STS*: 1936, *NSS*, *SAOL*: kan väcka anstöt